

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Informovanost studentů vysokých škol ekonomického
zaměření v Jihočeském kraji v oblasti ochrany
obyvatelstva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program: **OCHRANA OBYVATELSTVA**

Autor: Bc. Diana Havlíček

Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Freitinger-Skalická, PhD.

České Budějovice 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem „*Informovanost studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji v oblasti ochrany obyvatelstva*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2. 8. 2024

.....

Diana Havlíček

Poděkování

Touto cestou bych nejprve velice ráda poděkovala panu Ing. Liboru Líbalovi, jemuž se v mém nejnáročnějším životním období, kdy se mi narodila dcera s vrozenou vývojovou vadou, podařilo ve mně vzkřísit zbytky naděje a odhodlání k pokusu o dokončení mého dosavadního studia. Rovněž bych mu chtěla poděkovat za poskytnuté odborné materiály. V neposlední řadě patří mé veliké poděkování paní PhDr. Zuzaně Freitinger-Skalické, PhD., jež mě díky svému zcela racionálnímu uvažování vrátila do reality, a v konečném důsledku mi tak poskytla šanci na dokončení této práce ve stanoveném termínu. Současně bych jí chtěla poděkovat za její odborné vedení, cenné rady, připomínky a zejména trpělivost a pochopení vztahující se k mé nepříznivé životní situaci. Mé poděkování je také nutné směřovat k paní Ing. et Ing. Anetě Mazouchové, PhD., s níž jsem navázala kontakt již před několika lety v souvislosti s mým studiem oboru Podniková ekonomika na VŠTE v ČB, která mi v posledních měsících především v nočních hodinách byla ochotná poskytovat zpětnou vazbu ke statistickému zpracování dat, které se nakonec ubralo jiným směrem, než jsem původně předpokládala. Dále patří velké poděkování respondentům, již věnovali svůj čas a ochotu vyplnění dotazníkového šetření, bez něhož by tato práce nemohla vzniknout. Na závěr mého dalekosáhlého poděkování chci to největší poskytnout mé milované rodině, a to především za nikdy neutichající podporu v průběhu celého studia a víru ve mně vkládanou.

Informovanost studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji v oblasti ochrany obyvatelstva

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá úrovní znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva u studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji. Problematika ochrany obyvatelstva v posledních letech nabývá na významu a její nedílnou součástí je i připravenost samotného obyvatelstva. Studenti vysokých škol ekonomického zaměření, kteří disponují potřebnými znalostmi z oblasti ochrany obyvatelstva mohou přispět k zajišťování bezpečnosti a stability nejen v rámci svých budoucích pracovních pozic, které bývají mnohdy vedoucího charakteru, tak i v širším společenském kontextu.

Jedním z cílů mé práce bylo přiblížit oblast ochrany obyvatelstva a ekonomiky a nastínit jejich vzájemnou souvislost. Převážná část kapitol teoretické části byla tedy po prostudování příslušné a dostupné odborné literatury, legislativy, koncepčních a strategických dokumentů, výročních zpráv a internetových zdrojů věnována ochraně obyvatelstva. Závěrečné kapitoly se nesly v duchu ekonomie a ekonomiky a byly záměrně řazeny tak, aby z nich postupně a přirozeně vyplynula vzájemná souvislost právě mezi samotnou ekonomikou a ochranou obyvatelstva.

Druhým cílem předkládané práce bylo otestovat a zjistit úroveň informovanosti v oblasti ochrany obyvatelstva u studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji a následně komparovat výsledky mezi studenty nižších a vyšších ročníků a studenty různých typů vysokých škol ekonomického zaměření. K získání dat byla využita metoda kvantitativního výzkumu, konkrétně dotazníkového šetření, jež bylo zrealizováno online formou prostřednictvím webového portálu Survio.com. Ke zpracování a vyhodnocení dat 222 studentů, kteří poskytli kompletní odpovědi, byl využit program Microsoft Excel.

Hypotéza H1, a to že studenti vyšších ročníků vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji disponují statisticky vyššími úrovněmi znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva v porovnání se studenty nižších ročníků a hypotéza H2 a to, že úroveň znalostí studentů v oblasti ochrany obyvatelstva závisí na typu jimi navštěvované vysoké školy ekonomického zaměření v Jihočeském kraji byly za pomoci stanovených nulových a alternativních hypotéz ověřeny pomocí χ^2 testu nezávislosti v kontingenčních tabulkách.

Statisticky významně vyšší úroveň znalostí dosahovali studenti nižších ročníků a závislost mezi úrovní znalostí a typem navštěvované vysoké školy ekonomického zaměření v Jihočeském kraji nebyla prokázána, tudíž ani jednu ze stanovených hypotéz nebylo možné přijmout.

Tato diplomová práce může být nápomocná nejen studentům vysokých škol ekonomického zaměření k pochopení důležitosti vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva, rozšíření či upevnění jejich základních znalostí této problematiky, nýbrž i široké laické veřejnosti, která by o tuto tematiku projevila z vlastní iniciativy zájem. Taktéž by práce mohla posloužit jakožto námět pro následující kvalifikační práce.

Klíčová slova

Ochrana obyvatelstva; ekonomie; informovanost; vzdělávání; student.

Awareness of students of economic universities in the South Bohemia Region in the field of population protection

Abstract

This thesis deals with the level of knowledge in the field of population protection among students of universities of economic specialization in the South Bohemia Region. The issue of population protection has been gaining importance in recent years and an integral part of it is the preparedness of the population itself. Students of universities of economic studies who have the necessary knowledge in the field of population protection can contribute to ensuring security and stability not only in their future jobs, which are often of a managerial nature, but also in the wider social context.

One of the aims of my work was to introduce the field of public protection and the economy and to outline their interrelationship. Thus, the bulk of the chapters of the theoretical part were devoted to population protection after studying relevant and available literature, legislation, conceptual and strategic documents, annual reports and internet sources. The final chapters were in the spirit of economics and economics and were deliberately arranged in such a way that the interrelationship between economics and population protection would gradually and naturally emerge.

The second aim of the present work was to test and determine the level of awareness in the field of population protection among students of universities of economic orientation in the South Bohemia Region and then to compare the results between students of lower and upper years and students of different types of universities of economic orientation. To obtain the data, a quantitative research method was used, namely a questionnaire survey, which was conducted online through the web portal [Survio.com](https://www.surveymonkey.com). Microsoft Excel was used to process and evaluate the data of 222 students who provided complete responses.

Hypothesis H1, namely that students of higher years of universities of economic specialization in the South Bohemia Region possess statistically higher levels of knowledge in the field of population protection compared to students of lower years, and hypothesis H2, namely that the level of knowledge of students in the field of population protection depends on the type of university of economic specialization attended by them

in the South Bohemia Region, were tested using the established null and alternative hypotheses by means of χ^2 test of independence in contingency tables.

Statistically significantly higher level of knowledge was achieved by the students of lower years and the dependence between the level of knowledge and the type of attended university of economics in the South Bohemia region was not proved, therefore none of the hypotheses could be accepted.

This thesis can be helpful not only to students of colleges of economic orientation to understand the importance of education in the field of population protection, expanding or consolidating their basic knowledge of this issue, but also to the general public who would be interested in this topic on their own initiative. The thesis could also serve as a topic for the following qualification papers.

Keywords

Population protection; economics; awareness; education; student.

Obsah

ÚVOD	11
1 TEORETICKÁ ČÁST	12
1.1 Základní pojmy	12
1.1.1 Nebezpečí.....	12
1.1.2 Hrozba.....	12
1.1.3 Riziko.....	12
1.1.4 Integrovaný záchranný systém.....	13
1.1.4.1 Základní složky IZS.....	13
1.1.4.2 Ostatní složky IZS	13
1.1.5 Mimořádná událost	13
1.1.6 Krizová situace	14
1.1.7 Krizové stavy	14
1.1.8 Krizové řízení	15
1.1.8.1 Orgány krizového řízení	15
1.2 Civilní obrana, civilní ochrana, ochrana obyvatelstva.....	16
1.2.1 Civilní ochrana.....	16
1.2.2 Civilní obrana	16
1.2.3 Ochrana obyvatelstva.....	16
1.3 Historie ochrany obyvatelstva	18
1.3.1 Počátky ochrany obyvatelstva	18
1.3.2 Ochrana obyvatelstva za doby Československa	19
1.3.3 Ochrana obyvatelstva v 21. století.....	21
1.4 Legislativní rámec ochrany obyvatelstva	23
1.4.1 Zákony	23
1.4.1.1 Plánované legislativní změny	24
1.4.2 Vyhlášky	25
1.4.3 Koncepce ochrany obyvatelstva	25
1.4.3.1 Aktuální koncepce ochrany obyvatelstva	26
1.5 Úkoly ochrany obyvatelstva	26
1.5.1 Varování a vyrozumění.....	26
1.5.1.1 Koncový prvek varování.....	27
1.5.1.2 Varovný signál Všeobecná výstraha.....	27

1.5.1.3	Další signály	28
1.5.1.4	Doporučený postup po vyhlášení varovného signálu	28
1.5.2	Evakuace	29
1.5.2.1	Doporučený postup při evakuaci	30
1.5.2.2	Evakuační zavazadlo	30
1.5.3	Ukrytí	31
1.5.4	Nouzové přežití obyvatelstva	32
1.5.5	Individuální ochrana	32
1.5.5.1	Prostředky individuální ochrany	33
1.5.5.2	Prostředky improvizované ochrany	33
1.6	Výchova a vzdělávání obyvatelstva v oblasti OO	33
1.6.1	Důležitost vzdělávání v oblasti OO	33
1.6.2	Metody a formy přípravy obyvatelstva	35
1.6.2.1	Pravidelné vzdělávání	35
1.6.2.2	Doplňující činnosti – PVC	36
1.6.2.3	Vysokoškolští studenti ekonomického zaměření	37
1.6.3	Vzdělávání odborníků	38
1.7	Ekonomie a ekonomika	38
1.7.1	Ekonomie	39
1.7.1.1	Mikroekonomie	39
1.7.1.2	Makroekonomie	39
1.7.2	Ekonomika	39
1.7.2.1	Státní rozpočet	40
1.7.2.2	Územní rozpočty	41
1.7.2.3	Financování ochrany obyvatelstva	41
1.7.3	Souvislost ekonomiky a ochrany obyvatelstva	43
1.8	Ochrana obyvatelstva v sousedních státech ČR	43
1.8.1	Polsko	43
1.8.2	Německo	45
2	CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	49
2.1	Cíle práce	49
2.2	Hypotézy	49
3	METODIKA	50
3.1	Metodika a technika sběru dat	50

3.2	Charakteristika výzkumného souboru	51
3.3	Průběh statistického šetření	52
4	VÝSLEDKY	55
4.1	Grafické zobrazení výsledků	55
4.2	Statistické šetření	87
4.2.1	Celkový počet bodů	87
4.2.1.1	Celkový počet bodů dle ročníků	88
4.2.1.2	Celkový počet bodů dle typu školy	88
4.2.2	Formulace statistického šetření	89
4.2.3	Škálování a měření	91
4.2.4	Statistické testování H1	92
4.2.5	Statistické testování H2	94
5	DISKUZE	97
6	ZÁVĚR	111
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	112
8	SEZNAM OBRÁZKŮ	121
9	SEZNAM TABULEK	122
10	SEZNAM GRAFŮ	123
11	SEZNAM PŘÍLOH	125
12	SEZNAM ZKRATEK	135

ÚVOD

Vývoj úlohy i postavení ochrany obyvatelstva v České republice je neustále pod vlivem rozsáhlých globálních i národních změn. Původně byly středem zájmu ochrany obyvatelstva hrozby vojenského charakteru, posléze se dostala do popředí z hlediska bezpečnosti státu a jeho obyvatelstva rizika mající příčiny v nevojenské oblasti. Avšak události 21. století jsou zjevnou ukázkou toho, že nejen nevojenské hrozby nabývají nepřetržitě na své významnosti, nýbrž že od konce druhé světové války, a to kvůli konfliktům v těsné blízkosti Evropské unie, začala opět silit a upevňovat se hrozba vojenského charakteru.

Nikdy dříve nebylo důležitější, aby systém ochrany obyvatelstva fungoval v duchu skutečně kontinuálního a komplexního přístupu a nenechal se primárně unášet jen jedním ze zmíněných směrů tak, jako tomu bylo v minulosti. Neopomenutelnou součástí systému ochrany obyvatelstva je příprava samotného obyvatelstva k předcházení a zvládnutí mimořádných událostí, aby v případě potřeby bylo schopno poskytnout pomoc nejen sobě, nýbrž i dalším ohroženým osobám, a to minimálně do chvíle, než dorazí profesionální pomoc. Důležitost připravenosti obyvatelstva na mimořádné události a krizové situace potvrzuje i aktuální koncepce ochrany obyvatelstva, o čemž již na první pohled svědčí heslo: „*Připravený občan. Připravený systém.*“, uvedené na její titulní straně (MV GŘ HZS ČR, 2020).

Vysokoškolští studenti ekonomického zaměření nejsou výjimkou a jejich role v ochraně obyvatelstva je minimálně stejně tak důležitá jako role kteréhokoliv jiného občana. Ba možná o něco důležitější, neboť vysokoškolští studenti ekonomického zaměření po úspěšném absolvování svého studia nachází uplatnění na takových pracovních pozicích, které mnohdy přináší jak zodpovědnost za jejich vlastní jednání, tak i za jednání jejich podřízených.

A já se jakožto studentka souběžného studia oboru Ochrana obyvatelstva a Podniková ekonomika prostřednictvím předkládané práce ptám: „Jaká je úroveň informovanosti v oblasti ochrany obyvatelstva u studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji? Existuje závislost mezi úrovní jejich znalostí a jimi navštěvovaného ročníku, nebo snad mezi úrovní jejich znalostí a typem navštěvované vysoké školy ekonomického zaměření? Dalším cílem této práce je přiblížit oblast ochrany obyvatelstva a ekonomiky za postupného vylínutí jejich vzájemné souvislosti.“

TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Základní pojmy

1.1.1 Nebezpečí

Pojem nebezpečí se často používá v hovorové mluvě k obecnému popisu potenciálních negativních událostí ve smyslu „tušení něčeho zlého“ (Hruška, 2014). Jedná se o jakýkoliv jev schopný poškodit chráněné zájmy, například přírodní jevy, lidské činnosti nebo určité podmínky, které mohou způsobit ztráty na životech, zranění, zdravotní potíže, materiální škody, sociální a ekonomické škody nebo škody na životním prostředí (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.1.2 Hrozba

Termín hrozba se pyšní velikým množstvím definic. MV GŘ HZS ČR (2021) jej považuje za poněkud vědecktější synonymum k pojmu nebezpečí vztahující se obvykle k závažným nebezpečím, jež disponují schopností poškodit zájmy ČR. Hruška (2014) hrozbu vnímá jako „hrozivou blízkost něčeho zlého“, pod čímž se může skrývat jev, událost nebo proces, který skrze své vlastní projevy, faktory, intenzitu a následky dosáhne omezení, ohrožení, ničení, devastace a likvidace životů, zdraví, majetku, životního prostředí a kulturních hodnot.

Hrozba zásadně působí v konkrétním čase, na určitém místě či území a na konkrétní objekty a subjekty (Hruška, 2014). Zároveň prochází třemi fázemi: existencí, působením a zánikem. Vedle toho má každá hrozba svou neoddelitelnou část, vlastnost odvíjející se a vyplývající z konkrétní hrozby (Antušák, 2009). Tato vlastnost je nazývána rizikem (Hruška, 2014).

1.1.3 Riziko

Riziko představuje možnost, že s určitou pravděpodobností dojde k nežádoucí události (MV GŘ HZS, 2021). Riziko nelze přesně přiřadit k místu, času ani objektům, protože není možné předpovědět přesný okamžik a místo nebezpečné události (Antušák, 2009). Riziko je inherentní vlastností každé hrozby a lze jej charakterizovat dvěma hlavními parametry: pravděpodobností výskytu události a jejími možnými následky (Hruška, 2014).

1.1.4 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém (IZS) je koordinovaným postupem jeho složek při přípravě na mimořádné události, živelní pohromy, katastrofy a havárie a při provádění záchranných a likvidačních prací. Jedná se o zásahy, kde je nezbytné použít síly a prostředky alespoň dvou složek IZS. Tato potřeba vychází z každodenní nezbytnosti spolupráce všech subjektů, jenž disponují potřebnými silami, prostředky a adekvátními kompetencemi (Kolektiv autorů, 2020). Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS člení složky IZS na základní a ostatní.

1.1.4.1 Základní složky IZS

Základní složky zajišťují nepřetržitou pohotovost, příjem hlášení, vyhodnocení situace a zásah při mimořádné události. Jejich síly a prostředky jsou rozmístěny po celé České republice tak, aby v případě potřeby byl zabezpečen jejich rychlý a efektivní zásah. Základní složky IZS jsou tvořeny Hasičským záchranným sborem České republiky (HZS ČR), jednotkami požární ochrany (JPO) zařazenými do plošného pokrytí kraje, Zdravotnickou záchrannou službou (ZZS) a Policií České republiky (PČR) (Zákon č. 239/2000; Kolektiv autorů, 2015; MV GŘ HZS ČR 2021).

1.1.4.2 Ostatní složky IZS

Ostatní složky poskytují tzv. plánovanou pomoc na vyžádání při záchranných a likvidačních pracích. Tato pomoc je sjednána na základě písemných dohod uzavřených mezi základními složkami IZS, obecními úřady obcí s rozšířenou působností (ORP), krajskými úřady (KÚ) a Ministerstvem vnitra (MV). Pod ostatními složkami si lze představit vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil Armády České republiky, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany a neziskové organizace a sdružení občanů využitelné při záchranných a likvidačních pracích (Zákon č. 239/2000; Kolektiv autorů, 2015; MV GŘ HZS ČR 2021).

1.1.5 Mimořádná událost

Mimořádná událost (MU) je podle § 2, písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému definována jako škodlivé působení sil a jevů, které mohou být vyvolány činností člověka, přírodními vlivy nebo haváriemi, a ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí, vyžadující záchranné a likvidační práce. Mimořádné události lze klasifikovat podle jejich původu na naturogenní (přírodní) a antropogenní

(způsobené lidskou činností) (Řehák, Pupíková, 2015). Naturogenní události se dělí na abiotické, jako jsou povodně, zemětřesení nebo sopečné erupce, a biotické, způsobené organismy, jako jsou epidemie, epifytie a epizootie (Bernstein, 2011). Antropogenní hrozby se dělí na ekonomické, sociogenní a technogenní (Doležel et al., 2014).

Ekonomické hrozby zahrnují narušení finančního hospodářství. Sociogenní hrozby zahrnují migrační vlny, rasovou a náboženskou nesnášenlivost, teroristické útoky a vojenské napadení státu (Řehák, Pupíková, 2015). Technogenní hrozby se mohou projevit jako provozní havárie, požáry, znečištění životního prostředí, dopravní havárie, důlní neštěstí, narušení dodávek potravin a vody nebo radiální havárie (Doležel et al., 2014).

Na základě rozsahu, druhu MU a koordinaci složek jsou vyhlášovány čtyři stupně poplachu velitelem zásahu nebo OPIS. Konkrétně se jedná o první, druhý, třetí a zvláštní stupeň poplachu (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.1.6 Krizová situace

Krizová situace (KS) nastává, když mimořádná událost přesáhne schopnosti obvyklých činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury k efektivnímu odvrácení vzniklého ohrožení (Mika et al., 2012).

Roku 2016 vláda schválila Analýzu hrozeb pro ČR, která identifikuje 22 typů možných KS s nepřijatelným rizikem (MV GŘ HZS ČR, 2021). V takových situacích může být nutné omezit standardní funkce, práva a svobody obyvatel nebo vyžádat zdroje z nepostižených území, což je možné pouze vyhlášením KS (Kolektiv autorů, 2015).

Oficiální definice KS, podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ji charakterizuje jako MU dle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.

1.1.7 Krizové stavy

Legislativním systémem ČR jsou stanoveny celkem čtyři druhy krizových stavů. Tři z nich, stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu, byly zmíněny již výše, a tím čtvrtým, posledním krizovým stavem, je takřčený válečný stav. Rozhodnutí, o jaký konkrétní druh krizového stavu se bude jednat, je odvíjeno od typu mimořádné události,

rozsahu postižení a rozlohy zasaženého území. Vyhlášení krizového stavu legalizuje změny kompetencí orgánů krizového řízení a určuje způsoby získávání potřebných zdrojů pro překonání krize. Tento krok potvrzuje, že nastalé události splňují kritéria pro krizovou situaci a stát či kraj přebírá odpovědnost za řešení krize, včetně finančních závazků (Kolektiv autorů, 2015; MV GŘ HZS ČR, 2021).

Krizové stavy nesouvisející s obranou před vnějším napadením zahrnují stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. S obranou před vnějším napadením souvisí stav ohrožení státu nebo válečný stav. Na řešení krizových situací nevojenského charakteru se pod záštitou a koordinací MV podílejí síly a prostředky Ministerstva obrany (MO). Naproti tomu pro přípravu na řešení a pro řešení krizových situací vojenského charakteru je koordinujícím orgánem pouze samotné MO (Kolektiv autorů, 2015; MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.1.8 Krizové řízení

Krizové řízení je souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů krizového řízení zahrnujících analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a taktéž kontrolu činností realizovaných v rámci přípravy na KS a jejich řešení, nebo ochranu kritické infrastruktury (Kolektiv autorů, 2015).

1.1.8.1 Orgány krizového řízení

V rámci krizového řízení jsou klíčovými subjekty, tzv. orgány krizového řízení, vláda, ministerstva a jiné ústřední správní úřady, Česká národní banka (ČNB), orgány kraje a další orgány s působností na území kraje, orgány ORP a orgány obce. Tyto orgány jsou specifikovány zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, který vymezuje jejich kompetence a odpovědnosti.

Stálým pracovním orgánem vlády ČR pro koordinaci bezpečnostních záležitostí je Bezpečnostní rada státu (BRS), jejímž primárním úkolem je příprava návrhů opatření k zajištění bezpečnosti ČR a jejich následné předložení vládě. Dalším neméně důležitým orgánem je Ústřední krizový štáb (ÚKŠ), který není stálým orgánem, ale je aktivován pouze v případě přímé hrozby nebo KS a soustředí se právě na jejich řešení. Předsedou ÚKŠ je dle povahy KS ministr obrany či ministr vnitra (Kolektiv autorů, 2015).

1.2 Civilní obrana, civilní ochrana, ochrana obyvatelstva

Civilní obrana, civilní ochrana a ochrana obyvatelstva, tyto tři pojmy představují různé aspekty ochrany a podpory obyvatelstva při MU a KS (MV GŘ HZS, 2021). Byť jsou jejich názvy odlišné a každý z nich je dokonce vymezen svou vlastní definicí, v konečném důsledku vytváří systémy, které jsou z jisté perspektivy obdobné, vzájemně provázané a doplňující se (Kolektiv autorů, 2015.)

1.2.1 Civilní ochrana

Civilní ochrana se zaměřuje na nevojenské hrozby a zahrnuje široké spektrum činností a postupů určených k minimalizaci negativních dopadů potenciálních MU a KS na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky. Hlavní roli v souhrnu těchto činností a postupů hrají věcně příslušné orgány a ostatní zainteresované orgány, organizace, složky a samotné obyvatelstvo (Kolektiv autorů, 2015; Zákon 239/2000 Sb., o IZS).

V případě válečného stavu se civilní ochrana stává nedílnou součástí systému obrany státu a zajišťuje plnění humanitárních úkolů, které jsou stanoveny v článku 61 Dodatkového protokolu I k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů z 12. srpna 1949, přijatého v Ženevě 8. června 1977 (MV GŘ HZS, 2021).

1.2.2 Civilní obrana

Civilní obrana se zjednodušeně řečeno soustřeďuje na vojenské hrozby a rizika (Řehák et al., 2019). Její hlavní náplní je ochrana civilního obyvatelstva před nebezpečím, poskytnutí pomoci civilnímu obyvatelstvu s odstraněním bezprostředních účinků nepřátelských akcí nebo pohrom a rovněž vytvoření nezbytných podmínek pro jeho přežití, a to vše prostřednictvím některých nebo všech stanovených humanitárních úkolů (Kolektiv autorů, 2015).

1.2.3 Ochrana obyvatelstva

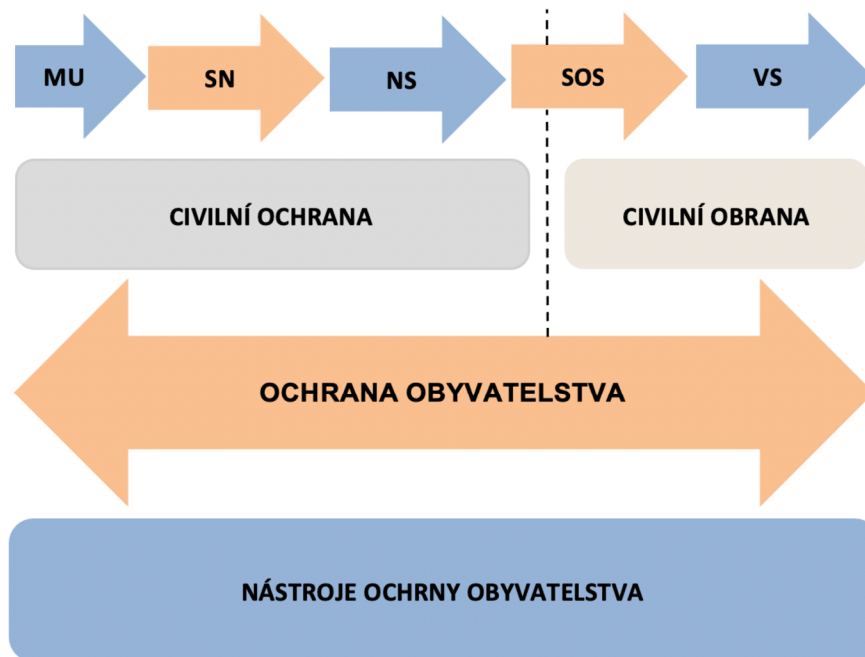
Pojem ochrana obyvatelstva (OO) je, v porovnání s těmi dvěma předchozími, nejmladším z nich (MV GŘ HZS, 2020). Nejen tento termín samotný, nýbrž i jeho pojetí v moderním duchu bylo legislativně ukotveno až roku 2000 (Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS). Díky svému rozsahu, zaměření a právnímu vymezení zahrnuje jak samotnou výše zmíněnou civilní obranu, tak i civilní ochranu, jež současnému systému ochrany obyvatelstva

historicky i koncepčně v ČR předcházely, čemuž bude věnována bližší pozornost v kapitole „Historie ochrany obyvatelstva“ (GŘ HZS ČR, 2020). Ochrana obyvatelstva může být interpretována v užším i širším kontextu, což odráží její rozsáhlou a mnohostrannou povahu (Kratochvílová et al., 2013).

V užším slova smyslu vycházejícím ze zákona č. 239/2000 Sb., o IZS je cílem ochrany obyvatelstva plnit úkoly civilní ochrany, kterými se rozumí primárně varování, evakuace, poskytování ukrytí a zajištění nouzového přežití, spolu s dalšími opatřeními nepostradatelnými k ochraně života, zdraví a majetku.

Nicméně Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (MV GŘ HZS ČR) (2021) se s tímto poněkud omezenějším vysvětlením nespokojuje a klade důraz na skutečnost, že ochranu obyvatelstva není možné vymezovat a řešit pouze jako plnění úkolů civilní obrany, neboť se jedná o rozsáhlou „multiresortní“ disciplínu. V tomto okamžiku přichází na řadu širší pojetí ochrany obyvatelstva opírající se o předchozí koncepce ochrany obyvatelstva, které lépe vystihují jeho komplexnost a vedle toho jsou schopné reflektovat neustále se měnící podmínky, jež určují cestu a směr budoucím nevyhnutelným krokům tohoto systému (MV GŘ HZS ČR, 2013; MV GŘ HZS ČR 2020). Díky tomu je možné ochranu obyvatelstva tedy chápat jako systém prevence, připravenosti a odezvy na MU a KS, jehož cílem je chránit životy, zdraví, majetek a životní prostředí (MV GŘ HZS ČR, 2021). Tento systém pokrývá hrozby vojenské i nevojenské povahy a je úkolem státních orgánů, orgánů územní samosprávy, právnických a podnikajících fyzických osob, ale také samotných občanů (MV GŘ HZS, 2021).

Schéma vazeb mezi ochranou obyvatelstva, civilní ochranou a civilní obranou znázorňuje obrázek 1.

Obrázek 1: Vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany

Zdroj: Kolektiv autorů, 2015

Ústřední úlohu v tomto systému plní HZS ČR, který z pozice MV GŘ HZS ČR koordinuje a sjednocuje postupy ostatních ministerstev, ústředních správních úřadů, krajů, obcí a právnických i podnikajících fyzických osob v oblasti přípravy na mimořádné události, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. I když primární odpovědnost za ochranu obyvatelstva spočívá na výše zmíněných subjektech, nelze hovořit o efektivním systému bez aktivní účasti samotného obyvatelstva. Pouze tak může být systém dlouhodobě udržitelný a přispět k celkovému zvýšení odolnosti společnosti (MV GŘ HZS ČR, 2020).

1.3 Historie ochrany obyvatelstva

1.3.1 Počátky ochrany obyvatelstva

Z jistého úhlu pohledu lze konstatovat, že ochrana obyvatelstva má své kořeny již v pradávne minulosti, kdy byl člověk plně závislý na přírodě, začal se shlukovat do komunit a hledat způsoby, jak se chránit nejen před přírodními katastrofami, nebezpečnou zvěří, ale i vzájemnými kmenovými konflikty (Gosden, 2018). První formy ochrany tedy zahrnovaly základní opatření jako budování úkrytů, vyrábění primitivních zbraní a vytváření zásob potravy pro nepříznivé období (Sykes, 2020).

Jak se civilizace vyvíjela a stávala se vyspělejší, rostl také počet a rozmanitost hrozeb (Gosden, 2018). Ve starověkém Římě byli například otroci pověřeni hašením požárů a vznikly zde specializované legie pro tuto činnost, což poukazuje na přítomnost jisté organizované formy ochrany obyvatelstva již v antice (Ring et al., 2023). V období středověku panovníci při stavbě hradů strategicky volili vyvýšená místa, okolo nichž nechávali vystavět vodní příkopy, aby zajistili maximální ochranu proti útočníkům. Tato ochrana byla klíčová pro bezpečnost a přežití obyvatel v době častých konfliktů a válek (Ray, 2018).

Tyto nahodilé prastaré příklady deklarují neutichající snahu lidstva průběžně a adekvátně čelit potenciálním dobovým hrozbám pomocí jemu aktuálně dostupných metod ochrany (Gosden, 2018). S postupujícím technologickým pokrokem v novověku se objevovaly nové a komplexnější hrozby, načež lidstvo reagovalo vyvíjením stále sofistikovanějších metod ochrany obyvatelstva (Sykes, 2020).

1.3.2 Ochrana obyvatelstva za doby Československa

Počátek záměrné, kvalifikované a systematické pozornosti věnované otázkám spjatým jak s teoretickým, tak i praktickým řešením ochrany obyvatelstva je datován do doby zhruba před osmdesáti sedmi lety (Martínek et al., 2006). Tento stručný přehled dějin ochrany obyvatelstva pochází z období meziválečného Československa, poválečné Československé republiky a současné samostatné České republiky (Mika et al., 2012).

Po první světové válce vzrostly obavy z leteckých útoků a chemických bojových látek (Šilhánek, Dvořák, 2003). Ministerstvo obrany proto založilo Ústředí obrany obyvatelstva zaměřené na protileteckou ochranu (Kratochvílová et al., 2013). V roce 1930 vznikla organizace Ochrana obyvatelstva proti leteckým útokům pod MV (Martínek et al., 2006). Hrozba nacistického Německa vedla v roce 1935 k přijetí zákona č. 82/1935 Sb. a založení Civilní protiletecké obrany (CPO) (Blažek, 2014).

Civilní protiletecká obrana se zaměřila na kolektivní i individuální ochranu, včetně vývoje československé plynové masky (Martínek et al., 2006). V roce 1937 byla CPO plně funkční a spolupracovala s armádou (Mika et al., 2012). V roce 1941 nacistická okupace vedla k likvidaci CPO a převzetí jejího vybavení německou Luftschutz. Po osvobození v roce 1945 byly snahy o obnovu CPO zahájeny až po roce 1948 (Vilášek et al., 2014). Ovšem je více než nezbytné poznamenat, že přes veškeré překážky, kterým

tehdy CPO v předválečném Československu čelila, a navzdory svému osudu představovala její koncepce v podstatě první dějinné období strukturovaného a účelného řešení ochrany obyvatelstva (Mika et al., 2012).

V roce 1951 bylo přijato Vládní usnesení o civilní obraně (CO), orientované na ochranu před konvenčními bojovými prostředky (Martínek et al., 2006). Mezi lety 1951 a 1970 se CO zaměřila na ochranu před zbraněmi hromadného ničení (ZHN). V roce 1955 byl dokonce zřízen Výzkumný ústav civilní obrany pro studium a vývoj opatření proti ZHN (Řehák, Pupíková, 2015). V roce 1958 se CO stala součástí státní obrany (Martínek et al., 2006).

Polovina šedesátých let se vyznačovala vysokou úrovní připravenosti CO, což se projevilo při katastrofách na Slovensku v roce 1965 (Mika et al., 2012). Konec šedesátých let přinesl potřebu nového zákona o CO, který byl přijat v roce 1973 jako zákon č. 73/1973 Sb. o branné výchově (Šilhánek, Dvořák, 2003). V období 1976–1989 se CO řídila usneseními Rady obrany státu, které definovaly poslání, úkoly a řízení CO. Orgány CO byly rozděleny na vojenskou a nevojenskou část (Mika et al., 2012).

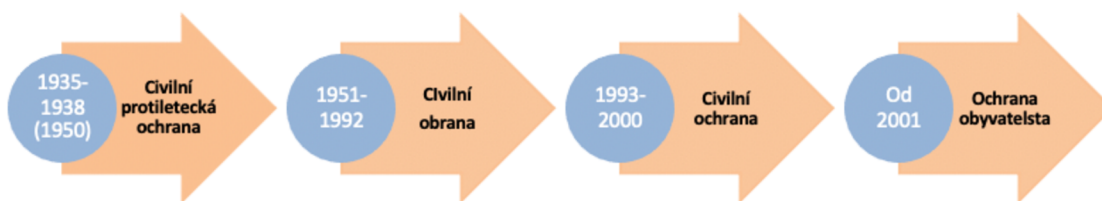
V 90. letech došlo v České republice, podobně jako v ostatních vyspělých evropských zemích, k přehodnocení bezpečnostní situace. Vojenské ohrožení Evropy se snižovalo, přičemž regionální konflikty se omezily převážně na etnické střety na Balkáně a v bývalém Sovětském svazu. Prioritními se stala nevojenská rizika, která jsou často nová, obtížně předvídatelná a mohou způsobit velké ztráty na životech a majetku. V roce 1991 byla schválena Koncepce Civilní obrany ČSFR, zaměřená na ochranu před nevojenskými mimořádnými událostmi (Mika et al., 2012).

Po vzniku České republiky v roce 1993 převzal funkce federálního štábu nový Štáb CO. V březnu téhož roku přijala vláda usnesení č. 126/1993 Sb., o stavu civilní ochrany, které uložilo ministři obrany vytvořit nový systém civilní ochrany (Martínek et al., 2006). Dne 1. září 1993 byl založen Hlavní úřad Civilní ochrany, který převzal tyto funkce. V listopadu vláda schválila usnesení č. 660/1993 Sb., jež upravovalo výkon státní správy v oblasti ochrany obyvatelstva na okresní úrovni, což vedlo ke vzniku regionálních úřadů CO a Úřadu CO hlavního města Prahy k 1. lednu 1994 (Balabán et al., 2010).

Mezi lety 1993 a 1997 stagnoval vývoj nové koncepce ochrany obyvatelstva kvůli reformám AČR a nedostatečné legislativě. Povodně v roce 1997 poukázaly na nutnost

právní úpravy pro mimořádné události (Mika et al., 2012). Vláda proto rozhodla o převedení odpovědnosti za civilní ochranu na MV, s účinností od 1. ledna 2000 (Balabán et al., 2010). Nová struktura spojila Hlavní úřad CO a regionální úřady CO s Hasičským záchranným sborem ČR, čímž byla činnost Civilní ochrany ČR jako samostatné instituce ukončena. Ústředním orgánem pro ochranu obyvatelstva se stalo GŘ HZS ČR MV (Mika et al., 2012).

Společně s tímto zlomovým rozhodnutím byla v letech 1999 až 2000 vydána pestrá škála právních předpisů pojících se s problematikou ochrany obyvatelstva a přezdívaných se jako „krizová legislativa“ (Mika et al., 2012). Odrasový můstek jí tvořil zákon vydaný o dva roky dříve, konkrétně zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, jenž v sobě měl nesl zakomponované otázky týkající se odpovědnosti vyplývající z plnění úkolů civilní ochrany za mírového stavu, krizového, válečného a v neposlední řadě i za MU (Balabán et al., 2010). Přehled vývoje názvu opatření k ochraně obyvatelstva ilustruje obrázek 2.

Obrázek 2: Vývoj názvu opatření k ochraně obyvatelstva

Zdroj: vlastní zpracování

1.3.3 Ochrana obyvatelstva v 21. století

Pro dvacáté století, speciálně pro období po druhé světové válce, je díky vědeckotechnickému pokroku signifikantní soustavný kvalitativní a kvantitativní specifický rozvoj chemického průmyslu, dopravy, energetických zdrojů a informačních systémů, což přineslo nejen pozitivní aspekty, ale i obrovský nárůst rozmanité palety rizik a jejich četnosti (Mika et al., 2012).

Tento trend hojnosti v jednadvacátém století namísto stagnace či eliminace nabírá na obrátkách gigantickým způsobem. V rozvinutých zemích životní standard dokonce dosáhl takové úrovně, že tradiční životní potřeby urychleně morálně zastarávají. Naproti tomu se rozvojové země, kde má nemalá část obyvatel potíže už jen s naplňováním svých základních životních potřeb, potýkají s dalším problémem globálního charakteru, a tím je

exponenciální růst světové populace (Mika et al., 2012). Odhaduje se, že počet obyvatel vzrostl z 1 miliardy na počátku 19. století na 8 miliard v roce 2022 (Mika et al., 2012; United Nations, 2022). Tento, byť paralelní proces, avšak zcela protichůdné povahy, se nevyhnutelně pojí s prudce rostoucími nároky na spotřebu potravin, surovin a energií, zvyšujícím se znečišťováním životního prostředí, intenzivními a těžko zvládnutelnými migračními toky a následnými sociálními konflikty. Rovněž dochází k nárůstu přírodních katastrof, často způsobených antropogenními činnostmi, jako je zesílení skleníkového efektu a odstraňování lesních porostů (Mika et al., 2012).

Je zcela evidentní, že se úloha a postavení ochrany obyvatelstva nejen v České republice neustále vyvíjí pod vlivem hlubokých globálních i národních změn. Po skončení studené války, kdy se kladl důraz na ozbrojené konflikty, začalo toto dominantní zaměření ztrácet na významu. Dalekosáhlá společensko-politická transformace, nový pohled a hodnocení významnosti nevojenských hrozeb, kterých začalo rapidně přibývat, společnosti přinesly potřebu změny přístupu k ochraně obyvatelstva. Tak nastala doba, kdy se započalo prioritní zohledňování hrozeb nevojenské povahy (Mika et al., 2012).

Jenomže události druhé dekády a první poloviny právě probíhající třetí dekády jednadvacátého století jsou zjevnou ukázkou toho, že nejen nevojenské hrozby nabývají nepřetržitě na své významnosti, nýbrž že od konce druhé světové války, a to kvůli konfliktům v těsné blízkosti Evropské unie, začala opět sílit a upevňovat se hrozba vojenského charakteru (MV GŘ HZS ČR, 2020).

Z hrozeb, jež, ať už přímo či nepřímo, ovlivnily v tomto období bezpečnost České republiky, případně dalších států Evropské unie, můžeme vyzdvihnout povodně v roce 2013, masivní migrační vlnu, která odstartovala v roce 2015, intenzivní a dlouhodobá sucha objevující se od téhož roku, epizootie afrického moru prasat v roce 2017, orkán Herwart blesnící v tomtéž roce, kybernetické útoky na nemocnice v roce 2020 a pandemie COVID-19, která vypukla tentýž rok (MV GŘ HZS ČR, 2020).

Z vojenských konfliktů odehrávajících se v těsné blízkosti Evropské unie nelze opomenout dlouholetou válku na Donbase situovaného ve východní části Ukrajiny, která byla rozpoutána v roce 2014, pokus o vojenský převrat v Turecku roku 2016, konflikt mezi Arménií a Ázerbájdžánem v roce 2020, rozsáhlou a intenzivní ruskou invazi na Ukrajinu v únoru 2022 trvající do současnosti, stejně tak jako ozbrojený konflikt mezi

Palestinou a Izraelem odstartovaný v říjnu 2023 (MV GŘ HZS ČR, 2020; BBC, 2024; Bouri, Roy, 2024).

Nyní, po dobách, kdy se ochrana obyvatelstva nejprve soustředila na hrozby vojenského charakteru, posléze se dostala do popředí z hlediska bezpečnosti jednotlivých států a jejich obyvatelstva rizika mající příčiny v nevojenské oblasti, nastala doba, kdy nelze pozornost ochrany obyvatelstva nechat primárně unášet jen jedním ze směrů. Nikdy dříve nebylo důležitější, aby systém ochrany obyvatelstva fungoval v duchu skutečně kontinuálního a komplexního přístupu (MV GŘ HZS ČR, 2020).

1.4 Legislativní rámec ochrany obyvatelstva

Problematika ochrany obyvatelstva v České republice je v současnosti komplexně řešena jak prostřednictvím široké škály právních předpisů, tak i dokumentů nelegislativního charakteru (MV GŘ HZS ČR, 2021). Právní předpisy, mezi něž patří zákony, nařízení vlády a vyhlášky vytvářejí obecný a závazný právní rámec zahrnující základní informace, činnosti a povinnosti v průběhu MU a Ks (Mika et al., 2015). Současně vymezují činnost a působnost IZS, pravomoci státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků. Taktéž definují povinnosti a práva právnických a fyzických osob (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.4.1 Zákony

Ochrana obyvatelstva, ať už jako pojem, tak i jako „multiresortní“ disciplína, prošla na základě historických událostí a legislativních potřeb České republiky zcela zásadními změnami a pestrým vývojem, jak již bylo uvedeno v kapitole „Historie ochrany obyvatelstva“ (MV GŘ HZS ČR, 2021). 1. leden 2000 se stal pro ochranu obyvatelstva zcela zásadním milníkem, jelikož tento den vstoupily v platnost následující legislativní předpisy.

Zákon č. 238/2000 Sb., o HZS ČR a o změně některých zákonů, který byl již nahrazen novým zákonem č. 320/2015 Sb., o HZS definujícím HZS jako takový, jeho organizační strukturu, úkoly, postupy řízení a základní práva i povinnosti jeho příslušníků. Dále upravuje spolupráci s ostatními složkami IZS, mezinárodní kooperaci a další mnohé povinnosti.

Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů v § 2, s odkazem na čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z roku 1949, formuluje ochranu obyvatelstva, zaměřuje se na IZS, jeho složky a jejich působnost. Stanovuje pravomoci státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, rovněž jako práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na MU a při jejich řešení. Zákon současně specifikuje postupy pro záchranné a likvidační práce a určuje postupy pro kontrolu dodržování zákona, stanovuje pokuty za jeho neplnění a definuje finanční náhrady a zabezpečení škod způsobených mimořádnými událostmi (Zákon č. 239/2000 Sb.).

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů určuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, stejně jako práva a povinnosti fyzických a právnických osob v průběhu přípravy na krizové situace, které nejsou spjaty s obranou České republiky před vnějším napadením, při jejich řešení a během ochrany kritické infrastruktury, včetně sankcí za neplnění těchto povinností. Navíc integruje příslušné předpisy Evropské unie a upravuje pravidla pro identifikaci a ochranu evropské kritické infrastruktury.

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů upravuje přípravu a implementaci hospodářských opatření pro krizové stavy, přičemž definuje pravomoci vlády a správních orgánů během těchto procesů. Zákon popisuje systém nouzového hospodářství a hospodářské mobilizace, regulační opatření a správu státních hmotných rezerv.

Přijetím těchto právních předpisů, tzv. krizové legislativy byl vytvořen základní rámec pro krizové řízení a ochranu obyvatelstva v České republice, který umožňuje rychlou a koordinovanou reakci na mimořádné události a krizové situace, čímž se významně zvýšila bezpečnost a ochrana jejího obyvatelstva (Kolektiv autorů, 2015). prováděny.

1.4.1.1 Plánované legislativní změny

Neustále se vyvíjející bezpečnostní situace ve světě si žádá potřebné legislativní změny v podobě novely krizového zákona, jehož návrh je momentálně připraven k odborné diskusi. Z důvodu jeho projednání byla zřízena pracovní skupiny zahrnující zástupce dotčených ministerstev, jiných ústředních správních úřadů, Asociace krajů, Svazu měst a obcí a Sdružení místních samospráv. Souběžně dochází k přípravě nového zákona týkajícího se ochrany kritické infrastruktury a taktéž novely zákona o IZS, včetně

nepostradatelné úpravy souvisejících prováděcích právních předpisů (GŘ HZS ČR, 2023).

1.4.2 Vyhlášky

Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS formuluje zásady a způsoby zpracování, schvalování a používání havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu.

Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva upravuje postupy pro zřizování zařízení civilní ochrany a odbornou přípravu jejich personálu. Dále stanovuje způsoby informování právnických a fyzických osob o povaze možného ohrožení a připravovaných opatřeních, technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování včetně poskytování tísňových informací. Vyhláška konkretizuje plnění dalších úkolů civilní ochrany, jako jsou evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva, a dalších opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku obyvatel. Dále se zabývá uplatňováním požadavků ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebním řízení.

1.4.3 Koncepce ochrany obyvatelstva

Vedle těchto výše zmíněných právních norem existují také koncepční dokumenty, které poskytují podrobný popis a rozpracování struktury systému ochrany obyvatelstva jakožto jednoho ze základních pilířů bezpečnostního systému České republiky (MV GŘ HZS ČR, 2021). Lze na ně nahlížet jako na klíčový rozvojový a strategický dokument, jehož zpracování vychází především z Bezpečnostní strategie České republiky, kde jsou identifikovány hlavní bezpečnostní hrozby a zájmy státu. Tyto dokumenty vytyčují detailně konkrétní vize, úkoly a termíny pro jejich splnění, aby zajistil jejich účinnou implementaci a realizaci v praxi, čímž doplňují právní rámec o praktické pokyny a strategie (Mika et al, 2012).

Pravidelné zpracování a aktualizace Koncepce ochrany obyvatelstva je zakotveno v § 7 odst. 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb., o IZS a spadá pod gesci MV GŘ HZS ČR. Vzhledem k rozsahu této problematiky je nezbytné, aby na tvorbě koncepce spolupracovaly i další orgány veřejné správy. Tato spolupráce je klíčová pro vytvoření uceleného dokumentu, který řeší ochranu obyvatelstva komplexně a zohledňuje všechny její aspekty. Je projednávána a schvalována vládou České republiky, a to prostřednictvím

Výboru pro civilní nouzové plánování a Bezpečnostní rady státu (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.4.3.1 Aktuální koncepce ochrany obyvatelstva

Aktuálním koncepčním dokumentem je Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030. Vize ochrany obyvatelstva pro období 2025–2030 je rozdělena do tří hlavních strategických cílů: rozvoj podmínek ochrany obyvatelstva, podpora specifických úkolů a opatření ochrany obyvatelstva, a zvýšení efektivity organizace ochrany obyvatelstva. Tyto strategické cíle jsou dále rozděleny do konkrétních úkolových oblastí, které zahrnují podrobné plány včetně určení odpovědných subjektů a termínů pro splnění dílčích úkolů (MV GŘ HZS ČR, 2020).

1.5 Úkoly ochrany obyvatelstva

Stěžejním cílem ochrany obyvatelstva je eliminovat či maximálně snížit následky mimořádných událostí působící na zdraví a život osob a jejich majetek. Pokouší se nejen o dosažení odolnosti obyvatelstva vůči mimořádným událostem, nýbrž i o schopnost podílet se na odstraňování jejich následků (Mika et al., 2012). Těchto stanovisek se snaží dostat prostřednictvím hlavních úkolů ochrany obyvatelstva mezi něž náleží varování a informování obyvatelstva, ukrytí, individuální ochrana, evakuace, nouzové přežití, dekontaminace, výchova a vzdělávání, plnění úkol ochrany obyvatelstva vybranými subjekty, psychosociální pomoc a příprava na válečný stav (Kolektiv autorů, 2015; MV GŘ HZS ČR, 2021). Vybraným z nich se budou podrobněji věnovat nadcházející kapitoly.

1.5.1 Varování a vyrozumění

Proces varování je formulován jako souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících rychlé předání nezbytné varovné informace obyvatelstvu ohroženému reálně hrozící nebo již vzniklou MU, která vyžaduje realizaci činností na ochranu životů a zdraví obyvatelstva, majetku a životního prostředí (Mika et al., 2012; MV GŘ HZS ČR, 2021).

Vyrozuměním chápeme neprodlené předání adekvátních informací o hrozící nebo aktuální MU všem zainteresovaným stranám (Mika et al., 2012). Tyto informace jsou směřovány nejen ke složkám IZS, ale i orgánům státní a územní samosprávy, právníkům

a podnikajícím fyzickým osobám, které jsou součástí havarijních a krizových plánů (MV GŘ HZS ČR, 2021). K vyrozumění jsou využívány rozmanité komunikační prostředky od vyhrazených telefonních a datových spojení ve zvláštních sítích, veřejných i soukromých telekomunikačních sítí přes rádiová spojení, elektronickou poštu, osobní svolávací přijímače (pagery) po sirény pro svolání jednotek požární ochrany sdružení dobrovolných hasičů (SDH) (MV, 2018).

Varování a vyrozumění je v ČR zajišťováno prostřednictvím Jednotného systému varování a vyrozumění (JSVV), jenž pokrývá svým signálem přes 85% obyvatel a jehož provozovatelem je MV GŘ HZS (GŘ HZS ČR, 2023). Tento systém je organizačně, provozně a technicky tvořen komplexem vyrozumívacích center nacházejících se na operačních a informačních střediscích (OPIS) IZS, konkrétně na OPIS HZS krajů a na OPIS GŘ HZS ČR, telekomunikačních sítí a koncových prvků varování a vyrozumění (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.5.1.1 Koncový prvek varování

Koncový prvek varování, jak již samotný název napovídá, je takové technické zařízení, které poskytuje varování obyvatelstva, a to formou vydávání varovného signálu, který může zaznít prostřednictvím elektronického koncového prvku, konkrétně buď elektronickou sirénou (ENS) nebo místním informačním systémem (MIS), či rotační sirénou (ROT) (MV GŘ HZS ČR, 2021). K roku 2022 evidoval JSVV 9 751 koncových prvků varování, což svědčí o rozsáhlém pokrytí území ČR (GŘ HZS ČR, 2023).

1.5.1.2 Varovný signál Všeobecná výstraha

V České republice byl ke dni 1.11.2001 zaveden jediný standardizovaný varovný signál nazývaný "Všeobecná výstraha" (Kolektiv autorů, 2015). Tento signál je charakteristický svým kolísavým tónem sirény, který trvá 140 sekund a může zaznít až třikrát po sobě s přibližně tříminutovými intervaly (Kratochvílová et al., 2013). Tato specifika umožňují obyvatelstvu snadno rozpoznat signál a rozlišit ho od ostatních možných upozornění (Kolektiv autorů, 2015).

Po zaznění tohoto akustického signálu následuje okamžité poskytnutí tísňové informace obsahující specifické detaily o povaze a rozsahu hrozící nebo vzniklé MU, doporučené postupy pro ochranu života, zdraví a majetku obyvatel (Kratochvílová et al., 2013). Tísňová informace je šířena akusticky, verbálně, opticky nebo kombinací uvedeného

v závislosti na charakteru informujícího média, tím mohou být veřejné informační prostředky jako je televize, rozhlas nebo místní rozhlasové systémy, moderní komunikační technologie, včetně internetu a mobilních zařízení, což zvyšuje šance, že se zpráva dostane k co největšímu počtu lidí v krátkém časovém horizontu (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.5.1.3 Další signály

Prostřednictvím koncových prvků varování mohou mimo varovného signálu „Všeobecný výstraha“ zaznít ještě další dva signály, které nejsou klasifikované jako varovné, „Požární poplach“ a „Zkušební tón“ (Řehák et al., 2019).

Požární poplach, značený přerušovaným tónem sirény, trvá 60 sekund a je specificky určen pro mobilizaci jednotek požární ochrany (Hradil, 2018). Tento signál není primárně určen k veřejnému varování, ale k interní koordinaci hasičských sil (GŘ HZS ČR, 2022).

Akustická zkouška sirén má za úkol pravidelně testovat provozuschopnost JSVV na celém území ČR, během něhož se nepřerušovaný „Zkušební tónů sirény vysílá po dobu 140 sekund každou první středu v měsíci ve 12 hodin odpoledne. Občané jsou před začátkem zkoušky hlasově upozorněni elektronickými koncovými prvky (Řehák et al., 2019).

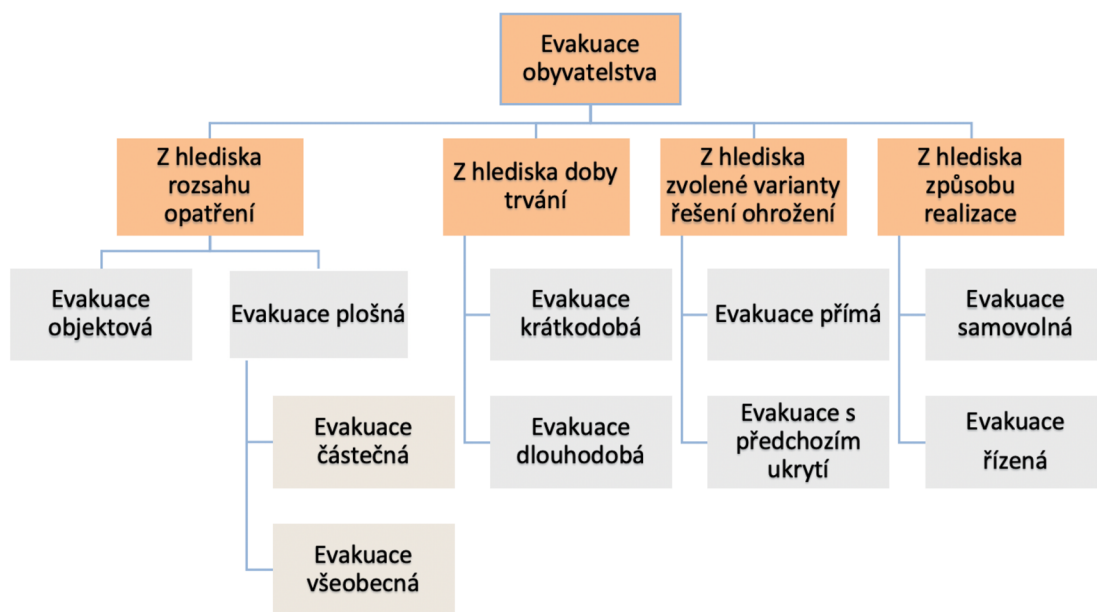
1.5.1.4 Doporučený postup po vyhlášení varovného signálu

Po vyhlášení signálu "Všeobecná výstraha" je nezbytné, aby obyvatelstvo podniklo několik bezpečnostních kroků. Nejprve je důležité ověřit, zda nejde o test nebo specifickou situaci, jako je např. zjevná povodeň či zemětřesení (Martínek et al., 2006). V případě skutečného ohrožení by měl každý bez prodlení vyhledat úkryt, ideálně ve vyšších patrech zděných budov a vyhnout se sklepním prostorům, suterénům nebo jiným podzemním prostorům, které by mohly být nebezpečné při potenciálním úniku chemických látek. Současně se radí volit takové místnosti v budově, aby byly orientované směrem od zdroje úniku případné nebezpečné látky (MV GŘ HZS ČR, 2021). Dále je potřeba utěsnit všechny otvory, tedy zavřít okna a dveře, využít lepicí pásky k utěsnění škvír, vypnout ventilaci apod., aby se minimalizoval vstup venkovního vzduchu, který může být kontaminován (Míka et al., 2012). Po zajištění improvizovaného bezpečí je nutné získat co nejvíce informací o příčině a povaze varování a doporučených opatřeních, k čemuž je podstatné sledovat hromadné sdělovací prostředky (Kolektiv autorů, 2015).

I když je to v takovýchto chvílích náročné, byť téměř nemožné, občané by se měli snažit zůstat klidní a rozvážní, případně informovat ostatní o varování tam, kde je to možné a připravit se na možnost evakuace, včetně sbalení evakuačního zavazadla (Míka et al., 2012). Je rovněž důležité pomáhat zranitelným skupinám, jako jsou starší osoby, nemocní, lidé se sníženou mobilitou a malé děti (Martínek et al., 2006). Naprostou samozřejmostí je se v průběhu celé situace řídit pokyny orgánů státní správy a samosprávy a zasahujících IZS, které poskytují instrukce specifické pro danou situaci a lokalitu (Kolektiv autorů, 2015).

1.5.2 Evakuace

Evakuace obyvatelstva je jedním z klíčových opatření ochrany obyvatelstva v rámci kolektivní ochrany v případě MU a KS, kdy nelze zajistit účinnou ochranu jiným způsobem (Hradil et al., 2018). Evakuace je definována jako plánované přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby v pořadí dané priority z ohrožené oblasti do míst, kde nejsou vystaveny bezprostřednímu nebezpečí a kde je zajištěno náhradní ubytování a stravování pro obyvatelstvo, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění (Zákon č. 239/2000 Sb.). Evakuaci lze členit dle rozmanitých aspektů, viz obrázek 3.

Obrázek 3: Dělení evakuace

Zdroj: Jakubcová, Šugár, 2013; Kolektiv autorů, 2015; MV GRH ZHS ČR, 2021

Organizace a koordinace evakuace, již je oprávněn nařídit velitel zásahu, je zabezpečována HZS kraje (MV GŘ HZS ČR, 2020). Na evakuaci se podílejí také krizové štáby, evakuační a přijímací střediska, a nevládní humanitární organizace, které se starají o humanitární péči pro evakuované osoby. Evakuaci podléhají všechny osoby nacházející se v místech ohrožených MU, s výjimkou těch, které se podílejí na její realizaci nebo vykonávají jinou neodkladnou činnost. Přednostně je evakuace plánována pro děti do 15 let, pacienty ve zdravotnických zařízeních, osoby umístěné v sociálních zařízeních, zdravotně postižené osoby a jejich doprovod (Kolektiv autorů, 2015). Informování obyvatelstva o evakuaci probíhá prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, jako je Česká televize, Český rozhlas, a místní veřejný rozhlas (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.5.2.1 Doporučený postup při evakuaci

Jestliže dojde k nařízení evakuace je podstatné opět dodržet určité zásady, které byly navrženy tak, aby minimalizovaly rizika a zajistily bezpečnost nejen evakuujících se osob, ale i jejich stávajícího majetku. Nejprve je potřeba se ujistit, že všechny otevřené ohně v topidlech jsou bezpečně uhašeny, aby nedošlo k požáru (Kratochvílová et al., 2013). Uzavřít hlavní přívod vody a plynu, aby se předešlo možnému úniku nebo poškození. Vypnout veškeré elektrické spotřebiče, s výjimkou ledniček a mrazniček, které mohou zůstat zapnuté. Avšak případě povodně je nutné vypnout i hlavní přívod elektrické energie a zajistit všechny volné předměty tak, aby je voda nemohla odnést. Malým dětem připravit cedulku s čitelně uvedeným jménem a adresou, která by měla být umístěna do kapsy jejich oblečení (GŘ HZS ČR, © 2024). Přesvědčit se, že sousedé jsou informováni o evakuaci, pokud by bylo potřeba, nabídnout jim pomoc. Kočky, psy a další drobná zvířata uložit do přepravovacích schránek a vzít je s sebou. Větším zvířatům zajistit zásoby vody a potravy na odhadovanou dobu odloučení (Kratochvílová et al., 2013). Před samotným odchodem zavřít všechna okna a zamknout byt či dům, aby byl chráněn před vniknutím. Taktéž je rozumné nechat na dveřích vzkaz pro evakuační orgány o tom, kdo, kdy a kam se evakuoval s kontaktem na svou osobu (GŘ HZS ČR, © 2024). Nakonec se spolu s evakuačním zavazadlem dostavit do určeného evakuačního střediska (Kratochvílová et al., 2013).

1.5.2.2 Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo může být například cestovní taška, batoh nebo kufr přiměřené velikosti (Kratochvílová et al., 2013). Zavazadlo by mělo být označeno visačkou

s identifikačními údaji majitele, jako je jméno a adresa (GŘ HZS ČR, © 2024). Obsah by měl být přizpůsoben specifickým potřebám jednotlivých členů rodiny a měl by zajistit jejich základní potřeby během evakuace a přechodného pobytu mimo domov (Kratochvílová et al., 2013).

Dle doporučeného obsahu evakuačního zavazadla by se mělo pamatovat zejména na osobní doklady v podobě občanského průkazu, řidičského průkazu, cestovního pasu, rodného listu, karty zdravotní pojišťovny, zdravotního průkazu, technického osvědčení motorového vozidla a dokladů rodinných příslušníků, finanční prostředky jako jsou peníze, vkladní knížky, cenné papíry, platební a spořicí karty, cennosti a léky (potřebné léky, zdravotní pomůcky, recepty, drobné cennosti), oblečení a spací potřeby (náhradní sezonní oblečení, spací pytel nebo přikrývku, karimatku či nafukovací lehátko, potraviny a pití ve smyslu základních trvanlivých potravin (např. konzervy, sušené maso), chleba, balené pitné vody na cca 2-3 dny, termosky s teplým nápojem, toaletní potřeby a prostředky osobní hygieny, elektroniku a nástroje, jimiž se rozumí přenosné rádio s rezervními bateriemi, mobilní telefon, přenosná svítilna, zápalky, nůž, otvírák na konzervy a alespoň nějaké drobné hračky a psací potřeby pro děti (Jakubcová, Šugár, 2013; Kolektiv autorů, 2015; Kratochvílová et al.; 2015; MV GŘ HZS ČR, 2021; GŘ HZS ČR, © 2024).

1.5.3 Ukrytí

Ukrytí, rovněž jako výše zmíněná evakuace spadá do systému kolektivní ochrany, který je navržen takovým způsobem, aby poskytoval ochranu skupinám osob ve chvílích, kdy jsou ohroženy následky způsobené MU nebo KS (Kolektiv autorů, 2015). Touto ochranou se rozumí využití speciálně přizpůsobených úkrytů a dalších vhodných míst, která mohou sloužit jako eventuelní ochrana proti účinkům světelného a tepelného záření, průniku radiace, kontaminaci radioaktivním prachem a chemickými či biologickými agens, stejně jako proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení (Řehák, Pupíková, 2019).

Typ ukrytí obyvatelstva se odvíjí od nastalé situace. Rozlišujeme ukrytí v době vyhlášeného stavu ohrožení státu a válečného stavu a ukrytí v situacích, kdy hrozí kontaminace nebezpečnými látkami nebo účinky pronikavé radiace (Kolektiv autorů, 2015).

1.5.4 *Nouzové přežití obyvatelstva*

Nouzové přežití obyvatelstva je dalším klíčovým opatřením při zvládnání MU a KS, jež mohou mít závažné dopady na zdraví a životy obyvatel (MV GŘ HZS ČR, 2021). Pod takovými událostmi a situacemi si lze představit např. živelní pohromy v podobě povodní a tornád, rozsáhlé požáry, nedostatek potravin, znečištění zdrojů pitné vody, hromadné nákazy, hospodářskou krizi, imigraci osob, ohrožení vnitřní bezpečnosti, občanské nepokoje, terorismus, poruchy energetických sítí a jiné (Kolektiv autorů, 2015).

Dílní opatření nouzového přežití obyvatelstva od nouzového ubytování, nouzového zásobování potravinami a nouzového zásobování pitnou vodou a zdrojů vody přes nouzové základní služby pro obyvatelstvo, nouzové dodávky energie až po organizování humanitární pomoci a rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva jsou specifikována v Plánu nouzového přežití obyvatelstva, jenž je součástí havarijního plánu kraje (Vyhláška č. 328/2001 Sb.).

Tato jednotlivá opatření nouzového přežití mohou být aktivována jak po uskutečněné evakuaci obyvatelstva z postiženého území, tak přímo v zasažených oblastech při specifických krizích nevyžadujících evakuaci dotčeného obyvatelstva. Dílní opatření nouzového přežití jsou zajišťována po dobu nezbytně nutnou a jsou ukončena návratem postiženého obyvatelstva do místa jejich původního bydliště a obnovením funkce infrastruktury v těchto místech (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.5.5 *Individuální ochrana*

Jako individuální ochrana je vnímán souhrn opatření organizační a materiální povahy, jejichž úkolem je chránit obyvatelstvo zejména proti toxickým účinkům otravných látek, toxinům a ostatním škodlivinám, radiačním a toxickým účinkům radioaktivních látek a infekčním účinkům biologických prostředků (MV GŘ HZS ČR, 2021).

Z materiálního hlediska jsou výše zmíněný typ ochrany schopny při včasné a dovedné použití zabezpečit v první řadě tzv. prostředky individuální ochrany. Rovněž lze využít jednoduchých pomůcek, jež si jsou občané schopni připravit bez sebemenší prodlevy svépomocí z běžně se nacházejících prostředků v domácnosti, nazývaných prostředky improvizované ochrany. Ty mohou sloužit k ochraně dýchacích cest, očí a povrchu těla, avšak v porovnání s prostředky individuální ochrany pouze omezeným způsobem a jen po velmi krátkou dobu (Mika et al., 2012; Jakubcová, Šugár, 2013).

1.5.5.1 Prostředky individuální ochrany

Prostředky individuální ochrany (PIO) jsou technické prostředky mezi něž řadíme prostředky k ochraně dýchacích orgánů, které mohou být filtrační, tzv. ochranné masky nebo izolační v podobě izolačních dýchacích přístrojů a na prostředky k ochraně povrchu těla, které se taktéž dělí na filtrační, konkrétně filtrační oděvy a izolační, tedy izolační ochranné oděvy (Hylák, Pivovarník, 2016).

V případě stavu ohrožení státu a válečného stavu se vydávají prostředky individuální ochrany pro vybrané kategorie osob. Jedná se o dětské ochranné vaky pro děti do 1,5 roku, dětské ochranné kazajky pro děti od 1,5 do 6 let, dětské ochranné masky pro děti od 1,5 do 18 let, ochranné masky pro osoby ve zdravotnických a sociálních zařízeních a ochranné masky pro doprovod výše uvedených osob (Vyhláška 380/2002 Sb.).

1.5.5.2 Prostředky improvizované ochrany

Improvizovaná ochrana je určena pro situace, kdy nejsou k dispozici prostředky individuální ochrany (Hylák, Pivovarník, 2016). K ochraně hlavy lze použít čepice, kukly, šátky a šály, na které se mohou nasadit ochranné přilby, například cyklistické nebo motocyklové. Pro ochranu dýchacích cest je vhodné použít mírně navlhčený kapesník nebo ručník ve vodě nebo vodném roztoku sody či kyseliny citrónové. Oči lze chránit uzavřenými brýlemi, např. potápěčskými, plaveckými či lyžařskými. Pro ochranu těla je vhodné obléct více vrstev oblečení, které lze doplnit dlouhými zimními kabáty, pláštěnkami nebo šustřákovými bundami utěsněnými v pase opaskem nebo řemenem. Ruce lze chránit pryžovými rukavicemi, ovinutou látkou a nohy holínkami, kozačkami či vysokými koženými botami. Veškeré části kompletního oděvu je nutné zkontrolovat a přelepit případné trhliny lepicí páskou (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.6 Výchova a vzdělávání obyvatelstva v oblasti OO

1.6.1 Důležitost vzdělávání v oblasti OO

Výrok Arthura Conana Doyleho, skotského lékaře a spisovatele proslulého především příběhy o Sherlocku Holmesovi říká, že každý řetěz je tak silný, jak silný je jeho nejslabší článek (Austria-Forum, 2010). Z tohoto celosvětově známého a v mnoha odvětvích využívaného tvrzení vychází tzv. princip nejslabšího článku (The Weakest Link Principle). Ten konstatuje, že vždy existuje nějaká část procesu, technologie nebo člověk,

v závislosti na tom, v jakém odvětví se pohybujeme, který může oslabit celý systém (ManagementMania, 2018). V souladu s touto myšlenkou vznikla i tzv. teorie omezení (Theory of Constraints), jež byla zpočátku jejího zrodu prezentována primárně na příkladech z výroby, zejména na kapacitách výrobních zařízení, avšak dnes se těší svému univerzálnímu využití. Ve své podstatě nám sděluje, že každý systém bez ohledu na to, jak dobře funguje, disponuje alespoň jedním omezením, které brzdí jeho výkon, a tím je právě nejslabší článek systému (Goldratt, Cox, 2014).

Vzhledem k tomuto osvědčenému a účinnému principu a teorii není reálné, aby zajištění nejvyšší úrovně připravenosti na MU spočívalo pouze ve vývoji a udržování provozuschopnosti IZS a zlepšování odborné způsobilosti zaměstnanců veřejné správy, kteří nesou odpovědnost za bezpečnostní činnosti (GŘ HZS ČR, 2021). Rovnocennou roli musí souběžně sehrávat výchova a vzdělávání samotného obyvatelstva, které by bylo při vzniku MU bez předešlého informování o jejím potenciálním vzniku a osvojení si správných postupů v případě jejího vypuknutí mnohonásobně zranitelnější (MZV, 2023). Právě ono obyvatelstvo by bylo tím pomyslným nejslabším článkem celého řetězce a oslabovalo by, ba možná v některých situacích dokonce ohrožovalo smysl celého pracně vytvářeného systému, neboť rozvoj potřebných kompetencí pro poskytnutí případné pomoci sobě i dalším osobám v rizikových situacích, alespoň po nezbytnou dobu do příchodu profesionální pomoci je naprosto nepostradatelným prvkem ochrany zdraví, životů, majetku a životního prostředí (GŘ HZS ČR, 2021). Zároveň připravenost obyvatelstva výrazně zvyšuje efektivitu činnosti veškerých složek IZS, neboť nejsou přetěžovány individuálními aktivitami ohrožených či postižených obyvatel, kteří by se jinak chovali v důsledku absentujícího poučení nepředvídatelně (MV, 2020).

Přípravu obyvatelstva k předcházení a zvládnutí mimořádných událostí lze definovat jako soubor opatření zaměřených na seznamování populace s principy sebeochrany a vzájemné pomoci. Smyslem tohoto úsilí je vytváření a udržování souboru znalostí a dovedností potřebných k minimalizaci negativních důsledků širokého spektra každodenních rizik, MU a KS (MV GŘ HZS ČR, 2021). Informovaná společnost dokáže efektivněji reagovat a minimalizovat dopady MU, aniž by podléhala panice. Zvláštní pozornost musí být věnována zranitelným skupinám, jako jsou děti, senioři, invalidní osoby a osoby se zdravotním postižením a svým způsobem i cizinci, které mohou mít potíže s pochopením krizových informací (MV, 2020). Aktuálně se vzdělávání v oblasti bezpečnosti odehrává ve dvou rovinách, první z nich pokrývá výchovu a vzdělávání

obyvatelstva, zatímco druhá se zaměřuje na odborné vzdělávání profesionálů (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.6.2 Metody a formy přípravy obyvatelstva

K tomu, aby předávání informací bylo smysluplné a splňovalo svůj účel, je žádoucí přizpůsobit jejich obsah především věku, potřebám, možnostem individuálního vztahu k vnímání rizika, schopnostem a ochotě porozumět, vzdělání jednotlivých příjemců apod. Následkem toho je obyvatelstvo segmentováno do specifických cílových skupin, které mohou být vytvářeny odlišnými způsoby, z rozmanité perspektivy, HZS ČR preferuje kategorizaci cílových skupin na děti a školní mládež, dospělé osoby v produktivním věku, seniory, cizince a osoby s invaliditou a zdravotním postižením (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.6.2.1 Pravidelné vzdělávání

Základem pro vzdělávání obyvatelstva je začlenění problematiky ochrany obyvatelstva do standardního vzdělávacího procesu, který probíhá od předškolní až po středoškolskou úroveň (MV GŘ HZS ČR, 2021).

Roku 2004 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy schválilo nové principy vzdělávací politiky pro žáky od 3 do 19 let, které byly zakotveny ve školském zákoně (MV GŘ HZS ČR, 2021). Tato reforma zahrnovala přípravu obyvatelstva k předcházení a zvládnutí mimořádných událostí do rámcových vzdělávacích programů (RVP) pro základní, gymnaziální a střední odborné vzdělávání pod souhrnným pojmem "ochrana člověka za mimořádných událostí" (OČMU) (Martínek et al., 2006). Od roku 2007 se RVP začaly zavádět do škol. V roce 2013 byly pro zkvalitnění výuky přepracovány RVP pro základní, střední, speciální školy a gymnázia. Problematika OČMU byla rozšířena do sedmi z devíti vzdělávacích oblastí, což znamenalo její průnik celým programem. Učivo bylo specifikováno a doplněny dílčí cíle. Podle nově upravených RVP začali učitelé vyučovat od září 2013 (MV GŘ HZS ČR, 2021).

S odstupem času se však ukázalo, že ačkoliv jsou bezpečnostní témata součástí RVP, tak ani jejich začlenění do dílčích vzdělávacích programů nebude ideální strategií, neboť v průběhu vytváření školního vzdělávacího programu a posléze individuálních vzdělávacích plánů přináší obrovské nároky na zpracovatele a dochází k roztříštěnosti přístupů (MV, 2020). Aktuální koncepce ochrany obyvatelstva ale tento postup hodnotí jako krajně neefektivní a odvolává se na výběrové šetření České školní inspekce, která ve

své výroční zprávě za rok 2017-2018 zveřejňuje průměrnou úspěšnost žáků v testu z ochrany v rizikových situacích pro žáky 9. ročníků podle dílčích tematických částí (ČŠI, 2018; MV, 2020). Vlastní hodnocení výsledků žáků je založeno na odpovědích celkem 6 174 žáků, jejichž průměrný výsledek v tomto testu dosáhl hodnoty 59,3 % správně zodpovězených testových položek (ČŠI, 2018).

Obdobné stanovisko zaujímá i Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ), který je znepokojen nedostatečnou informovaností obyvatel, na niž poukázal ve své výroční zprávě za rok 2023. Na přelomu měsíce března a dubna roku 2022 totiž uskutečnil v rámci kontroly 22/12 šetření formou standardizovaného dotazníku mezi studenty 3. a 4. ročníků středních škol ve všech krajích ČR. Hlavním účelem bylo zjistit znalosti a zkušenosti studentů s některými z vybraných principů a zásad ochrany obyvatelstva a mimořádných událostí. NKÚ speciálně vyzdvihuje neznalost zhruba 80 % respondentů ohledně polohy stálého úkrytu a téměř poloviny dotázaných na relevantní reakci v případě úniku chemických látek. Současně oslavuje mimořádný zájem veřejnosti o tuto problematiku, jelikož se tohoto šetření zúčastnilo dobrovolně téměř 47 tisíc respondentů. Strukturovaný dotazník obsahoval celkem 10 testových otázek, probíhal on-line formou a v konečném důsledku se dočkal 72 % úspěšnosti odpovědí (NKÚ, 2024).

1.6.2.2 Doplnující činnosti – PVC

Na standardní vzdělávací proces navazuje a zároveň jej obohacuje preventivně výchovná činnost (PVC), která je zaměřena nejen na děti a školní mládež, ale stejně tak už i na dospělé osoby v produktivním věku, seniory, cizince a osoby s invaliditou či zdravotním postižením (Kavan, 2020). Existuje bohatý výběr metod a forem této činnosti působící na obyvatelstvo, z čehož každá z nich synchronně disponuje svými přednostmi i nevýhodami (MV GŘ HZS ČR, 2021).

Navzdory všem doposud svým způsobem využívaným metodám a formám, mezi které se řadí např. radiové a televizní vysílání, tisková média, vývěsky a úřední desky, instruktáže, besedy, přednášky a pomocné materiály jako samolepky a omalovánky, je v plánu začít pro posílení přípravy obyvatelstva k sebeochraně, vzájemné pomoci a způsobech chování vedoucích k minimalizaci rizik v případě MU upřednostňovat moderní trendy vzdělávání. Těmi je myšlen zejména převod potřebných informací do vizuální podoby a jejich prezentace současnými kanály v kombinaci s praktickým školením (MV GŘ HZS ČR, 2020; MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.6.2.3 Vysokoškolští studenti ekonomického zaměření

Význam připravenosti obyvatel na MU a KS rovněž zdůrazňuje aktuální koncepce ochrany obyvatelstva, o čemž již na první pohled svědčí heslo: „*Připravený občan. Připravený systém.*“, uvedené na její titulní straně (MV GŘ HZS ČR, 2020). Občanství v užším slova smyslu odráží naši příslušnost k jistému společenství či pospolitosti, znamená být členem konkrétní obce, společenství nebo státu, a tedy občanem může být člověk pouze v rámci specifického zřízení, které definuje práva a povinnosti spojená s občanstvím. V širším pojetí však občanství zahrnuje aktivní převzetí odpovědnosti za společnost, čímž neseme morální závazek vůči komunitě, ve které žijeme, a zahrnuje nejen formální příslušnost ke státu, ale také aktivní účast a naplňování práv a povinností vůči státu a společnosti (Jirásková, 2005).

Vysokoškolští studenti nejsou výjimkou a jejich role v ochraně obyvatelstva a krizovém řízení je minimálně stejně tak důležitá jako role kteréhokoliv jiného občana. Ba možná o něco důležitější, neboť vysokoškolští studenti ekonomického zaměření po úspěšném absolvování svého studia nachází uplatnění zejména v kvalifikovaných výkonných funkcích v průmyslových, obchodních a dopravních organizacích, v oblasti služeb, v poradenství, neziskových organizacích a institucích veřejné a státní správy. Tato role přináší nejen plnou zodpovědnost za vlastní jednání, nýbrž mnohdy i za jednání svých podřízených (VŠTE, © 2024).

Navzdory tomu, že pravidelné vzdělávání v oblasti problematiky ochrany obyvatelstva není součástí studijních plánů vysokoškolských studentů ekonomického zaměření, neboť, jak z předchozích kapitol vyplývá, tato výuka končí společně s absolvováním středoškolského vzdělávání, mohou studenti přebrat iniciativu sami. Ještě v roce 2012 Mika et al. ve své publikaci uvedli, že stupeň připravenosti civilního obyvatelstva na ochranu před následky a dopady MU a KS je na poměrně nízké úrovni, a to i přes to že byla připravena řada literárních podkladů, a dokonce i příručky pro informovanost obyvatelstva. Celá tato problematika byla v té době dle jejich slov podceňována nejen kompetentními správními úřady, ale právě i samotným obyvatelstvem. Ovšem na druhé straně kriticky přiznali, že obyvatelstvo ČR nebylo dostatečně sociálně a právně vyspělé, aby takové informace o místních rizicích a vlastní bezpečnosti požadovali. V současné době, o několik let později jsou nedostatečnou informovaností obyvatelstva znepokojeni

i MV (2020) a NKÚ (2024). Na druhé straně si ale NKÚ (2024) pochvaloval výjimečný zájem o tuto problematiku, jak bylo podrobněji výše rozepsáno.

Jestliže by se tento zájem o problematiku ochrany obyvatelstva projevil i u vysokoškolských studentů ekonomického zaměření, představovalo by zvyšování a utvrzování si takovýchto vědomostí nejen jejich osobní, ale i profesní růst. MU a KS jsou mnohdy doprovázeny pocity jako je strach o přežití, strach a úzkost o osobní bezpečí a také o možnou ztrátu bližních nebo obavu o újmu na jejich zdraví. Taktéž se může objevit strach ze ztráty ceněného a pro osobu významného majetku. Stejně tak mohou vznikat i obavy z možné evakuace a obtíží s ní spojených. Jen připravený vedoucí pracovník může efektivně vést svůj tým a zajistit pro něj bezpečné prostředí, čímž lze snížit riziko paniky a nejistoty v průběhu případných MU a KS, a tím snížit přímé dopady na celkovou efektivitu a stabilitu organizace (Martínek et al., 2006).

V konečném důsledku tak lze konstatovat, že vysokoškolští studenti ekonomického zaměření, kteří disponují alespoň základními znalostmi z oblasti bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a případné první pomoci přispívají k zajišťování bezpečnosti a stability jak v rámci svých budoucích pracovních pozic, tak i v širším společenském kontextu.

1.6.3 Vzdělávání odborníků

Nynější systém vzdělávání odborníků v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení je tvořen dvěma hlavními úrovněmi (MV, 2017). První z nich, tzv. profesní vzdělávání kvalifikační se soustředí na získání nebo zvýšení kvalifikace prostřednictvím vyššího odborného vzdělání či vysokoškolského vzdělání v bakalářských, magisterských či dalších vyšších studijních programech (GŘ HZS ČR, 2021). Druhá úroveň, tzv. další profesní vzdělávání je určeno pro vybrané pracovníky v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení (MV GŘ HZS ČR, 2021).

1.7 Ekonomie a ekonomika

Ekonomie a ekonomika jsou termíny, které bývají laickou veřejností často zaměňovány, přestože označují odlišné, i když úzce související koncepty. Porozumění rozdílům mezi těmito dvěma pojmy je nezbytné jak pro jejich správnou interpretaci, tak i aplikaci ekonomických teorií a principů v reálném životě (Ip, 2012).

1.7.1 Ekonomie

Ekonomie je vědní disciplína, jež se zabývá studiem toho, jak lidé využívají omezené zdroje k uspokojení svých potřeb (Holman, 2011). Samotné slovo ekonomie nachází původ v řeckém slově „oikonomikos“ neboli správa domu. Původně se ekonomie skutečně zabývala správou domácností, ale postupem času se její zaměření rozšířilo na studium hospodářství jako celku (Mankiw, 2009).

Ekonomie je dělena do dvou hlavních odvětví, mikroekonomie a makroekonomie, které společně pokrývají celé spektrum ekonomických aktivit od jednotlivců a firem až po národní a globální úrovně (Lipovská, 2017).

1.7.1.1 Mikroekonomie

Mikroekonomie se zabývá ekonomickým chováním jednotlivých subjektů, tedy jednotlivců, domácností a firem. Zkoumá, jak tito aktéři rozhodují o využití svých omezených zdrojů a jak tato rozhodnutí ovlivňují nabídku a poptávku na trhu. Mikroekonomie se zabývá tvorbou cen, elasticitou poptávky, teorií spotřebitele a teorií firmy. Zkoumá také, jak firmy určují množství produkce a jaké ceny nastavují, aby maximalizovaly svůj zisk (Lipovská, 2017).

1.7.1.2 Makroekonomie

Makroekonomie zkoumá chování ekonomiky jako celku. Zkoumá agregované ukazatele jako je hrubý domácí produkt, míra nezaměstnanosti, inflace a měnová politika. Makroekonomie se snaží pochopit faktory, jež ovlivňují ekonomický růst a taktéž hledá způsoby, jak stabilizovat ekonomiku v období hospodářských výkyvů. Zabývá se rovněž fiskální a monetární politikou, která je využívána k řízení ekonomických cyklů a k dosažení ekonomické stability (Mankiw, 2009).

1.7.2 Ekonomika

Pojem ekonomika rovněž pochází z řeckého slova, a to označujícího „toho, kdo spravuje domácnost“ (Mankiw, 2009). Lipovská (2017) uvádí, že pakliže je výše charakterizovaná ekonomie vědou teoretickou, tak jako ekonomiku označujeme praktické hospodářství.

Ekonomika je tvořena veškerými činnostmi spojenými s výrobou, distribucí a spotřebou zboží a služeb, které jsou základem fungování každé společnosti. Tyto činnosti mají

zásadní dopad na životy jednotlivců, domácností, firem i celých národů a jsou ovlivňovány nejen politikou, přírodními zdroji a technologickým pokrokem, ale i mezinárodním obchodem.

Ekonomika státu je složitý systém zahrnující nejrůznější sektory, jako je např. zemědělství, průmysl a služby a sestává z veřejného a soukromého sektoru. Veřejný sektor představuje činnosti financované a řízené vládou, zatímco soukromý sektor tvoří činnosti jednotlivců a firem (Holman, 2011).

Ekonomika země velmi úzce souvisí s její prosperitou. Výsledky ekonomiky státu jsou ovlivněné zejména rozhodováním lidí v podobě podnikatelů, spotřebitelů, výrobců a investorů. Avšak existují i významné vztahy mezi ekonomikou a hospodářskou politikou, neboť hospodářská politika vlády má na ekonomiku určitý dopad (Holman, 2011). Ke stanovení síly ekonomiky státu a jejího následného porovnání s ostatními státy bylo dříve hojně využíváno tzv. hrubého domácího produktu (HDP), který je definován jako peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území (Lipovská, 2017).

Index prosperity a finančního zdraví se však v rámci hodnocení ekonomiky soustředí kromě HDP na devět dalších podstatných indikátorů. Tento způsob hodnocení ekonomiky je výhodnější z dlouhodobého hlediska, neboť poskytuje komplexnější, udržitelnější a kvalitnější pohled na ekonomickou situaci hodnocené země (Index prosperity a finančního zdraví, 2024).

1.7.2.1 Státní rozpočet

Jedním z klíčových nástrojů pro řízení ekonomiky státu je státní rozpočet (Holman, 2011). Státní rozpočet mající podobu zákona představuje finanční plán hospodaření státu obvykle na jeden rok, jež zabezpečuje ekonomické, sociální a politické funkce státu. Je hlavní součástí veřejných financí a obsahuje odhadovaný souhrn příjmů z různých zdrojů a rozdělení výdajů do různých skupin nazývaných kapitoly. Ty vyjadřují okruh působnosti a odpovědnosti ústředních orgánů státní správy. Rozdíl mezi příjmy a výdaji se nazývá saldo. Jestliže je saldo kladné, jedná se o přebytek, pokud záporné, jde o schodek (Žáková, 2014). Ústředním orgánem státní správy pro státní rozpočet je Ministerstvo financí (MF), které vypracovává jeho návrh. Ten následně schvaluje vláda ČR a jeho přijetí je realizováno Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR. Tvorba a obsah

státního rozpočtu jsou upraveny zákonem o rozpočtových pravidlech č. 218/2000 Sb. (Hejduková, 2015).

1.7.2.2 Územní rozpočty

Rozpočty vytvářené na úrovni územních samosprávných celků, jako jsou obce a kraje v České republice jsou nazývány jako územní rozpočty. Jejich předmětem je přerozdělení finančních prostředků mezi různé územní celky a informace o prioritách veřejných investic na regionální úrovni (Hejduková, 2015).

1.7.2.3 Financování ochrany obyvatelstva

K realizaci konkrétních jak preventivních, tak reaktivních opatření uskutečňovaných v rámci širšího pojetí ochrany obyvatelstva nestačí jen obětavost a nasazení zúčastněných osob, ale je nezbytné toto úsilí podpořit i materiálně a věcně. Finanční zabezpečení této oblasti lze obecně rozdělit na financování z tzv. rozpočtových a mimorozpočtových zdrojů. Primárně je realizováno na různých úrovních veřejné správy České republiky právě prostřednictvím veřejných rozpočtů, zejména státního rozpočtu a rozpočtů územních samosprávných celků (Šula, 2022).

Jedná se zejména o povinnost dle ustanovení § 31 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS a změně některých zákonů MV a krajům uplatňovat v návrhu svého rozpočtu finanční prostředky ke krytí výdajů potřebných pro zpracování dokumentace IZS, ochranu obyvatelstva, společných výdajů při ověřování připravenosti k záchranným a likvidačním pracím a na budování a provozování společně užívaných zařízení pro potřeby IZS, zejména v oblasti telekomunikací a informačních systémů.

Dále o povinnost podle ustanovení § 25 odst. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů ministerstev a jiných ústředně správních úřadů vyčleňovat ve svých rozpočtových kapitolách prostřednictvím průřezového ukazatele objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na KS a povinnost krajů a obcí vyčleňovat ve svých rozpočtech na příslušný rok objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy, řešení a odstranění následků KS. Na centrální úrovni je každoročně MF na základě ustanovení § 25 odst. c) krizového zákona po projednání s MV navrhována v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa výše účelové rezervy a finančních prostředků na řešení KS, jejich předcházení a odstraňování jejich následků.

Způsob jejího použití bývá upravován vládou v usnesení ke státnímu rozpočtu na příslušný rok.

Zmíněná Všeobecná pokladní správa (VPS) je jednou z kapitol státního rozpočtu. Vzhledem k tomu, že obsahuje příjmy a výdaje všeobecného charakteru, nepatří tak do okruhu působnosti určitého správce kapitoly. Součástí této kapitoly je i Vládní rozpočtová rezerva sloužící ke krytí nezbytných, avšak v zákoně o státním rozpočtu neobsažených výdajů. Vytváří se nejméně ve výši 0,3 % výdajů státního rozpočtu na příslušný rok. Pro financování oblasti ochrany obyvatelstva v širším pojetí mají značný význam zejména další dvě rozpočtové rezervy, které jsou v kapitole VPS spravovány, a to Rezerva na mimořádné výdaje dle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS a Rezerva na řešení krizových situací a jejich předcházení a odstraňování jejich následků dle krizového zákona (Šula, 2022).

Rezerva na mimořádné výdaje je rezerva finančních prostředků využitelných pro IZS. Jak bylo vysvětleno výše, dle zákona o IZS je fungování tohoto systému primárně finančně zabezpečeno MV z rozpočtu své kapitoly. Avšak pokud dojde k mimořádným výdajům, jež vzniknou v důsledku realizace záchranných a likvidačních prací, pak jsou tyto výdaje hrazené z rezervy vytvořené v kapitole VPS. Druhá z rezerv, jak již bylo také uvedeno, je navrhována dle krizového zákona a zákona o rozpočtových pravidlech MF ve spolupráci s MV k řešení KS, jejich předcházení a odstraňování jejich následků (Zákon č. 239/2000 Sb.; Zákon č. 240/2000 Sb.).

Kromě veřejných rozpočtů mohou být finanční prostředky na krizová opatření získávány také z mezinárodních fondů a grantů, příkladem je Fond solidarity Evropské unie (EUSF). Ten na nadnárodní úrovni zřídila Evropská komise v listopadu roku 2002 pro financování škod způsobených přírodními katastrofami. EUSF je jednou z forem solidarity mezi evropskými zeměmi a regiony. Byl vytvořen v reakci na rozsáhlé povodně v zemích střední Evropy v létě 2002 a od té doby byl použit při 80 katastrofách, jako jsou záplavy, požáry, zemětřesení a sucha. Podpořil již 24 evropských zemí částkou přes 5,5 miliard eur, z toho ČR obdržela téměř 161 milionů eur. V souvislosti s pandemií COVID-19 byla působnost fondu od dubna roku 2020 rozšířena i na závažná ohrožení veřejného zdraví (Schwarz, 2024).

1.7.3 Souvislost ekonomiky a ochrany obyvatelstva

Česká ekonomika se řadí mezi nejrozvinutější ekonomiky na světě a dle Indexu prosperity a finančního zdraví (2024) aktuálně obsadila čtrnáctou příčku nejsilnější ekonomiky v Evropské unii. Ještě před dvěma lety se dokonce pyšnila místem devátým, ale v důsledku nízké přidané hodnoty a druhé nejvyšší inflace už druhý rok v řadě oslabila. Jen silná a stabilní ekonomika umožňuje alokaci dostatečných finančních prostředků pro rozmanité účely bezpečnostního systému České republiky, respektive jeho části věnující se ochraně obyvatelstva, jak dokládají předchozí kapitoly. Ta je dle MV v rámci Evropské unie i přes některé své nedostatky považována za jednu z nejrobustnějších a nejlépe připravených (Dlupalová, © 2024).

Příprava na MU a KS a jejich efektivní řešení nejen chrání zdraví, životy, majetek, kulturní hodnoty a životní prostředí, ale také významně přispívá k dlouhodobému snižování ekonomických ztrát. Absence organizace, nedostatečné plánování a nepřipravenost by mohly vést k chaotickým a neefektivním zásahům, což by mělo za následek nejen zvýšení škod, ale také výrazné ekonomické ztráty. Systematická příprava, důkladné plánování a včasná reakce jsou klíčové faktory, které umožňují minimalizovat dopady MU a KS. Díky těmto opatřením lze zajistit nejen rychlejší zotavení společnosti, ale také dlouhodobé udržení ekonomické stability.

1.8 Ochrana obyvatelstva v sousedních státech ČR

Česká republika, ležící ve střední Evropě, je obklopena čtyřmi sousedními státy, Německem, Polskem, Rakouskem a Slovenskem. Zahraniční problematiku ochrany obyvatelstva jsem se rozhodla záměrně přiblížit ve dvou z nich, v Polsku a Německu. Polsko jsem zvolila z důvodu obdobného územního členění zavedeného i v České republice a stavu jeho ekonomiky, která dle Indexu prosperity a finančního zdraví (2024) zaujímá 25. pozici v žebříčku srovnávacího stav ekonomik zemí EU. Německo zas vzhledem k naprosto odlišnému federálnímu uspořádání a třetí nejsilnější ekonomice v EU (Index prosperity a finančního zdraví, 2024).

1.8.1 Polsko

Polsko, oficiálním názvem Polská republika, je severním sousedem České republiky (Kondracki et al., 2024). Hlavou tohoto parlamentního státu je prezident, v čele vlády stojí premiér a ústředním bodem polské státní správy je Rada ministrů (EU DG COMM, ©

2024a). Zemi tvoří 16 vojvodství, jež z velké části korespondují s polskými historickými regiony (Kondracki et al., 2024).

Článek 2 Zákona o krizovém řízení ze dne 26. dubna 2007 (Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym) definuje krizové řízení jako činnost orgánů veřejné správy, která je součástí řízení národní bezpečnosti a spočívá v předcházení krizových situací, přípravě na jejich zvládnutí prostřednictvím plánovaných opatření, adekvátních reakcí během krizových situací a obnově infrastruktury nebo jejího navrácení do původního stavu. Zároveň jsou tímto zákonem vymezeny orgány odpovědné za krizové řízení, jejich úkoly a zásady činnosti v této oblasti, jakož i zásady financování úkolů krizového řízení (Zákon ze dne 26. dubna 2007 o krizovém řízení).

Nejvyšším orgánem krizového řízení je Rada ministrů, která je zodpovědná za strategické plánování a koordinaci činností spojených s krizovým řízením na národní úrovni, včetně schvalování Národního krizového plánu a plánů ochrany kritické infrastruktury (Janowczyk et al., 2022). Má pravomoc vyhlásit mimořádný stav a mobilizaci potřebných zdrojů (Zákon ze dne 26. dubna 2007 o krizovém řízení). Jako poradní orgán Rady ministrů působí Vládní tým krizového řízení (Janowczyk et al., 2022).

Dle článku 7, odstavce 2 Zákona o krizovém řízení v naléhavých případech, které nesou odklad, přebírá krizové řízení ministr vnitra, přičemž je povinen o svém jednání okamžitě informovat předsedu vlády. Samotné Ministerstvo vnitra a administrativy (MSWiA) je zodpovědné za přípravu a aktualizaci krizových plánů, jež zahrnují analýzu a vyhodnocení možných hrozeb, postupy reakcí na tyto hrozby a organizaci monitorování hrozeb (Pietrek, 2021).

Ministerstvu vnitra je podřízeno Národní velitelství hasičského sboru (KG PSP) (EC DG ECHO, 2023), jehož hlavní velitel působí současně i jako náčelník národní civilní obrany. Tento hasičský systém spolu se záchranným dává za vznik Národnímu záchrannému a hasičskému systému (KSRG), který je nepostradatelnou součástí organizace vnitřní bezpečnosti státu. Prioritně cílí na záchranu života, zdraví, majetku či životního prostředí, předpovídání, rozpoznávání a boj s požáry, přírodními katastrofami nebo jinými místními hrozbami (Nařízení ministra vnitra a administrativy ze dne 17. září 2021 o podrobné organizaci Národního záchranného a hasičského systému, ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego).

System sduzuje jak profesionály na plný úvazek, tak i podstatnou část dobrovolníků doplněnou o řadu dohod s agenturami, sdruženími a dalšími subjekty poskytujícími v případě potřeby příslušnou pomoc. Konkrétně KSRG zahrnuje více než 500 státních hasičských a záchranných jednotek a více než 5 000 sborů dobrovolných hasičů z přibližně 16 000 jednotek dobrovolných hasičů v Polsku (EC DG ECHO, 2023). KSRG působí na třech administrativních úrovních okresní, vojvodské a národní (Kierzkowski et al., 2024).

Pro podporu Rady ministrů, předsedy vlády, Vládního týmu krizové řízení a ministra vnitra ve věcech krizového řízení je zřízeno Vládní bezpečnostní centrum (RCB), jež zároveň slouží jako národní centrum krizového řízení a zabezpečuje monitorování hrozeb dvacet čtyři hodin sedm dní v týdnu (Zákon ze dne 26. dubna 2007 o krizovém řízení).

Na vojvodské úrovni krizové řízení spravují vojvodové, kteří nesou odpovědnost za monitorování, plánování, reakci a obnovu v rámci jejich působnosti. Na úrovni okresů je krizové řízení v kompetenci starostů okresů, kteří řídí činnosti spojené s krizovým řízením ve svých okresech. Na obecní úrovni je za krizové řízení odpovědný starosta, burmistr nebo prezident města. Těmto orgánům pomáhají příslušné složky obecní správy (Zákon ze dne 26. dubna 2007 o krizovém řízení).

Pro varování obyvatelstva v Polsku se využívají systémy včasného varování jako jsou textové zprávy „Alert RCB“, sirény a média (RCB, 2019; EC DG ECHO 2023). Dalším doplňujícím prvkem v systému varování je mobilní aplikace RSO (Regionalny System Ostrzegania), regionální varovný systém poskytující podrobná varování a návody na správné chování v případě nouze, avšak k dispozici je prozatím pouze v polském jazyce (EC DG ECHO, 2023).

Vzdělávání a výchovu polského obyvatelstva v oblasti ochrany obyvatelstva koordinuje primárně Národní velitelství hasičského sboru a Vládní bezpečnostní centru. KG PSP a RCB poskytují vzdělávací materiály, školení a kampaně zaměřené na zvyšování povědomí o MU a KS a adekvátním chování v jejich průběhu jak pro žáky a studenty škol, tak i pro ostatní skupiny obyvatelstva (EC DG ECHO, 2023).

1.8.2 Německo

Německo, kompletně nazývané Spolková republika Německo, je největším z našich čtyřech sousedících států nacházející se v západní části střední Evropy (Briney, 2019).

V čele této federativní parlamentní republiky stojí kancléř, jenž je předsedou vlády a prezident, který je hlavou státu, a jehož role je především reprezentativní (EU DG COMM, © 2024b). Zemi tvoří 16 spolkových zemí (Länder), přičemž každá z nich disponuje svou vlastní ústavou a vysokým stupněm autonomie (El-Saghir, 2024).

Toto členění se promítá i do samotného systému civilní ochrany (Bevölkerungsschutz), který zahrnuje všechna civilní opatření k ochraně obyvatelstva před dopady vážných mimořádných událostí, katastrof a válek, včetně eliminace a řízení takovýchto situací (EC DG ECHO, 2021). Součástí bezpečnostního systému jsou: policejní složky, spolkové ozbrojené síly, zpravodajské služby, subjekty civilní ochrany a provozovatelé infrastruktury (BBK, 2024a).

V souladu s německou ústavou, na niž je nahlíženo jako na základní zákon, je přidělována odpovědnost za úkoly ochrany obyvatelstva následujícím způsobem (EC DG ECHO, 2021). Zvládání katastrof (Katastrophenschutz) v době míru mají v gesci spolkové země, jež přijaly příslušné zákony pro zvládání katastrof, které mimo jiné definovaly orgány odpovědné za tuto oblast a delegovaly několik administrativních a provozních úkolů na regionální a lokální úroveň (BMI, © 2024a).

Za civilní obranu (Zivilschutz) v případě nezbytné obrany, např. v době války či ozbrojeného konfliktu spolu s eventuální nepostradatelnou pomocí v průběhu katastrof dle Federálního zákona o civilní ochraně a zmírňování následků katastrof (Gesetz über den Zivilschutz und die Katastrophenhilfe des Bundesú neboli Zivilschutz-und Katastrophenhilfegesetz, ZSKG) nese odpovědnost Federace.

Strukturu systému ochrany obyvatelstva v Německu si lze obrazně představit jako pyramidu znázorňující tři správní úrovně tzv. integrovaného systému pomoci, jejichž dílčí úkoly a odpovědnosti se vzájemně prolínají (Geier, 2021). Základnu tvoří obce, města a okresy, jež jsou operativně odpovědné za požární ochranu, obecnou pomoc, záchrannou službu a krizový management (DKKV, 2023). Koordinaci těchto úkolů na denní bázi obvykle zajišťují integrovaná operační střediska na úrovni okresů (EC DG ECHO, 2021). K operativnímu provádění úkolů obce využívají převážně činnosti dobrovolných hasičských sborů, dobrovolných záchranářů a pomocníků organizovaných ve sdruženích jako je Samaritánská federace pracujících (ASB), v charitativních a humanitárních organizacích zastoupených Německým červeným křížem, Německou asociací pro záchranu života a církevní humanitární organizací v podobě Řádu maltského

reliéfu (MHD) a tzv. Johanniter Unfall-Hilfe (DKKV, 2023). Tyto operativní zdroje jakožto páteř celého systému tvoří přibližně 1,8 milionu dobrovolných pracovníků, což dokládá pevné a na každodenní bázi efektivní zakotvení systému ochrany obyvatelstva ve společnosti, který je založen na dobrovolnictví a principu subsidiarity charakteristického právě pro spolkové země (EC DG ECHO, 2021). Práce těchto dobrovolníků je ve velkých městech posílena o profesionály zaměstnané na plný úvazek (BBK, © 2024b).

Středovou část pyramidy tvoří spolkové země, které nesou zákonnou odpovědnost za požární ochranu, záchrannou službu a krizový management (Geier, 2021). Všechny 16 zemí má pro tyto úkoly specifické zákony (DKKV, 2023). Ministerstva vnitra zemí vykonávají odborný dohled. Některé země svěřují úkoly záchranné služby ministerstvům zdravotnictví, přičemž spolupráce s resorty vnitra je zajištěna prostřednictvím speciálních výborů. Státní úroveň podporuje obce materiálně-technickými prostředky, může zřizovat vlastní jednotky a v případě obzvláště rozsáhlých situací koordinuje činnost s krizovými týmy na politicko-administrativní úrovni (Geier, 2021).

Vrchol pyramidy je tvořen federální vládou, která je odpovědná za ochranu civilního obyvatelstva (Zivilschutz) (Geier, 2021). Nadřízeným federálním vládním orgánem pro civilní ochranu je Federální ministerstvo vnitra (BMI), které koordinuje mezirezortní spolupráci a obecně odpovídá za národní neboli vnitřní bezpečnost. BMI dohlíží na dvě národní agentury civilní ochrany, a to Spolkový úřad pro civilní ochranu a pomoc při katastrofách (BBK) a Federální agenturu pro technickou pomoc (THW) (EC DG ECHO, 2021).

BBK, založený v Bonnu 1. května 2004, se věnuje klíčovým úkolům federace v oblasti civilní ochrany (Geier, 2021). Mezi jeho hlavní činnosti patří řízení rizik, varování obyvatelstva, správa informací a zdrojů, a chemická, biologická, radiologická a jaderná obrana (CBRN) (BBK, ©2024c). Kromě toho BBK zajišťuje ochranu zdraví, kritické infrastruktury a kulturních památek, provádí výzkum a rozvíjí mezinárodní spolupráci (BMI, © 2024b). Specialisté BBK vytvářejí strategie, organizují krizová cvičení a zvyšují povědomí veřejnosti o posilování sebeobrany (EC DG ECHO, 2021).

THW poskytuje technickou a humanitární pomoc při přírodních katastrofách, haváriích a dalších mimořádných událostech jak v Německu, tak i do zahraničí (Ullrich, 2021). Její členové, dobrovolníci, jejichž počet se blíží 90 tisícům a zaměstnanci na plný úvazek

v počtu 2 200 osob se pyšní rozmanitými speciálními technickými schopnostmi a odbornými znalostmi k poskytování efektivní pomoci od obnovování infrastruktury přes provádění pátracích a záchranných operací, odklizení trosk až po odstranění ropných znečištění vodních zdrojů (THW, 2023).

Za varování obyvatelstva při mimořádných událostech odpovídají orgány spolkových zemí, které využívají různé komunikační kanály (Kohlmann, 2021). Federace pro tyto účely zřídila i satelitní modulární varovný systém MoWaS, který slouží jako centrální varovný a informační systém dostupný spolkovým zemím (EC DG ECHO, 2021). K šíření varování se také využívá aplikace pro chytré telefony NINA, vyvinutá BBK (BBK, 2024d).

Vzdělávání veškerého obyvatelstva v oblasti ochrany obyvatelstva je v Německu koordinováno především prostřednictvím BBK a THW. Tyto instituce poskytují rozsáhlé informace, pokyny a doporučení pro veřejnost ohledně přípravy na MU a správného jednání v jejich průběhu. Programy zahrnují nejen školení a cvičení pro studenty ve školách, nýbrž i různé kampaně zacílené na širokou veřejnost, které podporují povědomí a rizicích a samostatné ochraně (EC DG ECHO, 2021).

CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

1.9 Cíle práce

1. Nastínit vzájemnou souvislost mezi oblastí ekonomiky a ochrany obyvatelstva za jejich současného přiblížení.
2. Otestovat a zjistit úroveň informovanosti v oblasti ochrany obyvatelstva u studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji.

1.10 Hypotézy

H1: Studenti vyšších ročníků vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji disponují statisticky vyššími úrovněmi znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva v porovnání se studenty nižších ročníků.

H2: Úroveň znalostí studentů v oblasti ochrany obyvatelstva závisí na typu jimi navštěvované vysoké školy ekonomického zaměření v Jihočeském kraji.

METODIKA

1.11 Metodika a technika sběru dat

Teoretická část diplomové práce vznikla díky prostudování příslušné a dostupné odborné literatury, legislativních norem, koncepčních a strategických dokumentů, výročních zpráv a internetových zdrojů. V úvodu se věnuje objasnění základních pojmů souvisejících s ochranou obyvatelstva, její historii, legislativnímu rámci a vybraným úkolům v její kompetenci. Dále byla pozornost zacílena na výchovu a vzdělávání obyvatelstva v oblasti ochrany obyvatelstva s důrazem na jejich důležitost, metody a formy a problematiku vysokoškolských studentů ekonomického zaměření. Závěrečné kapitoly se nesly v duchu ekonomie a ekonomiky a byly úmyslně řazeny tak, aby z nich postupně a přirozeně vyplynula vzájemná souvislost právě mezi samotnou ekonomikou a ochranou obyvatelstva. Rovněž v nich byla přiblížena zahraniční problematika ochrany obyvatelstva ve dvou z našich sousedních států, Polsku a Německu.

Výzkumné části diplomové práce dala za vznik metoda kvantitativního výzkumu, konkrétně dotazníkového šetření, jež bylo zrealizováno online formou prostřednictvím webového portálu Survio.com v druhé polovině měsíce května a na počátku měsíce června roku 2024. Odkaz na dotazník byl primárně distribuován pomocí uzavřených komunitních skupin na sociálních sítích Facebook a Instagram a konexí získaných v průběhu mého studia oboru Ekonomika a management a Podniková ekonomika na Vysoké škole technické a ekonomické v Českých Budějovicích. Interakci s dotazníkem zahájilo celkem 478 studentů, z nichž ale pouze 46 % poskytlo kompletní odpovědi na veškeré otázky a dotazník tak dokončilo.

Samotný dotazník obsahoval v konečném součtu 29 uzavřených otázek. Úvodní čtyři otázky sociodemografického charakteru byly položeny z důvodu získání základních informací o respondentech. Dalších dvacet vědomostních otázek testovalo znalosti respondentů v oblasti ochrany obyvatelstva a tři z nich v poskytování první pomoci v případě vybraných specifických událostí. Každá z těchto otázek, s výjimkou otázky číslo patnáct, nabízela čtyři možné odpovědi a pouze jedna z nich byla správná. U otázky číslo patnáct měli respondenti na výběr pouze ze dvou možností. Závěrečná část dotazníku zahrnovala dohromady pět preferenčních a názorových otázek, které zjišťovaly postoje respondentů k významu bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci

a jejich preference ohledně způsobů získávání těchto znalostí. Respondenti dotazník vyplňovali pod příslibem zachování jejich anonymity a použití jejich výsledků výhradně k analýze stávající úrovně znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva jakožto klíčové součásti mé diplomové práce. Data byla již během jejich sběru za pomoci služby Survio postupně zaznamenávána do tabulkového procesoru Microsoft Excel. Po ukončení dotazníkového šetření bylo možné si soubor s kompletními odpověďmi stáhnout a pracovat s ním. Pro účely této práce byla jednotlivá data nejprve zpracována a znázorněna formou grafů a tabulek.

K porovnání výsledků statistického šetření v kapitole „Diskuze“ bylo využito výsledků výzkumu zpracovaného v rámci diplomové práce z roku 2017 s názvem „*Informovanost studentů středních škol v oblasti ochrany obyvatelstva ve Středočeském kraji*“, jejíž autorkou je Bc. Adéla Soukupová. Dále byly využity výsledky uvedené ve výroční zprávě ČŠI (2018), výsledky dotazníkového šetření Infogramu zrealizovaného pro NKÚ v roce 2022 a výsledky z Výroční zprávy o činnosti NKÚ za rok 2023. Porovnávány byly jen obdobně zaměřené otázky.

1.12 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tohoto šetření nakonec tvoří 222 studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji. Zúčastnilo se jej obdobné množství mužů a žen. Přesně 108 mužů, tedy 49 % a 114 žen, to je 51 %, přičemž věkové zastoupení bylo následující: ve věku 19-21 let se zapojilo 21 %, ve věkovém rozmezí 22-24 let 25 %, ve věku 25-27 let 34 % a ve věkovém rozmezí 28 let a více 20 % studentů.

Procentuální rozložení studentů dle jimi navštěvované školy ekonomického zaměření dopadlo pro potřeby následného zpracovávání dat více než příznivě. Své odpovědi poskytlo 51 % studentů z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a 49 % studentů z Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích.

Co se týká ročníků, tak první ročník bakalářského studia navštěvuje 17 % studentů, druhý ročník bakalářského studia 18 % studentů a třetí ročník bakalářského studia 16 % studentů. První ročník magisterského navazujícího studia studuje 26 % studentů a druhý ročník navazujícího magisterského studia 23 % studentů. Z důvodu zjednodušení pozdějšího zpracovávání výsledků a procentuálního rozložení studentů v jednotlivých ročnících byli studenti prvního, druhého a třetího ročníku bakalářského studia sloučeni

a označení jakožto studenti nižších ročníků. Sjednocení bylo učiněno i u studentů prvního a druhého ročníku navazujícího magisterského studia jen s tím rozdílem, že byli nazváni jako studenti vyšších ročníků. Prezenční a kombinovaná forma studia nebyla rozlišována.

1.13 Průběh statistického šetření

K podrobnější analýze dat získaných dotazníkových šetřením bylo využito statistické šetření, které bylo započato, na základě 20 vědomostních otázek, vytvořením nové proměnné, která sledovala počet správných odpovědí. Poté bylo přistoupeno k formulaci statistického šetření, jež obnášela vymezení základních pojmů jako je hromadný náhodný jev (HNJ), statistická jednotka (SJ), statistický znak (SZ), hodnota statistického znaku (HSZ), základní statistický soubor (ZSS), náhodný výběr (NV) a výběrový statistický soubor (VSS).

HNJ představuje soubor činností, jejichž výsledek nelze předvídat s jistotou a které se uskutečňují v široké množině prvků, z nichž některé mají společné a jiné odlišné vlastnosti. SJ je nositelem vlastností prvků daného souboru. SZ označuje vlastnost, která je předmětem statistického šetření a HSZ je způsobem jeho popisu. ZSS zahrnuje veškeré existující statistické jednotky. NV omezuje počet zkoumaných jednotek tak, aby bylo možné aplikovat získané výsledky na celý základní statistický soubor. O VSS hovoříme v případě, že pracujeme pouze s částí statistických jednotek vybraných náhodným výběrem ze základního statistického souboru (Záškodný et al., 2016).

Formulace statistického šetření byla následována škálováním uskutečněným pomocí Sturgesova pravidla, které dalo za vznik optimálnímu počtu kategorií. Dále byl stanoven rozsah kategorií neboli rozpětí dat, tedy rozdíl mezi největší a nejmenší hodnotou v souboru dat. Toto rozpětí dat bylo rozděleno počtem kategorií, čímž byla získána šířka každé kategorie. Na tento krok navazovalo zaznamenávání četností, tzn. počtu respondentů, kteří spadají do těchto jednotlivých kategorií do tzv. kontingenčních tabulek.

Kontingenční tabulka vzniká v případě, pokud jsou jednotky souboru tříděny dle dvou kvalitativních znaků, např. znaku A, který může nabývat r variant a znak B, který lze rozdělit na s variant. Četnosti uvnitř tabulky je možné označit n_{ij} . První index označuje i -tou variantu znaku A a druhý index j -tou variantu znaku B. Okrajové neboli marginální četnosti jsou označovány pouze jedním indexem, druhý bývá nahrazován tečkou. Mezi

znaky A a B je možné sledovat vztahy. Ověření existence závislosti mezi dvojicemi kategorií proměnných v populaci bývá obvykle prvním krokem analýzy vztahů mezi nimi (Chráska, 2016).

V tento moment bylo možné zahájit ověřování stanovených hypotéz. Test nazývaný jako χ^2 test nezávislosti neboli Pearsonův χ^2 test je využíván k ověření nezávislosti v kontingenční tabulce porovnáním získaných (empirických) četností a teoretických (očekávaných) četností, které by měly nastat v případě nezávislosti sledovaných znaků. Tyto četnosti lze označit jako n'_{ij} . Jejich výpočet je:

$$n'_{ij} = \frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n}$$

Odchylky od nezávislosti jednotlivých polí kontingenční tabulky pak sleduje Pearsonova statistika G :

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Tato statistika testuje hypotézu, která je vždy stanovena na jeho úplném počátku:

H_0 : Znaky v kontingenční tabulce jsou nezávislé.

H_1 : non H_0 , neboli znaky jsou závislé.

Testovaná statistika G má při platnosti nulové hypotézy χ^2 rozdělení se stupni volnosti $\nu = (r-1) \cdot (s-1)$, kde r je počet řádků a s je počet sloupců v kontingenční tabulce. Pro test bývá volena obvyklá hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Jestliže je H_0 pravdivá, tak testovací statistika G bude sledovat χ^2 rozdělení se stupni volnosti $\nu = (r-1) \cdot (s-1)$, kde r je počet řádků a s je počet sloupců v kontingenční tabulce. Pro tento test bývá obvykle volena hladina významnosti $\alpha = 0,05$, což znamená, že se připouští 5 % pravděpodobnost chybného zamítnutí H_0 . Při této hladině významnosti a příslušném počtu stupňů volnosti lze kritickou hodnotu pro χ^2 test nalézt ve statistických tabulkách χ^2 rozdělení. Kritickou hodnotu pro χ^2 test při této dané hladině významnosti a příslušeném počtu stupňů volnosti lze nalézt ve statistických tabulkách χ^2 rozdělení.

Před každým započítím χ^2 testu nezávislosti v kontingenční tabulce je vždy potřeba ještě nejprve ověřit, zda test bude vůbec může použít. Pro zajištění přijatelné aproximace rozdělení uvedených statistik při určitém počtu polí v kontingenční tabulce se totiž zpravidla vyžaduje takový rozsah výběru n , aby očekávané četnosti dosahovaly hodnoty

alespoň 5. S ohledem na časté praktické potíže a časté ověřování se doporučuje, aby počet polí, kde očekávané četnosti jsou nižší než 5, bylo maximálně 20 % (Chráška, 2016).

VÝSLEDKY

1.14 Grafické zobrazení výsledků

V této kapitole jsou jednotlivé výsledky postupně uváděny příslušnou otázkou z dotazníkového šetření následovanou variantami nabízených odpovědí, přičemž správná odpověď je zvýrazněna podtržením.

Procentuální podíl veškerých správných a chybných odpovědí na danou otázku je z důvodu přehlednosti zobrazen pomocí výsečového grafu. Podrobnější prostorový sloupcový graf pak poskytuje komparaci procentuálního zastoupení správných a chybných odpovědí jak mezi studenty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích, tak mezi studenty nižších a vyšších ročníků obou zmíněných škol.

Tabulky 1, 2, 3 a 4 umístěné v závěru této kapitoly znázorňují varianty odpovědí u jednotlivých otázek volených studenty nižších a vyšších ročníků a studenty JČU v ČB a studenty VŠTE v ČB.

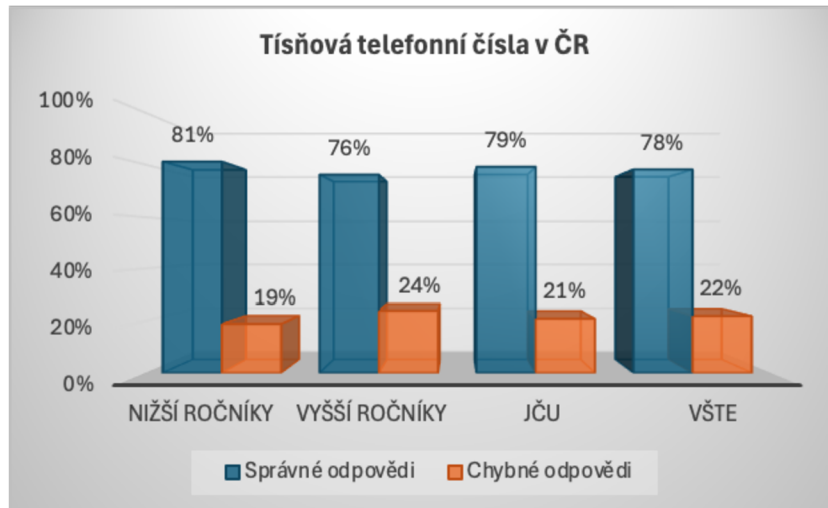
1. Mezi tísňová telefonní čísla na území České republiky patří:

- a) 150, 155, 156, 158, 111
- b) 150, 155, 156, 158, 312
- c) 150, 155, 156, 158, 112
- d) 150, 155, 156, 158, 911

Graf 1: Tísňová telefonní čísla v ČR; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 1 ilustruje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 1. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 78 %, tj. 174 studentů a chybnou 22 %, což odpovídá 48 studentům.

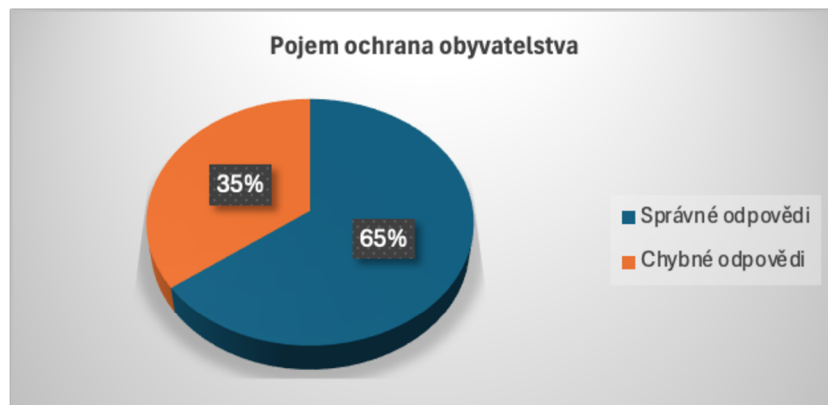

Graf 2: Tísňová telefonní čísla v ČR; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 2 vyplývá, že na otázku č. 1 odpovědělo správně 81 % studentů navštěvujících nižší ročníky, tj. 92 osob, 76 % studentů studujících ve vyšších ročnících, což odpovídá 82 osobám, 79 % studentů JČU v ČB, tj. 89 osob a 78 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 85 osobám.

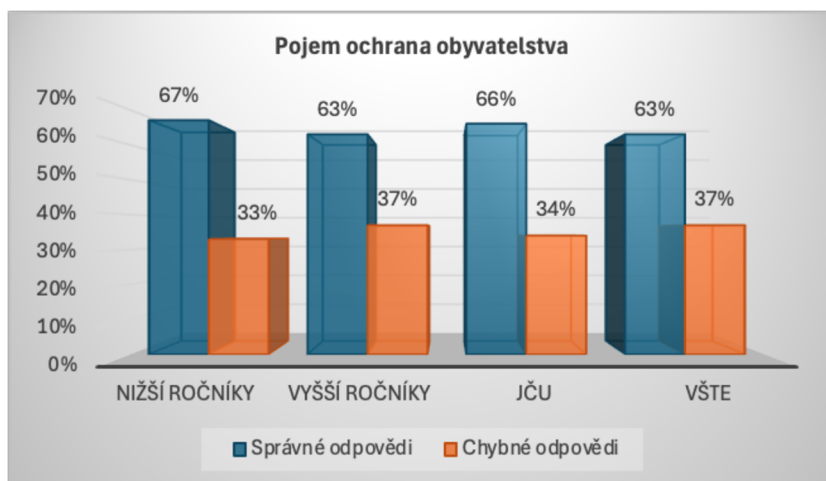
2. Co představuje ochrana obyvatelstva?

- Plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatel a další opatření k zabezpečení jejich života, zdraví a majetku.
- Programy pro podporu podnikání a ekonomického rozvoje určené k zajištění pracovních příležitostí a ekonomické stability v regionu.
- Systém vzdělávacích programů zaměřených na zvyšování povědomí o zdravotních rizicích civilizačních chorob a jejich prevenci ve veřejném sektoru.
- Soubor opatření pro zlepšení kvality životního prostředí, včetně snižování emisí a ochrany biodiverzity.

Graf 3: Pojem ochrana obyvatelstva; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 3 demonstruje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 2. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 65 %, což odpovídá 144 studentům a chybnou 35 %, tj. 78 studentů.

Graf 4: Pojem ochrana obyvatelstva; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 4 je patrné, že na otázku č. 2 odpovědělo správně 67 % studentů navštěvujících nižší ročníky, což odpovídá 76 osobám, 63 % studentů studujících ve vyšších ročnících, tj. 68 osob, 66 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 75 osobám a 63 % studentů VŠTE v ČB, tj. 69 osob.

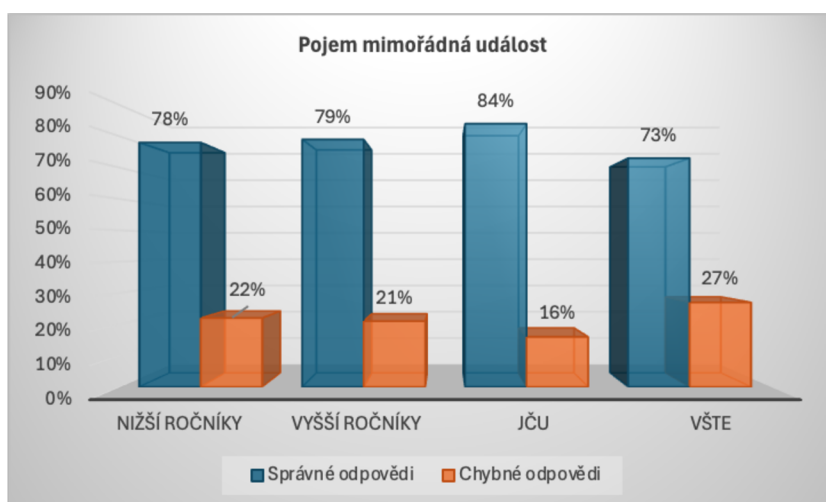
3. Co se rozumí mimořádnou událostí?

- a) Situace, v jejichž průběhu dochází k významným meteorologickým změnám vyvolávajícím potřebu evakuace osob z určitých oblastí, avšak bez bezprostředního ohrožení zdraví, životů či majetku.
- b) Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.
- c) Významný ekonomický kolaps vyžadující rozsáhlé vládní intervence, avšak nepředstavuje bezprostřední fyzické nebezpečí pro obyvatele.
- d) Jakákoliv nežádoucí situace.

Graf 5: Pojem mimořádná událost; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 5 znázorňuje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 3. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 78 %, tj. 174 studentů a chybnou 22 %, což odpovídá 48 studentům.

Graf 6: Pojem mimořádná událost; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 6 vychází najevo, že na otázku č. 3 odpovědělo správně 78 % studentů studujících v nižších ročnících, tj. 89 osob, 79 % studentů navštěvujících vyšší ročníky, což odpovídá 85 osobám, 84 % studentů JČU v ČB, tj. 95 osob a 73 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 79 osobám.

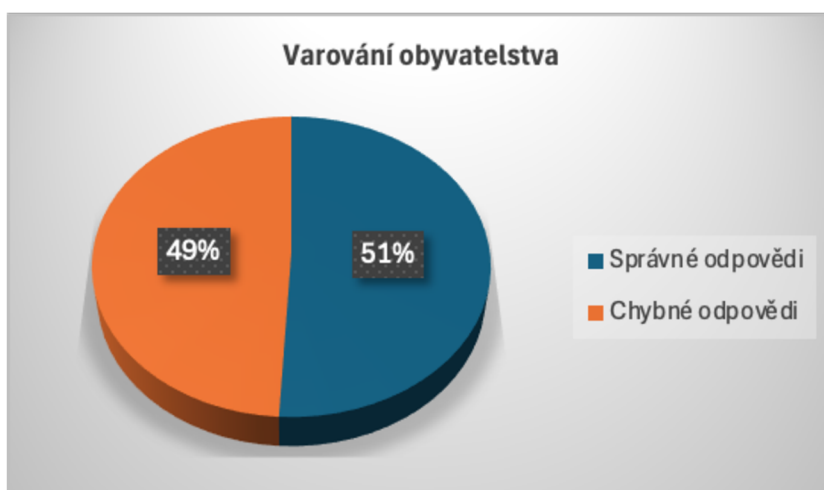
4. Varování obyvatelstva je v případě hrozby či vzniku mimořádné události vyhlášováno především prostřednictvím signálu, který:

a) Se nazývá „všeobecná výstraha“ a lze jej identifikovat dle kolísavého tónu sirén po dobu 140 sekund. Může zaznít třikrát po sobě v přibližně třiminutových intervalech, po tomto signálu přijde mluvená informace. Jeho akustická zkouška se provádí každou první středu v měsíci nepřerušovaným tónem sirén po dobu 140 sekund.

b) Se nazývá „varovný signál“ a lze jej identifikovat dle nepřerušovaného tónu sirén po dobu 120 sekund. Může zaznít třikrát po sobě v přibližně třiminutových intervalech, po tomto signálu přijde mluvená informace. Jeho akustická zkouška se provádí každou první středu v měsíci kolísavým tónem sirén po dobu 120 sekund.

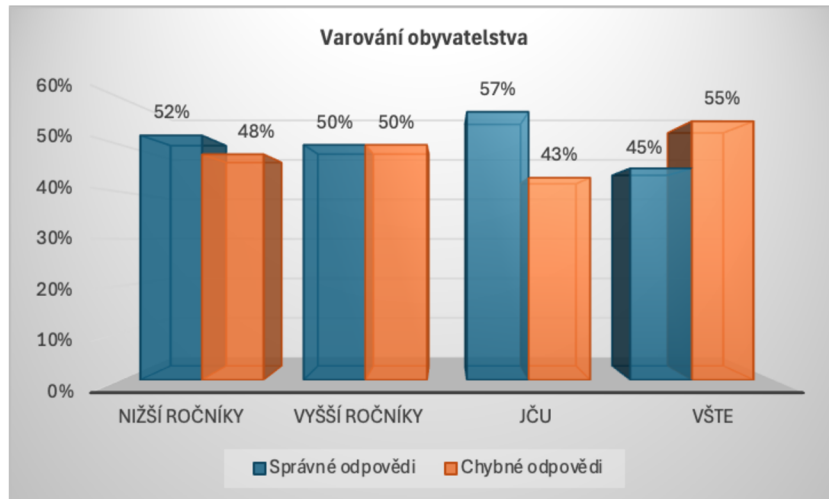
c) Se nazývá „všeobecná výstraha“ a lze jej identifikovat dle kolísavého tónu sirén po dobu 140 sekund. Může zaznít třikrát po sobě v přibližně třiminutových intervalech, po tomto signálu přijde mluvená informace. Jeho akustická zkouška se provádí každou první středu v měsíci kolísavým tónem sirén po dobu 140 sekund.

d) Se nazývá „varovný signál“ a lze jej identifikovat dle kolísavého tónu sirén po dobu 120 sekund. Může zaznít třikrát po sobě v přibližně třiminutových intervalech, po tomto signálu přijde mluvená informace. Jeho akustická zkouška se provádí každou první středu v měsíci nepřerušovaným tónem sirén po dobu 120 sekund.

Graf 7: Varování obyvatelstva; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 7 nabízí pohled na procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 4. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 51 %, tj. což odpovídá 113 studentům a chybnou 49 %, tj. 109 studentů.

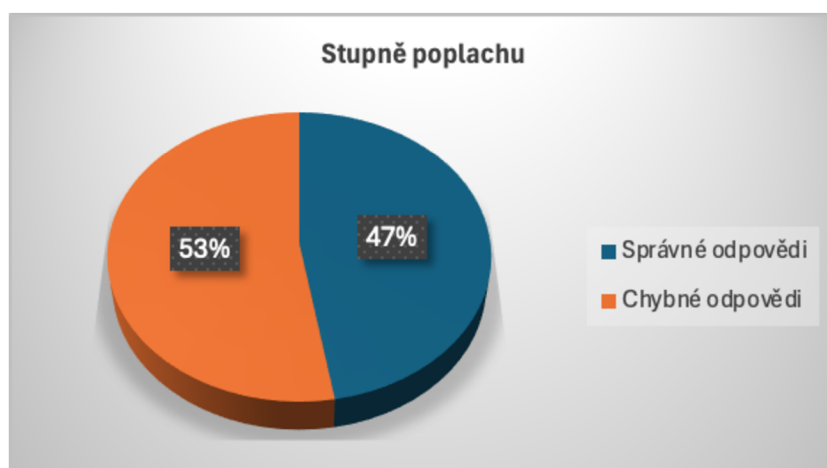

Graf 8: Varování obyvatelstva; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 8 lze vyčíst, že na otázku č. 4 odpovědělo správně 52 % studentů navštěvujících nižší ročníky, což odpovídá 59 osobám, 50 % studentů studujících ve vyšších ročnících, tj. 54 osob, 57 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 64 osobám a 45 % studentů VŠTE v ČB, tj. 49 osob.

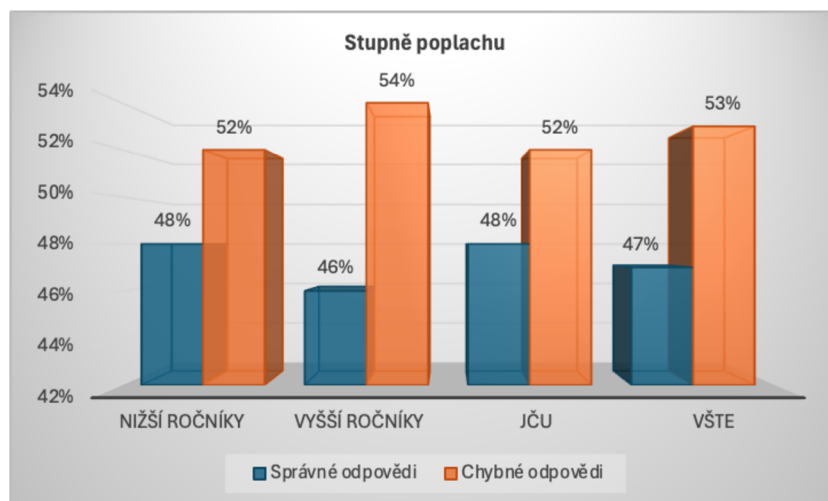
5. Kolik stupňů poplachu je vyhlášováno v závislosti na rozsahu mimořádné události?

- Počet stupňů stanoví velitel zásahu na místě vzniklé mimořádné události.
- 1., 2., 3. stupeň
- 1., 2., 3. a zvláštní stupeň
- Počet stupňů určí IZS na místě vzniklé mimořádné události.

Graf 9: Stupně poplachu; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 9 odhaluje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 5. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 47 %, tj. 105 studentů a 53 % chybnou, což odpovídá 117 studentům.

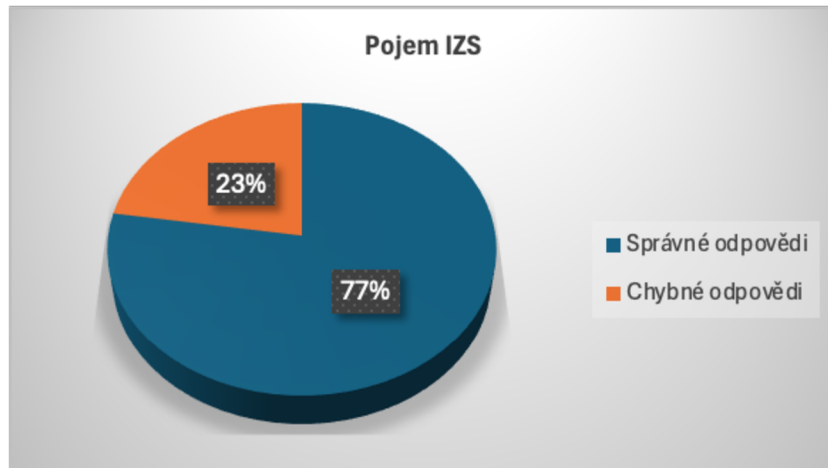

Graf 10: Stupně poplachu; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 10 je zřejmé, že na otázku č. 5 odpovědělo správně 48 % studentů studujících v nižších ročnících, tj. 55 osob, 46 % studentů navštěvujících vyšší ročníky, což odpovídá 50 osobám, 48 % studentů JČU v ČB, tj. 54 osob a 47 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 51 osobám.

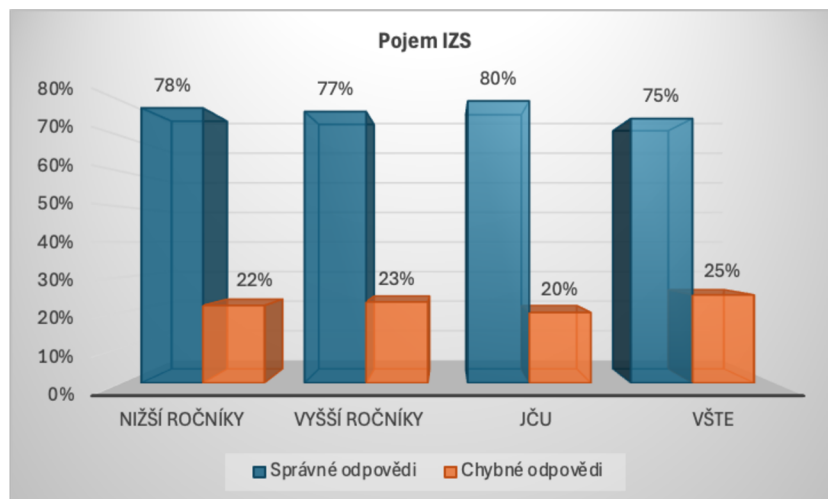
6. Jestliže se mluví o integrovaném záchranném systému, je tím myšlen:

- Koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.
- System nezávislých organizací, které poskytují pomoc v krizových situacích na základě individuálních dohod a bez formální koordinace.
- Městský monitorovací program, který sleduje veřejné prostory prostřednictvím kamerových systémů pro zajištění bezpečnosti obyvatelstva.
- System veřejného upozorňování a komunikace, který je aktivován při významných politických událostech pro informování obyvatelstva o bezpečnostních opatřeních.

Graf 11: Pojem IZS; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 11 vizualizuje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 6. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných 77 %, což odpovídá 172 studentům a 23 % chybnou, tj. 50 studentů.

Graf 12: Pojem IZS; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 12 je možné vyvodit, že na otázku č. 6 odpovědělo správně 78 % studentů navštěvujících nižší ročníky, což odpovídá 89 osobám, 77 % studentů studujících ve vyšších ročnících, tj. 83 osob, 80 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 90 osobám a 75 % studentů VŠTE v ČB, tj. 82 studentů.

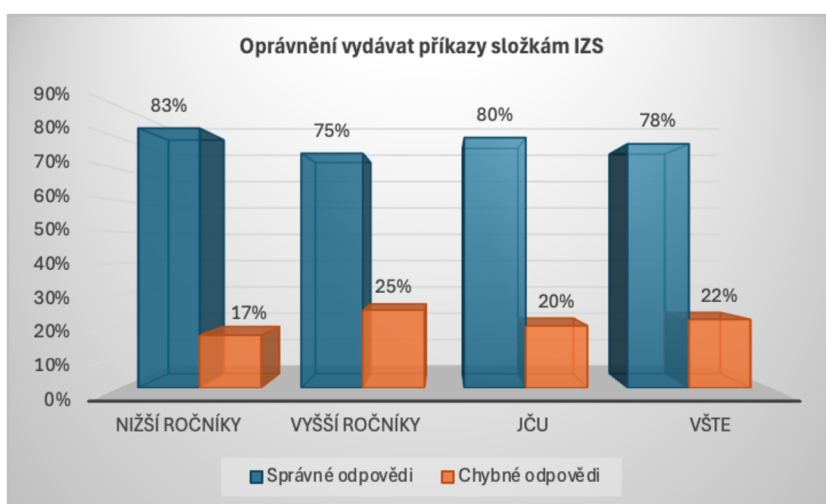
7. Kdo je oprávněn vydávat příkazy složkám IZS v průběhu zásahu?

- a) Kdokoliv, v jehož místě bydliště vznikla mimořádná událost.
- b) Dle úrovně koordinace společného zásahu buď velitel zásahu, starosta obce s rozšířenou působností, hejtman kraje, nebo ministerstvo vnitra.
- c) Kdokoliv, kdo si myslí, že by mohl pomoci.
- d) Kdokoliv, kdo dorazí na místo vzniku události jako první.

Graf 13: Oprávnění vydávat příkazy složkám IZS; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 13 ukazuje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 7. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných 79 %, tj. 175 studentů a 21 % chybnou, což odpovídá 47 studentům.

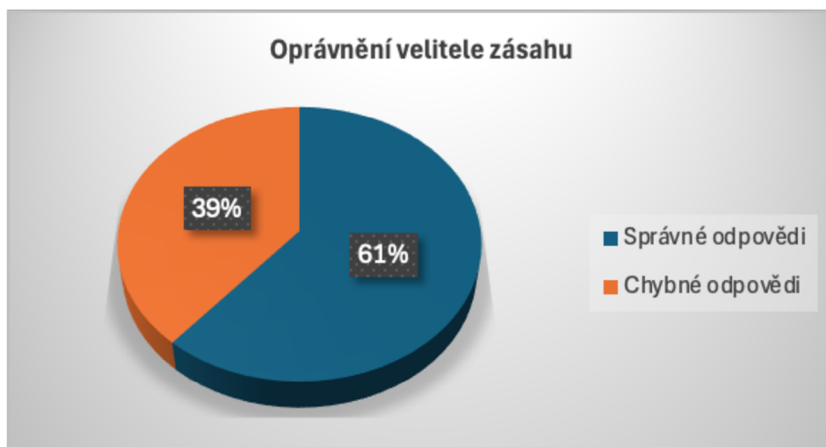

Graf 14: Oprávnění vydávat příkazy složkám IZS; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 14 plyne, že na otázku č. 7 odpovědělo správně 83 % studentů studujících v nižších ročnících, tj. 94 osob, 75 % navštěvujících vyšší ročníky, což odpovídá 81 osobám, 80 % studentů JČU v ČB, tj. 90 osob a 78 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 85 osobám.

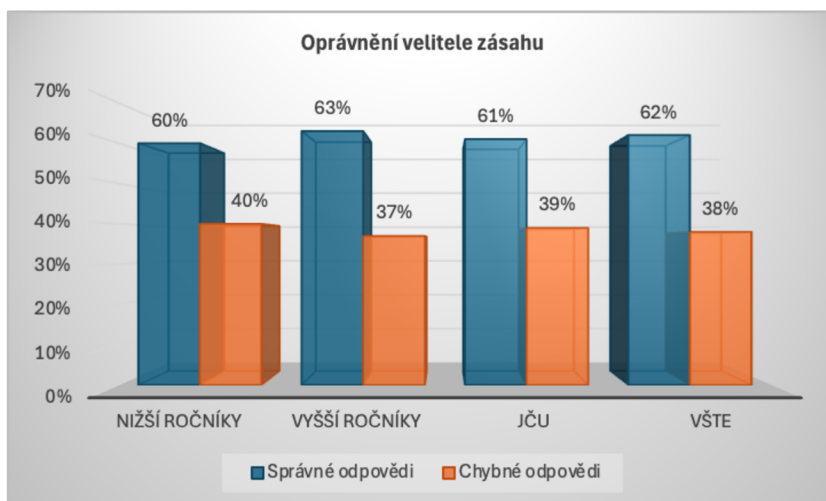
8. Jaká jsou oprávnění velitele zásahu?

- a) Svévolně zakázat příjezd dalších jednotek požární ochrany bez udání důvodu.
- b) Udělit pokutu za nevhodné parkování u místa zásahu.
- c) Zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu.
- d) Neprodleně udělit pokutu povoláním složkám za jejich pozdní příjezd.

Graf 15: Oprávnění velitele zásahu; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 15 zobrazuje podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 8. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných 61 %, tj. 136 studentů a 39 % chybnou, což představuje 86 studentů.

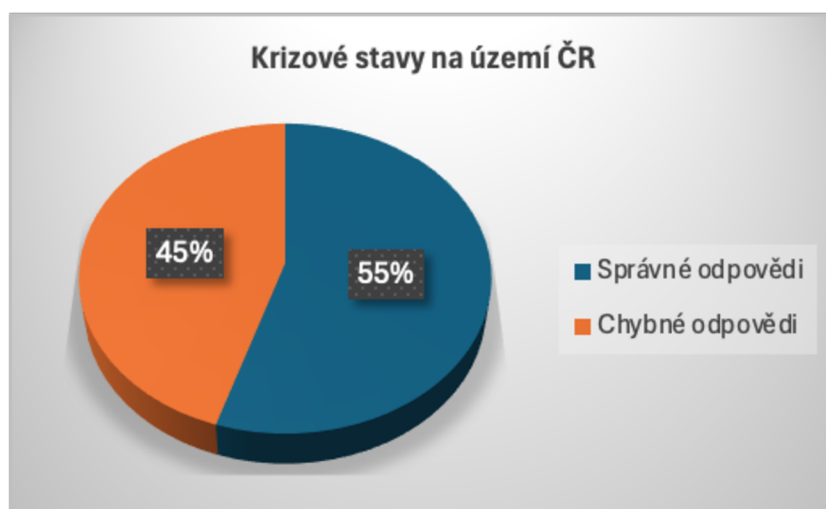

Graf 16: Oprávnění velitele zásahu; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 16 je zřejmé, že na otázku č. 8 odpovědělo správně 60 % studentů navštěvující nižší ročníky, což odpovídá 68 osobám, 63 % studentů studujících ve vyšších ročnících, tj. 68 osob, 61 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 69 osobám a 62 % studentů VŠTE v ČB, tj. 67 osob.

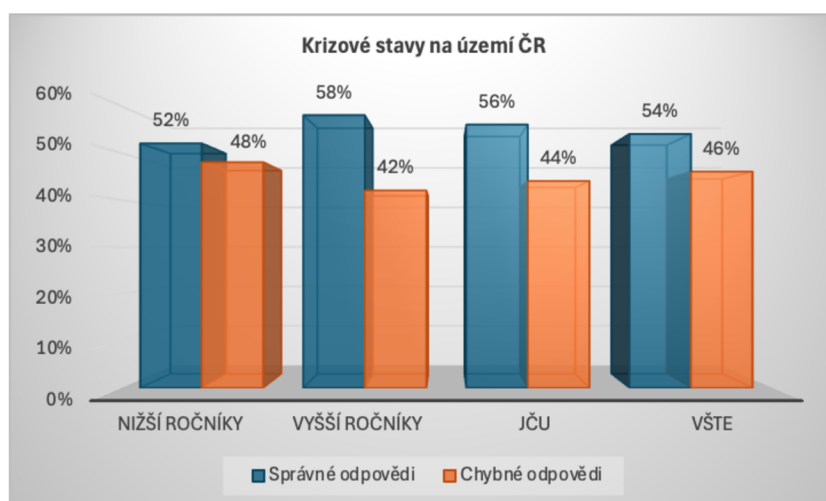
9. Jaké krizové stavy mohou být na území České republiky vyhlášeny?

- a) Nebezpečný stav, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav
- b) Stav ohrožení, nouzový stav, stav napadení, válečný stav
- c) Stav nouze, stav nebezpečí, stav napadení státu, válečný stav
- d) Stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav

Graf 17: Krizové stavy na území ČR; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 17 zachycuje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 9. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 55 %, tj. 122 studentů a chybnou 45 %, což odpovídá 100 studentům.

Graf 18: Krizové stavy na území ČR; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 18 je možné pozorovat, že na otázku č. 9 odpovědělo správně 52 % studentů studujících v nižších ročnících, tj. 59 osob a 58 % studentů navštěvujících vyšší ročníky,

tj. 63 osob, 56 % studentů JČU v ČB, tj. 63 osob a 54 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 59 osobám.

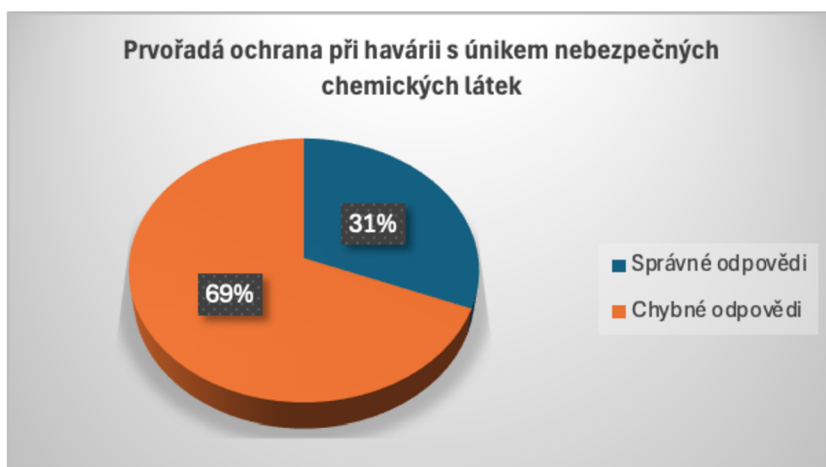
10. Jestliže dojde ke vzniku havárie s únikem nebezpečných chemických látek je považováno za prvořadou ochranu:

a) Okamžitě opustit ohrožené místo, ukryt se v uzavřené místnosti nacházející se nejlépe ve vyšších patrech, uzavřít okna, dveře a vypnout ventilaci.

b) Urychleně se ukryt v nejbližším sklepním prostoru, poněvadž páry nebezpečných chemických látek jsou ve většině případů lehčí než vzduch a stoupají směrem vzhůru.

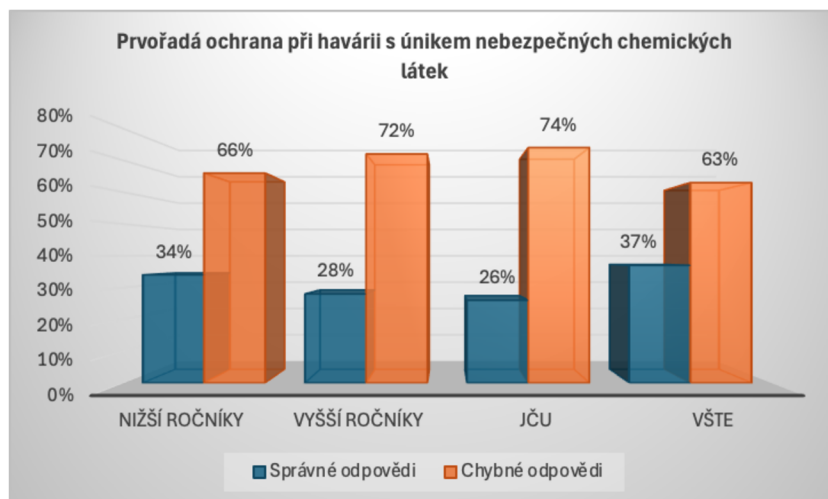
c) Neprodleně si připravit prostředky improvizované ochrany a varovat lidi v sousedství.

d) Zůstat na místě, navlhčit cokoliv, čím lze zakrýt nos a ústa a následně si je tímto improvizovaným způsobem chránit, aby se zabránilo inhalaci toxických par, než dorazí pomoc.

Graf 19: Prvořadá ochrana při havárii s únikem nebezpečných chemických látek;

Graf 19 prezentuje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 10. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 31 %, což odpovídá 69 studentům a 69 % chybnou, tj. 153 studentů.

Graf 20: Prvořadá ochrana při havárii s únikem nebezpečných chemických látek;

Z grafu 20 je možné rozpoznat, že na otázku č. 10 odpovědělo správně 34 % studentů navštěvujících nižší ročníky, což odpovídá 39 osobám, 28 % studentů studujících vyšší ročníky, tj. 30 osob, 26 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 29 osobám a 37 % studentů VŠTE v ČB, tj. 40 osob.

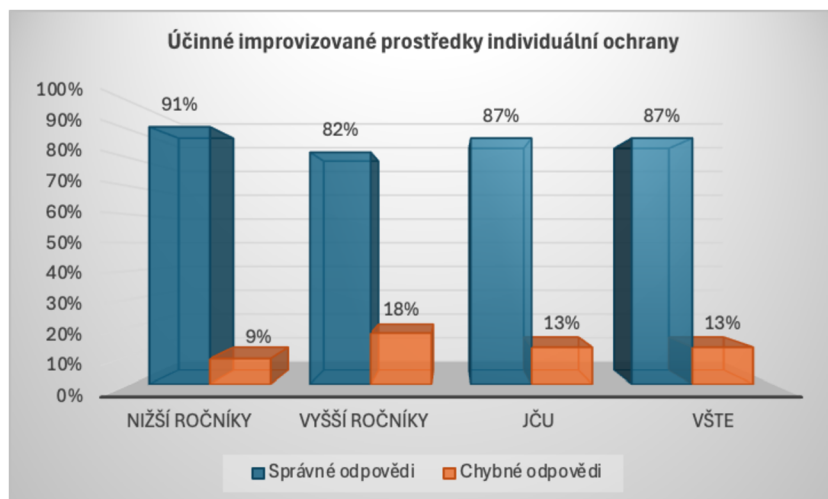
11. Co lze považovat za účinné improvizované prostředky individuální ochrany?

- Jedná se o filtrační a izolační oděv, ochranné masky a izolační dýchací přístroje.
- Prostředky běžně dostupné v domácnosti jako jsou např. čepice, šála, rukavice, froté ručníky, holínky apod., které lze využít k bezprostřední ochraně dýchacích cest a celého povrchu těla před toxickými účinky nebezpečných látek.
- Vybrané druhy vybavení, které používají výhradně složky integrované záchranného systému v průběhu zásahu.
- Speciální prostředky využívané zdravotnickou záchrannou službou, které používají k poskytování první pomoci.

Graf 21: Účinné improvizované prostředky individuální ochrany;

Graf 21 interpretuje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 11. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 87 %, tj. 193 a 13 % chybnou, což odpovídá 29 studentům.

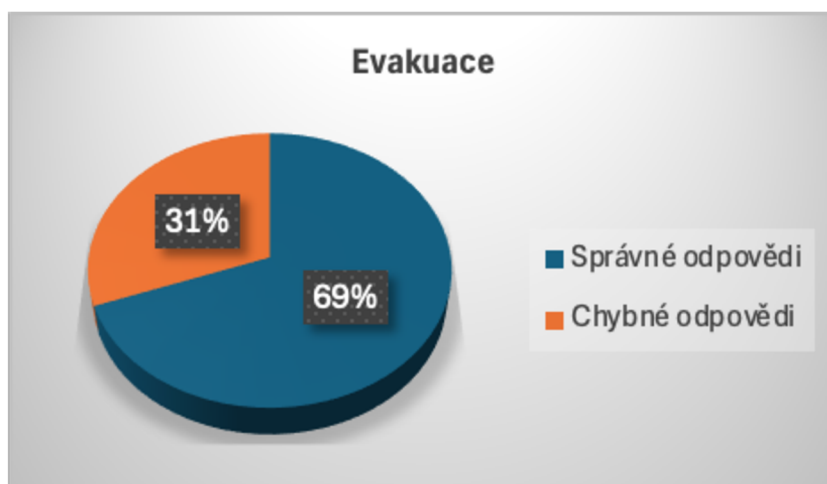

Graf 22: Účinné improvizované prostředky individuální ochrany;

Z grafu 22 je očividné, že na otázku č. 11 odpovědělo správně 91 % studentů studujících v nižších ročnících, tj. 104 osob, 82 % studentů navštěvujících nižší ročníky, což odpovídá 89 osobám, 87 % studentů JČU v ČB, tj. 98 osob a 87 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 95 osobám.

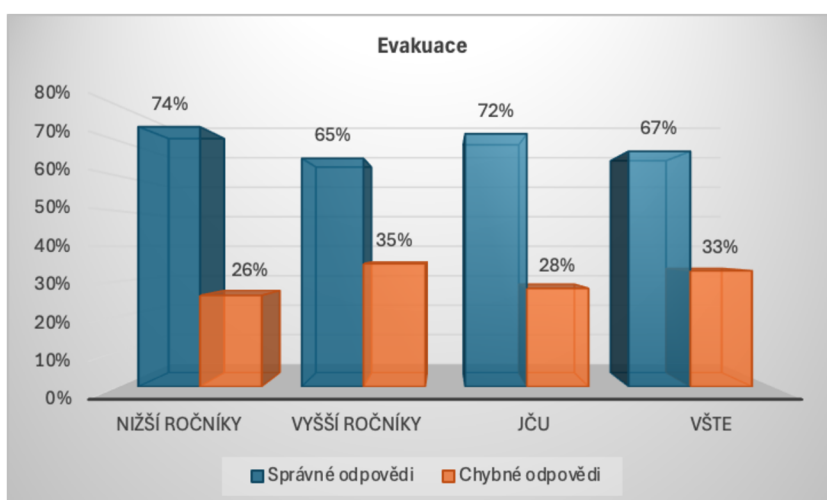
12. Co je to evakuace?

- Evakuace znamená nahodilé poskytování dopravních prostředků obyvatelům ohrožených oblastí k dočasnému opuštění svých domovů a vyhledání bezpečí, aniž by si mohli vzít jakékoliv osobní věci.
- Evakuace obnáší okamžitý odchod obyvatel z oblastí ohrožených přírodními katastrofami, který je prováděn bez předchozího varování, plánování a zajištění náhradního ubytování a základních životních potřeb.
- Evakuace je proces, při němž je obyvatelům nařizováno samostatně se shromáždit v určených bezpečných zónách, kde musí čekat na další pokyny od úřadů bez jakéhokoliv neprodleného zajištění dopravy, zásob a další pomoci.
- Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování (nouzové přežití), pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.

Graf 23: Evakuace; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 23 zachycuje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 12. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 69 %, což odpovídá 154 studentům a 31 % chybnou, tj. 68 studentů.

Graf 24: Evakuace; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 24 lze vidět, že na otázku č. 12 odpovědělo správně 74 % studentů navštěvujících nižší ročníky, což odpovídá 84 osobám, 65 % studentů studujících ve vyšších ročnících, tj. 70 osob, 72 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 81 osobám a 67 % studentů VŠTE v ČB, tj. 73 osob.

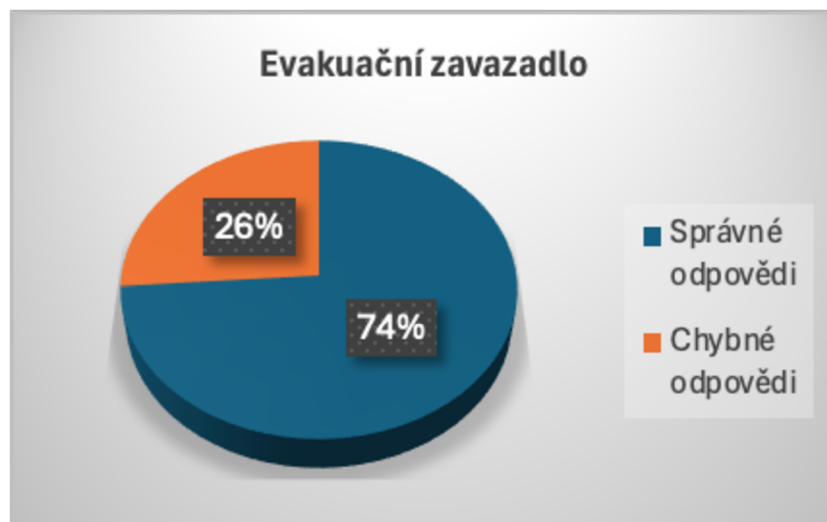
13. Co by mělo obsahovat evakuační zavazadlo, kterým může být např. batoh, cestovní taška či kufr takové velikosti a váhy, aby bylo přenosné jednou osobou a EFEKTIVNĚ sloužilo pro přechodné opuštění domova?

a) Zejména základní trvanlivé potraviny, nejlépe v konzervách, dobře zabalený chléb, a hlavně pitnou vodu, předměty denní potřeby, jídelní misku a příbor, osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy a cennosti, přenosné rádio s rezervními bateriemi, toaletní a hygienické potřeby, léky, svítilnu, náhradní prádlo, oděv, obuv, pláštěnku, spací pytel nebo přikrývku, kapesní nůž, zápalky, šití a další drobnosti.

b) Především nástroje pro komunikaci a orientaci, jako jsou mobilní telefon, GPS navigace, mapa oblasti, dalekohled, záložní zdroje energie jako solární nabíječky, plynový vařič a důležité kancelářské potřeby.

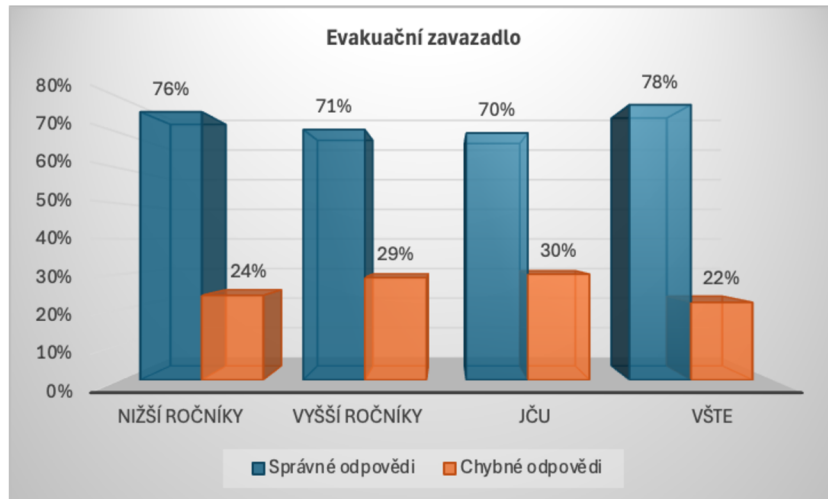
c) Zejména osobní ochranné vybavení, kterým je myšleno respirátory, ochranné brýle, rukavice odolné proti chemikáliím, jednorázové ochranné obleky pro případ kontaminace, mycí a dezinfekční prostředky.

d) Především vybavení pro osobní obranu jako jsou pepřové spreje, elektrošokery a obranné teleskopické obušky, pro zajištění bezpečnosti v neznámém a nehostinném prostředí.

Graf 25 Evakuační zavazadlo; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 25 poskytuje pohled na procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 13. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 74 %, tj. 164 studentů. a 26 % chybnou, což odpovídá 58 studentům.

Graf 26: Evakuační zavazadlo; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 26 je možné vypočítat, že na otázku č. 13 odpovědělo správně 76 % studentů studujících v nižších ročnících, tj. 87 osob, 71 % studentů navštěvující vyšší ročníky, což odpovídá 77 osobám, 70 % studentů JČU v ČB, tj. 79 osob a 78 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 85 osobám.

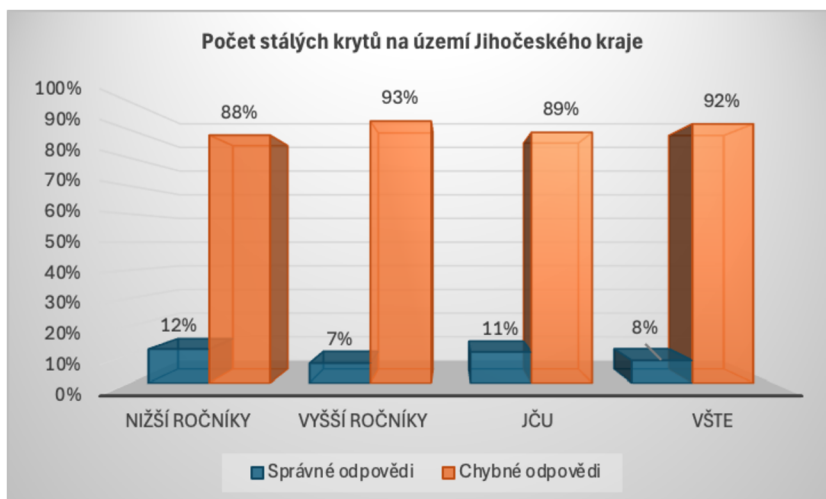
14. Víte, kolik stálých krytů civilní ochrany se nachází na území Jihočeského kraje?

- a) Ano, vím, 84 krytů, z čehož jsou aktivní všechny.
- b) Ano, vím, 56 krytů, z čehož je aktivní polovina.
- c) Ano, vím, 138 krytů, z čehož je aktivních 31.
- d) Ne, nemám ponětí.

Graf 27: Počet stálých krytů na území Jihočeského kraje; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 27 přináší přehled procentuální podílu správných a chybných odpovědí na otázku č. 14. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 91 %, což odpovídá 201 studentům a chybnou 9 %, což odpovídá 21 studentům.

Graf 28: Počet stálých krytů na území Jihočeského kraje; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 28 se dozvídáme, že na otázku č. 14 odpovědělo správně pouze 12 % studentů navštěvující nižší ročníky, což odpovídá 14 osobám, 7 % studentů studujících ve vyšších ročnících, tj. 7 osob, 11 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 12 studentům, a 8 % studentů VŠTE v ČB, tj. 9 osob.

15. Víte, kde se v oblastech Vašeho běžného výskytu nachází nejbližší úkryt pro případ mimořádné události?

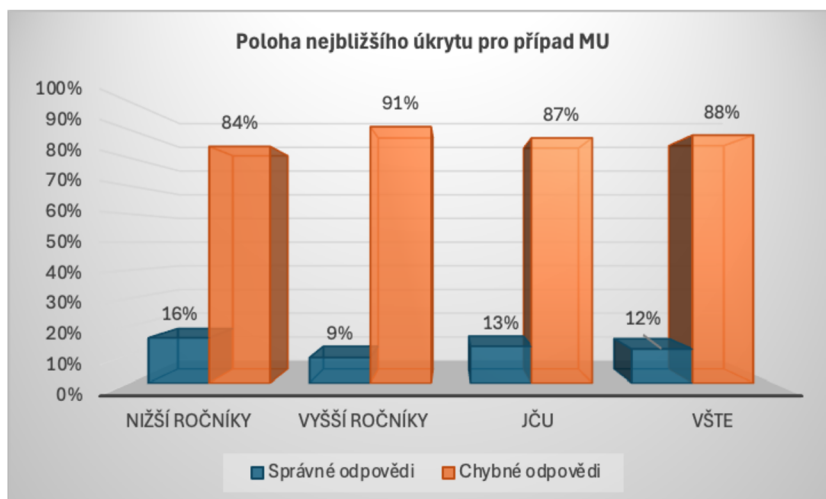
a) Ano, jsem si jistý.

b) Ne, nemám ponětí.

Graf 29: Poloha nejbližšího úkrytu pro případ MU; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 29 vystihuje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 15. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 13 %, což odpovídá 28 studentům a 87 % chybnou, tj. 194 studentů.

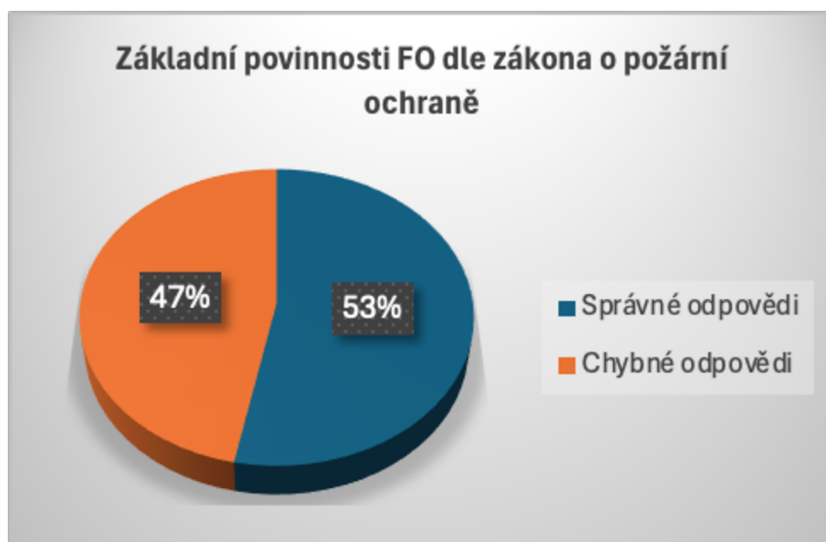

Graf 30: Poloha nejbližšího úkrytu pro případ MU; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 30 je evidentní, že na otázku č. 15 odpovědělo správně jen 16 % studentů studujících v nižších ročnících, tj. 18 osob, 9 % navštěvujících vyšší ročníky, což odpovídá 10 osobám, 13 % studentů JČU v ČB, tj. 15 osob a 12 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 13 osobám.

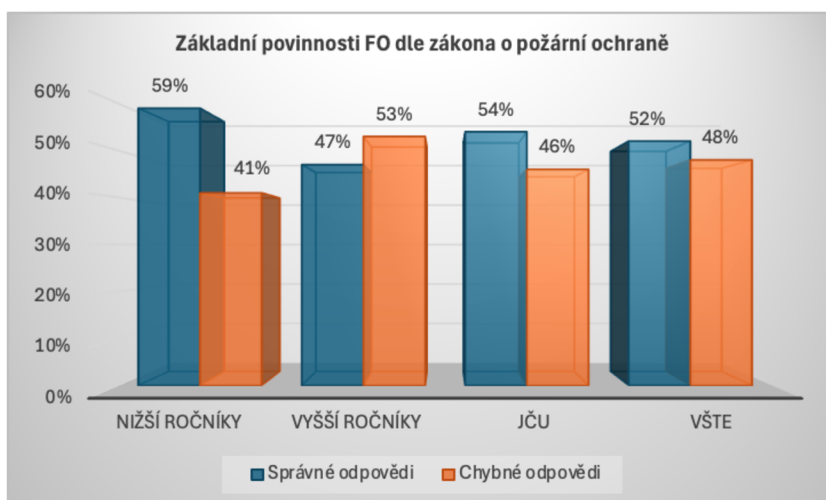
16. Mezi základní povinnosti fyzických osob dle zákona o požární ochraně patří:

- a) Osobně prověřovat stav komína několikrát v průběhu roku, zejména v období topné sezóny.
- b) Zajistit přístup k rozvodným zařízením elektrické energie a k uzávěrům plynu, vody a topení.
- c) Fyzické osoby nemá o požární ochraně stanoveny žádné základní povinnosti.
- d) Účastnit se speciální besedy pro širokou veřejnost v oblasti požární ochrany pořádanou jedenkrát měsíčně jednotlivými obcemi.

Graf 31: Základní povinnosti FO dle zákona o požární ochraně; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 31 poukazuje na procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 16. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 53 %, tj. 118 studentů a 47 % chybnou, což odpovídá 104 studentům.

Graf 32: Základní povinnosti FO dle zákona o požární ochraně; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 32 je zjevné, že na otázku č. 16 odpovědělo správně 59 % studentů navštěvující nižší ročníky, což odpovídá 67 osobám, 47 % studujících ve vyšších ročnících, tj. 51 osob, 54 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 61 osobám a 52 % studentů VŠTE v ČB, tj. 57 osob.

17. Povinností právnických osob a podnikajících fyzických osob, dle zákona o požární ochraně, je mimo jiné:

a) Umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení kontroly plnění povinností stanovených právními předpisy na úseku požární ochrany, poskytovat mu požadované podklady, dokumentaci a informace vztahující se k zabezpečování požární ochrany v souladu se zákonem o požární ochraně a ve stanovených lhůtách splnit jím uložená opatření.

b) Právnické a podnikající fyzické osoby nemají zákonem o požární ochraně stanovené žádné povinnosti.

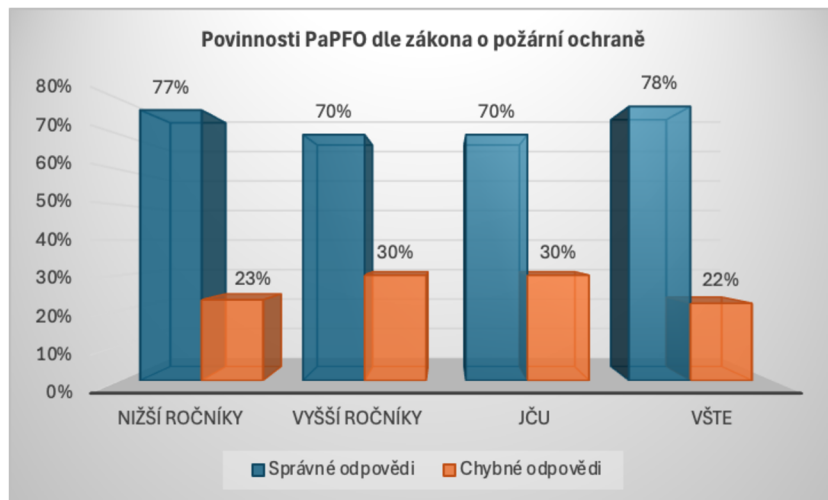
c) Dodržovat ustanovení všech platných českých technických norem.

d) Zajistit, aby všichni zaměstnanci absolvovaly každý měsíc speciální školení v oblasti požární ochrany, včetně praktických cvičení s hasicími přístroji a evakuačními postupy.

Graf 33: Povinnosti PaPFO dle zákona o požární ochraně; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 33 vypovídá o procentuálním podílu správných a chybných odpovědí na otázku č. 17. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 74 %, což odpovídá 164 studentům a 26 % chybnou, tj. 58 studentů.

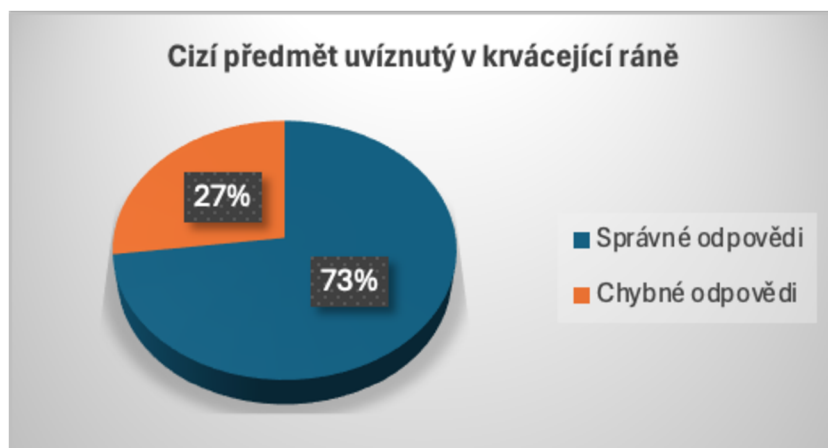

Graf 34: Povinnosti PaPFO dle zákona o požární ochraně; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 34 lze vyčíst, že na otázku č. 17. odpovědělo správně 77 % studentů studujících v nižších ročnících, tj. 88 osob, 70 % studentů navštěvujících vyšší ročníky, což odpovídá 76 osobám, 70 % studentů JČU v ČB, tj. 79 osob a 78 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 85 osobám.

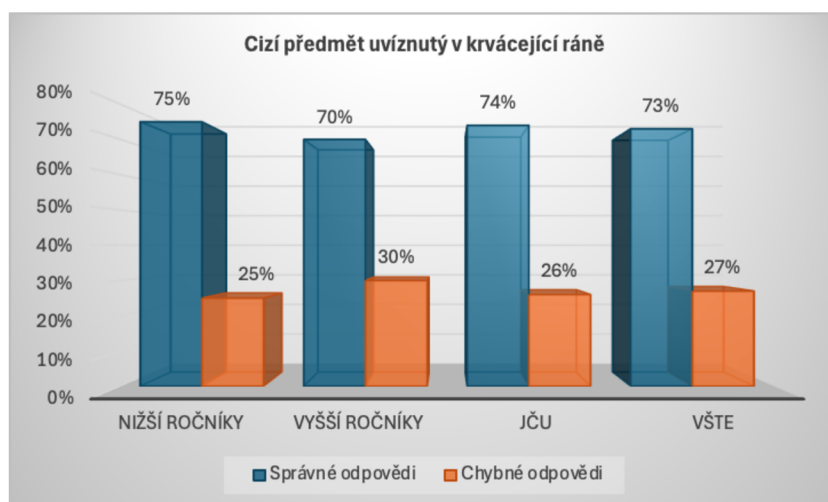
18. Jakým způsobem se zastaví krvácení způsobené cizím předmětem, pokud dojde k jeho uvíznutí v ráně?

- a) Cizí předmět nejprve na jeho konci ulomíme a v jeho zbývajícím okolí přiložíme krycí obvaz.
- b) Za žádných okolností se zraněného nedotýkáme a okamžitě voláme Zdravotnickou záchranou službu a vyčkáváme na její příjezd.
- c) Neprodleně z rány odstraníme cizí předmět, ránu vysteleme sterilním krytím a následně zaškrtneme.
- d) V žádném případě s cizím předmětem nemanipulujeme, ránu s co největší opatrností obložíme krycím obvazem a zraněného na základě jeho zdravotního stavu buď dopravíme do zdravotnického zařízení, nebo zavoláme Zdravotnickou záchranou službu.

Graf 35: Cizí předmět uvíznutý v krvácející ráně; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 35 vyjadřuje procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 18. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 73 %, tj. 162 studentů a 27 % chybnou, což představuje 60 studentů.

Graf 36: Cizí předmět uvíznutý v krvácející ráně; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 36 je možné odvodit, že na otázku č. 18 odpovědělo správně 75 % studentů navštěvujících nižší ročníky, což odpovídá 86 osobám, 70 % studentů studujících ve vyšších ročnících, tj. 76 osob, 74 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 83 osobám a 73 % studentů VŠTE v ČB, tj. 79 osob.

19. Pokud dojde k zasažení osoby elektrickým proudem vysokého napětí:

a) Zasažené osobě se v tomto případě první pomoc neposkytuje, ani se k němu nepřibližuje, pouze se neprodleně volá jedno z tísňových telefonních čísel buď 112, 150, nebo 155.

b) V první řadě je potřeba zasaženou osobu odtáhnout do bezpečí, kde mu následně může být poskytnuta první pomoc.

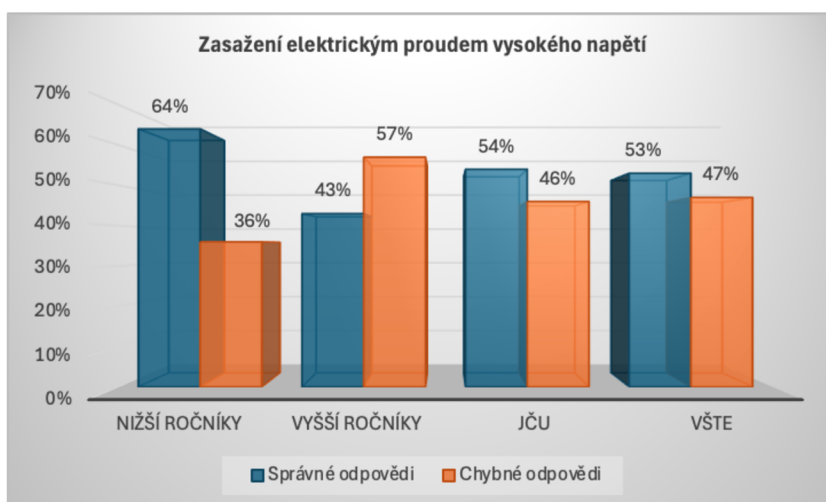
c) Zasažení osoby elektrickým proudem vysokého napětí není reálné.

d) Nejprve je nutné odstranit všemožnými dostupnými prostředky dráty vysokého napětí a neprodleně začít s poskytováním první pomoci.

Graf 37: Zasažení elektrickým proudem vysokého napětí; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 37 odráží procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 19. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 54 %, což odpovídá 119 studentům a 46 % chybnou, tj. 103 studentů.

Graf 38: Zasažení elektrickým proudem vysokého napětí; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 38 lze usoudit, že na otázku č. 19 odpovědělo správně 64 % studentů studujících v nižších ročnících, tj. 73 osob, 43 % studentů navštěvujících vyšší ročníky, což odpovídá 46 studentům, 54 % studentů JČU v ČB, tj. 61 osob a 53 % studentů VŠTE v ČB, což odpovídá 58 osobám.

20. V případě poleptání kůže nebo sliznice člověka žíravinou:

a) Je potřeba poleptané osobě okamžitě sundat případně zasažený oděv, šperky, hodinky apod., zasažené místo dlouho (minimálně 10 minut) oplachovat tekoucí vodou tak, aby odtékající voda nestékala na nezasazené části a poranění zakrýt sterilním hotovým obvazem.

b) Je nutné okamžitě zahájit neutralizaci i přesto, že nevíme, jakou konkrétní žíravinou, v jaké koncentraci a jakým množstvím byl dotčený poleptán. Následně je potřeba poleptané osobě neprodleně sundat případně zasažený oděv, šperky, hodinky apod., zasažené místo dlouho (minimálně 10 minut) oplachovat tekoucí vodou tak, aby odtékající voda nestékala na nezasazené části a poranění zakrýt sterilním hotovým obvazem.

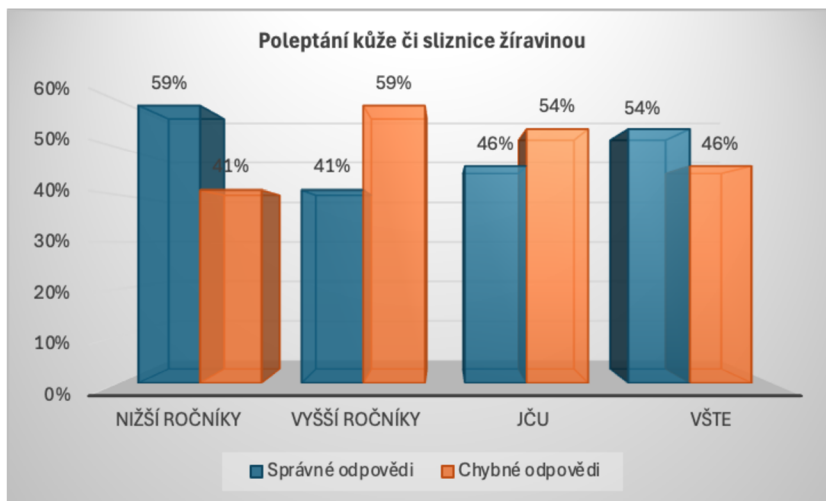
c) Poleptané osoby není vhodné se dotýkat, mohlo by dojít ke kontaminaci, musí se okamžitě zavolat Zdravotnická záchranná služba a vyčkat do jejího příjezdu.

d) Poleptané osobě musí být kvapně bez jakéhokoliv rozmýšlení poleptané místo překryto sterilním hotovým obvazem, uložit jej do lehu s nohama zvednutými do výšky cca 50 centimetrů nad zemí, zavolat Zdravotnickou záchrannou službu a vyčkat do jejího příjezdu.

Graf 39: Poleptání kůže či sliznice žíravinou; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 39 poskytuje pohled na procentuální podíl správných a chybných odpovědí na otázku č. 20. Správnou odpověď zvolilo z celkového množství dotázaných respondentů 50 %, tj. 111 studentů a 50 % chybnou, což odpovídá 111 studentům.

Graf 40: Poleptání kůže či sliznice žíravinou; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 40 vychází najevo, že na otázku č. 20 odpovědělo správně 59 % studentů navštěvujících nižší ročníky, což odpovídá 67 osobám, 41 % studentů studujících ve vyšších ročnících, tj. 44 osob, 46 % studentů JČU v ČB, což odpovídá 52 osobám a 54 % studentů VŠTE v ČB, tj. 59 osob.

21. Jeví se pro Vás problematika bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci jako zajímavá?

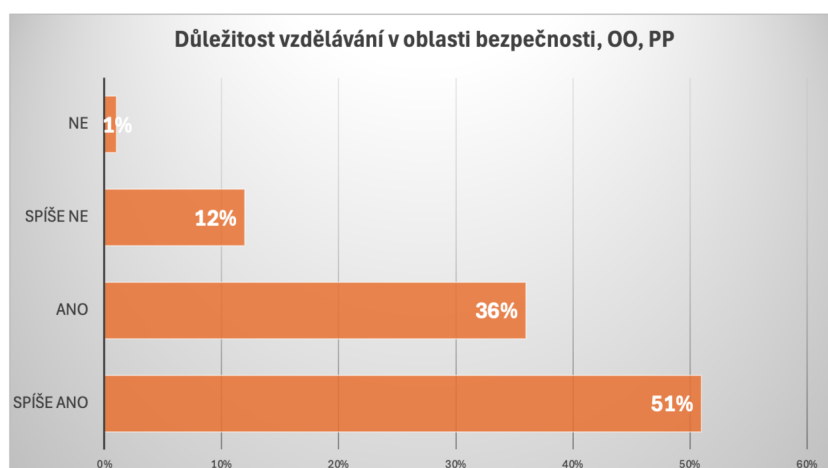

Graf 41: Zajímavost problematiky bezpečnosti, OO, PP; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 41 ilustruje odpovědi respondentů na otázku č. 21. Většina respondentů, konkrétně 87 %, tj. 193 osob vnímá problematiku bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci

jako zajímavou, přičemž 41 % z nich, což odpovídá 92 osobám má jednoznačně pozitivní postoj a 46 % respondentů, tj. 102 osob považuje tuto problematiku za zajímavou, ale s určitou mírou nejistoty. Dále k této problematice zaujímá 12 % respondentů, tj. 27 studentů spíše negativní postoj a jen 1 % dotázaných, tj. 2 osoby nepovažují tuto problematiku za zajímavou vůbec.

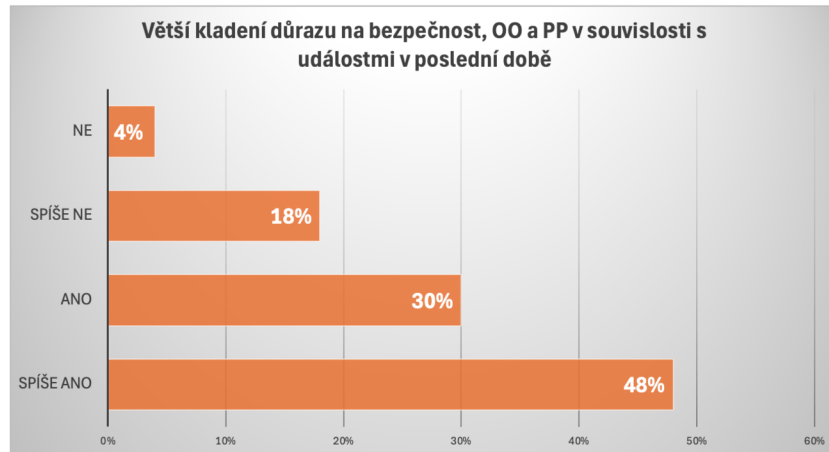
22. Je, dle Vašeho názoru, se v oblasti bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci důležité vzdělávat?

Graf 42: Důležitost vzdělávání v oblasti bezpečnosti, OO, PP; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 42 demonstruje odpovědi na otázku č. 22. Drtivá většina respondentů, konkrétně 87 %, což odpovídá 193 osobám vnímá vzdělávání v oblasti bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci jako důležité, přičemž 36 % z nich, tj. 81 osob má jednoznačně pozitivní postoj a 51 % respondentů, tj. 112 osob považuje tuto problematiku za zajímavou, i když s určitou mírou nejistoty. Jen malá část dotazovaných, 12 %, což odpovídá 26 osobám má k této problematice spíše negativní postoj a pouze 1 %, které odpovídá 3 osobám, nepovažuje vzdělávání v oblasti bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci za důležité.

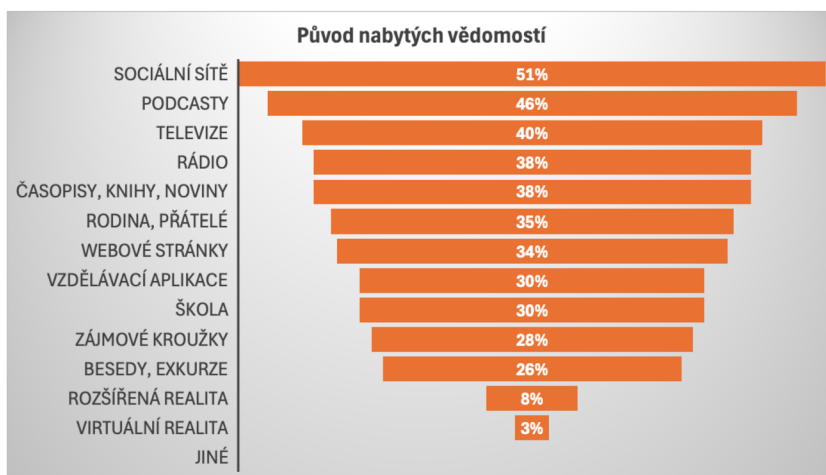
23. Domníváte se, že se na oblast bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoc klade větší důraz na základě událostí vzniklých v nedávné době, jako je např. pandemie COVID-19, válka na Ukrajině a válečný konflikt mezi Izraelem a Hamásem?

Graf 43: Větší kladení důrazu na bezpečnost, OO a PP v souvislosti s událostmi v poslední době; Zdroj: vlastní výzkum

Graf 43 vizualizuje odpovědi na otázku č. 23. Většina respondentů, 78 %, tj. 174 osob vnímá zvýšený důraz na bezpečnost, ochranu obyvatelstva a první pomoc na základě nedávných událostí, přičemž 30 % z nich, tj. 68 osob má jednoznačně pozitivní názor a 48 %, tj. 106 osob spíše pozitivní. Menší část respondentů, 18 %, kterým odpovídá 40 osob, si s určitou mírou nejistoty nemyslí, že by se na tuto problematiku začal klást větší důraz. Velmi malé procento, konkrétně 4 % dotázaných, tj. 8 osob si jednoznačně myslí, že se na tuto problematiku nezačal klást větší důraz.

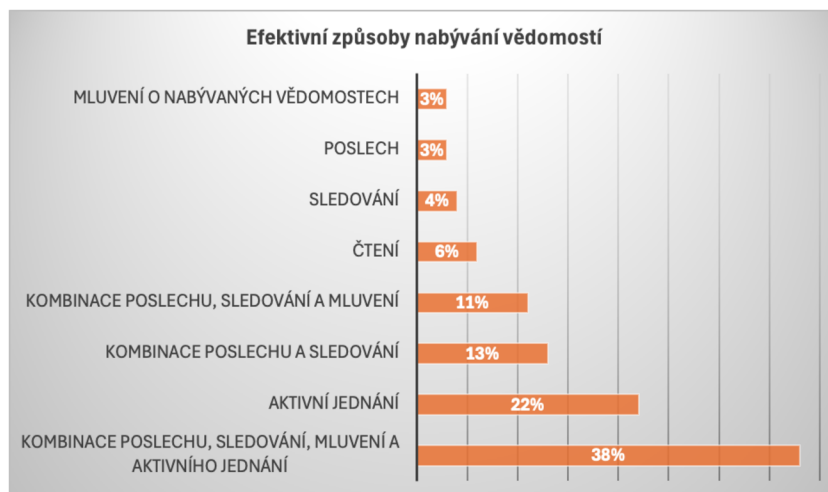
24. Odkud jste doposud nabyli/a informace ohledně bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci, které jste momentálně zužitkovali v průběhu vyplňování tohoto dotazníkového šetření? VÍCE MOŽNÝCH ODPOVĚDÍ!

Graf 44: Původ nabytých vědomostí; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 44 je patrné, že nejvíce informací ohledně bezpečnosti a první pomoci respondenti doposud získali především díky sociálním sítím, konkrétně 51 %, tj. 114 osob z celkového počtu dotázaných. Podcasty uvedlo jako zdroj 46 % respondentů, tj. 103 osob a televizi 40 %, tj. 88 osob. Rádio a tisková média jsou zdrojem informací pro 38 % účastníků, tj. 85 osob. Rodina a přátelé poskytují informace 35 % respondentům, tj. 78 osobám, obdobně tak jako webové stránky, z nichž čerpá informace 34 % studentů, tj. 76 osob. Školu uvedlo jako zdroj informací shodně 30 % dotázaných, tj. 66 osob rovněž tak vzdělávací aplikace. Méně časté jsou zájmové kroužky, k nimž se hlásilo 28 % dotázaných, tedy 62 studentů a besedy a exkurze, které označilo 26 % respondentů, tj. 57 osob. Rozšířenou realita zaznamenalo 8 % studentů, tj. 17 osob a virtuální pouze 3 %, která odpovídají 6 osobám.

25. Který ze způsobů nabývání vědomostí, ať už v průběhu studia, nebo Vašeho každodenního života, se Vám jeví jako nejefektivnější z hlediska jejich dlouhodobého a kvalitního uchování si a použití v případě potřeby?

Graf 45: Efektivní způsoby nabývání vědomostí; Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 45 lze vyčíst, že jako nejefektivnější způsob nabývání vědomostí se pro dotazované respondenty jeví kombinace poslechu, sledování, mluvení a aktivního jednání, již uvedlo 38 % dotazovaných, tj. 84 osob. Samotné aktivní jednání považuje za nejefektivnější 22 % studentů, 49 respondentů. Kombinaci poslechu a sledování preferuje 13 % respondentů, tj. 30 osob, zatímco kombinaci poslechu, sledování a mluvení uvedlo 11 % studentů, tj. 24 osob. Čtení jako efektivní způsob zvolilo 6 %, tj. 14 osob, sledování 4 %, tj. 8 osob, poslech okolo 3 % a mluvení rovněž tak, tj. 6 a 7 dotázaných.

Tabulka 1: Přehled odpovědí studentů nižších ročníků

Otázka	Varianty odpovědi				Správně
	A	B	C	D	
1	11	6	92	5	81 %
2	76	4	29	5	67 %
3	8	89	10	7	78 %
4	59	19	9	27	52 %
5	11	28	55	20	48 %
6	89	10	5	10	78 %
7	10	94	3	7	83 %
8	36	5	68	5	60 %
9	41	5	9	59	52 %
10	39	44	6	25	34 %
11	3	104	3	4	91 %
12	6	14	10	84	74 %
13	87	14	10	3	76 %
14	8	12	14	80	12 %
15	18	96	x	x	16 %
16	30	67	14	3	59 %
17	88	4	15	7	77 %
18	11	4	13	86	75 %
19	73	16	0	25	64 %
20	67	34	4	9	59 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 2: Přehled odpovědí studentů vyšších ročníků

Otázka	Varianty odpovědi				Správně
	A	B	C	D	
1	17	6	82	3	76 %
2	68	17	19	4	63 %
3	11	85	10	2	79 %
4	54	10	4	40	50 %
5	9	29	50	20	46 %
6	83	11	6	8	77 %
7	14	81	6	7	75 %
8	28	3	68	9	63 %
9	24	14	7	63	58 %
10	30	39	9	30	28 %
11	10	89	2	7	82 %
12	9	21	8	70	65 %
13	77	16	12	3	71 %
14	7	5	7	89	7 %
15	10	98	x	x	9 %
16	22	51	28	7	47 %
17	76	4	10	18	70 %
18	13	11	8	76	70 %
19	46	21	3	38	43 %
20	44	43	5	16	41 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 3: Přehled odpovědi studentů JČU v ČB

Otázka	Varianty odpovědi				Správně
	A	B	C	D	
1	15	5	89	4	79 %
2	75	7	26	5	66 %
3	6	95	7	5	84 %
4	64	14	8	27	57 %
5	11	30	54	18	48 %
6	90	7	4	12	80 %
7	11	90	5	7	80 %
8	36	4	69	4	61 %
9	32	11	7	63	56 %
10	29	50	8	26	26 %
11	9	98	3	3	87 %
12	8	13	11	81	72 %
13	79	23	10	1	70 %
14	10	9	12	82	11 %
15	15	98	x	x	13 %
16	24	61	24	4	54 %
17	79	6	13	15	70 %
18	11	3	16	83	74 %
19	61	18	1	33	54 %
20	52	46	6	9	46 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 4: Přehled odpovědi studentů VŠTE v ČB

Otázka	Varianty odpovědi				Správně
	A	B	C	D	
1	13	7	85	4	78 %
2	69	14	22	4	63 %
3	13	79	13	4	73 %
4	49	15	5	40	45 %
5	9	27	51	22	47 %
6	82	14	7	6	75 %
7	13	85	4	7	78 %
8	28	4	67	10	62 %
9	33	8	9	59	54 %
10	40	33	7	29	37 %
11	4	95	2	8	87 %
12	7	22	7	73	67 %
13	85	7	12	5	78 %
14	5	8	9	87	8 %
15	13	96	x	x	12 %
16	28	57	18	6	52 %
17	85	2	12	10	78 %
18	13	12	5	79	73 %
19	58	19	2	30	53 %
20	59	31	3	16	54 %

Zdroj: vlastní výzkum

1.15 Statistické šetření

1.15.1 Celkový počet bodů

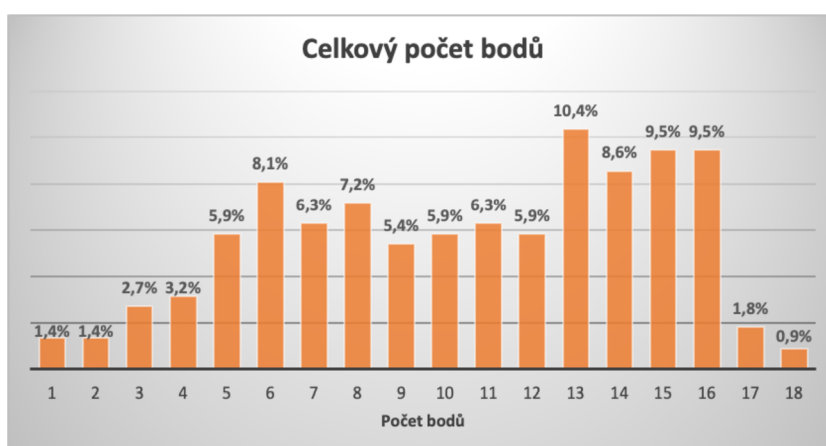
Na základě 20 vědomostních otázek, jež byly detailně vyhodnoceny v již hotové předchozí praktické části diplomové práce jsem se rozhodla vytvořit novou proměnnou, která sleduje počet správných odpovědí, tj. správná odpověď = 1 bod. Celkový počet bodů tedy může nabývat hodnot 0-20.

V tabulce 5 jsou uvedeny základní statistické charakteristiky této proměnné. Průměrný počet získaných bodů je 10,5 což představuje úspěšnost 52,3 %. Minimální počet bodů byl 1 bod (úspěšnost 5 %) a maximum 18 bodů (90 % úspěšnost). Žádný sledovaný student nezískal 0 bodů, a naopak ani maximální počet bodů, tj. 20 bodů. Grafické znázornění této proměnné nabízí graf 46.

Tabulka 5: Celkový počet bodů

Celkový počet bodů	
Počet	222
Průměr	10,5
Směrodatná odchylka	4,2
Medián	11,0
Minimum	1,0
Maximum	18,0

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 46: Celkový počet bodů; Zdroj: vlastní výzkum

Pomocí této proměnné a jejího převodu na procento úspěšnosti budou vyhodnocovány stanovené hypotézy.

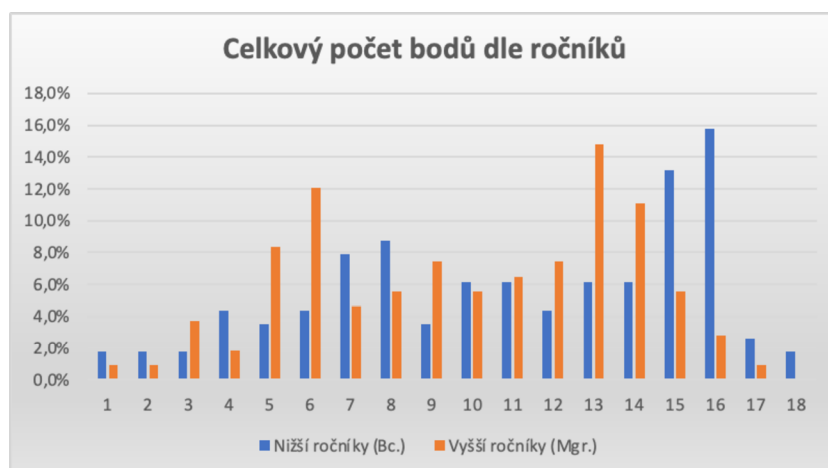
1.15.1.1 Celkový počet bodů dle ročníků

Tabulka 6 zobrazuje základní charakteristiky celkového počtu bodů s ohledem na ročník studia vysoké školy ekonomického zaměření. Z výsledných dat je patrné, že průměrný počet bodů u nižších ročníků je 11,0 bodů (úspěšnost 55,1 %), zatímco u starších ročníků je pouze 9,9 bodů (úspěšnost 49,3 %). Grafické znázornění celkového počtu bodů dle ročníků prezentuje graf 47.

Tabulka 6: Celkový počet bodů dle ročníků

Celkový počet bodů	Bc. Mgr.	
	Nižší ročníky (Bc.)	Vyšší ročníky (Mgr.)
Počet	114	108
Průměr	11,0	9,9
Směrodatná odchylka	4,5	3,9
Medián	11,5	10,0
Minimum	1,0	1,0
Maximum	18,0	17,0

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 47: Celkový počet bodů dle ročníků; Zdroj: vlastní výzkum

1.15.1.2 Celkový počet bodů dle typu školy

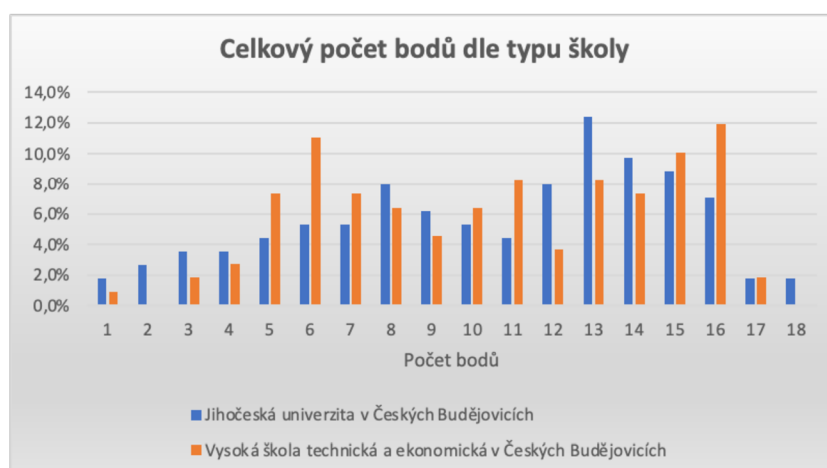
Tabulka 7 znázorňuje základní charakteristiky celkového počtu bodů s ohledem na typ navštěvované vysoké školy ekonomického zaměření v Jihočeském kraji. Průměry i mediány v obou vysokých školách jsou naprosto shodné. Jak studenti Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, tak i studenti Vysoké školy technické a ekonomické

v Českých Budějovicích dosáhli průměrně 10,5 bodů, tj. 52,3 % úspěšnosti. Grafické znázornění celkového počtu bodů dle typu školy představuje graf 48.

Tabulka 7: Celkový počet bodů dle typu školy

Celkový počet bodů	Škola	
	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích
Počet	113	109
Průměr	10,5	10,5
Směrodatná odchylka	4,3	4,1
Medián	11,0	11,0
Minimum	1,0	1,0
Maximum	18,0	17,0

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 48: Celkový počet bodů dle typu školy; Zdroj: vlastní výzkum

1.15.2 Formulace statistického šetření

Formulace statistického šetření je pro hypotézu 1 a hypotézu 2 uskutečněna vymezením výběrového statistického souboru 222 studentů. V rámci tohoto vymezení jsou přesně charakterizovány všechny navazující pojmy. Pojmy pro hypotézu H1 lze vyčíst z tabulky 8 a pojmy pro hypotézu H2 zas z tabulky 9.

Tabulka 8: Formulace statistického šetření pro H1

HNJ	zkoumání úrovně informovanosti studentů VŠ ekonomického zaměření v Jihočeském kraji v oblasti OO s ohledem ročník studia
SJ	student VŠ ekonomického zaměření v Jihočeském kraji
SZ 1	úroveň znalostí v oblasti OO
HSZ 1	0-20 bodů (0-100 %)
SZ 2	ročník studia
HSZ 2	nižší (Bc.) /vyšší ročník (Mgr.)
ZSS	všichni studenti všech VŠ ekonomického zaměření v Jihočeském kraji
NV	proveden prostřednictvím rozeslání odkazu na dotazníkové šetření
VSS	222 respondentů (114 studentů z nižších a 108 studentů z vyšších ročníků)

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 9: Formulace statistického šetření pro H2

HNJ	zkoumání úrovně informovanosti studentů VŠ ekonomického zaměření v Jihočeském kraji v oblasti OO s ohledem na typ školy
SJ	student VŠ ekonomického zaměření v Jihočeském kraji
SZ 1	úroveň znalostí v oblasti OO
HSZ 1	0-20 bodů (0-100 %)
SZ 2	typ VŠ
HSZ 2	JČU v ČB/VŠTE v ČB
ZSS	všichni studenti všech VŠ ekonomického zaměření v Jihočeském kraji
NV	proveden prostřednictvím rozeslání odkazu na dotazníkové šetření
VSS	222 respondentů (113 studentů JČU v ČB, 109 studentů VŠTE v ČB)

Zdroj: vlastní výzkum

1.15.3 Škálování a měření

Podle Sturgesova pravidla, $k = 1+3,3*\log(n)$, je pro hodnoty úspěšnosti vytvořeno 9 kategorií, jak ukazuje následující výpočet:

$$k = 1+3,3*\log(n) = 1+3,3*\log(222) = 8,7 \doteq 9$$

Nyní je potřeba do těchto 9 kategorií rozdělit interval 0–100, čehož lze docílit pomocí níže uvedeného výpočtu:

$$(100-0)/9 \approx 11,11$$

Škálování znalostí studentů nižších a vyšších ročníků ilustruje tabulka 10 a škálování znalostí studentů JČU v ČB a VŠTE v ČB zas tabulka 11.

Tabulka 10: Škálování znalostí studentů nižších a vyšších ročníků

Úspěšnost – kategorie	Bc._Mgr.			
	Nižší ročníky (Bc.)		Vyšší ročníky (Mgr.)	
	n	%	n	%
0 - 11 %	11	9,6 %	9	8,3 %
11,1 - 22 %	7	6,1 %	6	5,6 %
22,1 - 33 %	9	7,9 %	22	20,4 %
33,1 - 44 %	19	16,7 %	11	10,2 %
44,1 - 55 %	11	9,6 %	14	13,0 %
55,1 - 66 %	12	10,5 %	24	22,2 %
66,1 - 77 %	22	19,3 %	18	16,7 %
77,1 - 88 %	21	18,4 %	4	3,7 %
88,1 - 100 %	2	1,8 %	0	0,0 %
Celkem	114	100,0 %	108	100,0 %

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 11: Škálování znalostí studentů JČU v ČB a VŠTE v ČB

Úspěšnost – kategorie	Škola			
	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích		Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích	
	n	%	n	%
0 - 11 %	10	8,8 %	10	9,2 %
11,1 - 22 %	8	7,1 %	5	4,6 %
22,1 - 33 %	11	9,7 %	20	18,3 %
33,1 - 44 %	15	13,3 %	15	13,8 %
44,1 - 55 %	13	11,5 %	12	11,0 %
55,1 - 66 %	23	20,4 %	13	11,9 %
66,1 - 77 %	21	18,6 %	19	17,4 %
77,1 - 88 %	10	8,8 %	15	13,8 %
88,1 - 100 %	2	1,8 %	0	0,0 %
Celkem	113	100,0 %	109	100,0 %

Zdroj: vlastní výzkum

1.15.4 Statistické testování H1

Hypotéza 1 pro χ^2 test nezávislosti je ve tvaru:

H1.0: Úspěšnost nezávisí na typu ročníku.

H1.1: Úspěšnost závisí na typu ročníku

Pro tuto hypotézu je ale nutné nejprve ověřit, zda je možné χ^2 test nezávislosti v kontingenční tabulce použít. Vzhledem k tomu, že počet kombinací odpovědí, kde jsou očekávané četnosti menší než 5 je 11,1 % (2 kombinace z 18), tj. méně jak 20 %, neexistuje důvod, proč by zmíněný test nemohl být realizován.

Tabulka 12 vyjadřuje pozorované četnosti úspěšnosti studentů nižších (Bc.) a vyšších ročníků (Mgr.).

Tabulka 12: Pozorované četnosti dle ročníků

Pozorované četnosti		Bc. _ Mgr.		Celkem
		Nižší ročníky (Bc.)	Vyšší ročníky (Mgr.)	
Úspěšnost – kategorie	0 - 11 %	11 (9,6 %)	9 (8,3 %)	20 (9 %)
	11,1 - 22 %	7 (6,1 %)	6 (5,6 %)	13 (5,9 %)
	22,1 - 33 %	9 (7,9 %)	22 (20,4 %)	31 (14 %)
	33,1 - 44 %	19 (16,7 %)	11 (10,2 %)	30 (13,5 %)
	44,1 - 55 %	11 (9,6 %)	14 (13 %)	25 (11,3 %)
	55,1 - 66 %	12 (10,5 %)	24 (22,2 %)	36 (16,2 %)
	66,1 - 77 %	22 (19,3 %)	18 (16,7 %)	40 (18 %)
	77,1 - 88 %	21 (18,4 %)	4 (3,7 %)	25 (11,3 %)
	88,1 - 100 %	2 (1,8 %)	0 (0 %)	2 (0,9 %)
Celkem		114 (100 %)	108 (100 %)	222 (100 %)

Zdroj: vlastní výzkum

Na základě pozorovaných četností zaznamenaných v tabulce 12 byly podle výpočtového vzorce uvedeného v metodice statistického šetření určeny očekávané četnosti úspěšnosti studentů nižších a vyšších ročníků, jak ukazuje tabulka 13.

Tabulka 13: Očekávané četnosti dle ročníků

Očekávané četnosti		Bc. _ Mgr.		Celkem
		Nižší ročníky (Bc.)	Vyšší ročníky (Mgr.)	
Úspěšnost – kategorie	0 - 11 %	10	10	20
	11,1 - 22 %	7	6	13
	22,1 - 33 %	16	15	31
	33,1 - 44 %	15	15	30
	44,1 - 55 %	13	12	25
	55,1 - 66 %	18	18	36
	66,1 - 77 %	21	19	40
	77,1 - 88 %	13	12	25
	88,1 - 100 %	1	1	2
Celkem		114	108	222

Zdroj: vlastní výzkum

Očekávané četnosti uvedené v tabulce 13 byly na základě výpočtového vzorce popsaného v metodice statistického šetření použity k výpočtu testového kritéria G, jak demonstruje tabulka 14.

Tabulka 14: Výpočet testového kritéria G dle ročníků

Výpočet testového kritéria G		Bc._Mgr.		Celkem
		Nižší ročníky (Bc.)	Vyšší ročníky (Mgr.)	
Úspěšnost – kategorie	0 - 11 %	0,05	0,05	0,11
	11,1 - 22 %	0,02	0,02	0,03
	22,1 - 33 %	3,01	3,17	6,18
	33,1 - 44 %	0,84	0,89	1,72
	44,1 - 55 %	0,26	0,28	0,54
	55,1 - 66 %	2,28	2,40	4,68
	66,1 - 77 %	0,10	0,11	0,21
	77,1 - 88 %	5,19	5,48	10,67
	88,1 - 100 %	0,92	0,97	1,89
Celkem		12,67	13,37	26,04

Zdroj: vlastní výzkum

Hodnota výsledného testového kritéria činí $G = 26,04$, viz výpočet tabulka 14. Kritická hodnota je v tomto případě 95% kvantil χ^2 rozdělení $\chi^2_{0,95}(8) = 15,51$. Vzhledem k tomu, že je testové kritérium vyšší než kritická hodnota 95% kvantilu, testovanou hypotézu $H_{2.0}$ na hladině významnosti $\alpha = 5\%$ zamítám. **Úspěšnost závisí na typu ročníku. Z tabulky 12 s pozorovanými četnostmi je však patrné, že vyšších úspěchů nedosahují vyšší ročníky, ale nižší ročníky. Mnou stanovený předpoklad jsem tedy nepotvrdila – vyšší ročníky nemají lepší výsledky znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva.**

1.15.5 Statistické testování H_2

Hypotéza 2 pro χ^2 test nezávislosti zní:

$H_{2.0}$: Mezi úspěšností a typem školy neexistuje statisticky významný vztah.

$H_{2.1}$: Mezi úspěšností a typem školy existuje statisticky významný vztah.

I pro hypotézu H_2 je nezbytné prvotně ověřit, zda je možné χ^2 test nezávislosti v kontingenční tabulce použít. Jelikož opět pouze 11,1 % těchto kombinací má očekávanou četnost menší než 5, není shledán důvod, proč χ^2 test nezávislosti v kontingenční tabulce nepoužít.

Tabulka 15 vyobrazuje pozorované četnosti úspěšnosti studentů JČU v ČB a VŠTĚ v ČB.

Tabulka 15: Pozorované četnosti dle typu školy

Pozorované četnosti		Škola		Celkem
		Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích	
Úspěšnost – kategorie	0 - 11 %	10 (8,8 %)	10 (9,2 %)	20 (9 %)
	11,1 - 22 %	8 (7,1 %)	5 (4,6 %)	13 (5,9 %)
	22,1 - 33 %	11 (9,7 %)	20 (18,3 %)	31 (14 %)
	33,1 - 44 %	15 (13,3 %)	15 (13,8 %)	30 (13,5 %)
	44,1 - 55 %	13 (11,5 %)	12 (11 %)	25 (11,3 %)
	55,1 - 66 %	23 (20,4 %)	13 (11,9 %)	36 (16,2 %)
	66,1 - 77 %	21 (18,6 %)	19 (17,4 %)	40 (18 %)
	77,1 - 88 %	10 (8,8 %)	15 (13,8 %)	25 (11,3 %)
	88,1 - 100 %	2 (1,8 %)	0 (0 %)	2 (0,9 %)
Celkem		113 (100 %)	109 (100 %)	222 (100 %)

Zdroj: vlastní výzkum

Pomocí pozorovaných četností z tabulky 15 byly na základě výpočtového vzorce uvedeného v metodice statistického šetření vypočítány očekávané četnosti úspěšnosti studentů JČU v ČB a VŠTE v ČB, což vizualizuje tabulka 16.

Tabulka 16: Očekávané četnosti dle typu školy

Očekávané četnosti		Škola		Celkem
		Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích	
Úspěšnost – kategorie	0 - 11 %	10	10	20
	11,1 - 22 %	7	6	13
	22,1 - 33 %	16	15	31
	33,1 - 44 %	15	15	30
	44,1 - 55 %	13	12	25
	55,1 - 66 %	18	18	36
	66,1 - 77 %	20	20	40
	77,1 - 88 %	13	12	25
	88,1 - 100 %	1	1	2
Celkem		113	109	222

Zdroj: vlastní výzkum

Očekávané četnosti zaznamenané v tabulce 16 umožnily díky výpočtovému vzorci blíže popsanému v metodice statistického šetření vypočítat testové kritérium G. To zachycuje tabulka 17.

Tabulka 17: Výpočet testového kritéria G dle typu školy

Výpočet testového kritéria G		Škola		Celkem
		Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích	
Úspěšnost – kategorie	0 - 11 %	0,00	0,00	0,01
	11,1 - 22 %	0,29	0,30	0,59
	22,1 - 33 %	1,45	1,50	2,95
	33,1 - 44 %	0,00	0,00	0,01
	44,1 - 55 %	0,01	0,01	0,01
	55,1 - 66 %	1,19	1,24	2,43
	66,1 - 77 %	0,02	0,02	0,04
	77,1 - 88 %	0,58	0,61	1,19
	88,1 - 100 %	0,95	0,98	1,93
Celkem		4,49	4,66	9,15

Zdroj: vlastní výzkum

Hodnota výsledného testového kritéria je $G = 9,15$, viz výpočet tabulka 17. Kritická hodnota je v tomto případě opět 95% kvantil χ^2 rozdělení $\chi^2_{0,95}(8) = 15,51$. Jelikož je výsledné testové kritérium tentokrát menší než kritická hodnota rozdělení, testovanou hypotéza H_0 na hladině významnosti $\alpha = 5\%$ nezamítám. **Úroveň znalostí studentů v oblasti ochrany obyvatelstva statisticky významně nezávisí na typu jimi navštěvované vysoké školy ekonomického zaměření v Jihočeském kraji.**

DISKUZE

Otestování a zjištění úrovně informovanosti v oblasti ochrany obyvatelstva u studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji je druhým cílem předkládané diplomové práce. Na rozdíl od prvního cíle, a to nastínit vzájemnou souvislost mezi oblastí ekonomiky a ochrany obyvatelstva za jejich současného přiblížení, jemuž byla věnována teoretická část předkládané práce, plně souvisí s její výzkumnou částí. K jeho naplnění byly současně stanoveny následující dvě hypotézy:

H1: Studenti vyšších ročníků vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji disponují statisticky vyššími úrovněmi znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva v porovnání se studenty nižších ročníků.

H2: Úroveň znalostí studentů v oblasti ochrany obyvatelstva závisí na typu jimi navštěvované vysoké školy ekonomického zaměření v Jihočeském kraji.

Data potřebná k ověření těchto hypotéz byla získána pomocí dotazníkového šetření sestávajícího z 20 vědomostních otázek z oblasti ochrany obyvatelstva. První vědomostní otázka zkoumala edukovanost v oblasti tísňových telefonních čísel na území ČR. U této otázky jsem očekávala, možná poněkud bláhově, téměř 100 % úspěšnost. Domnívala jsem se, že čísla 150, 155, 156, 158 a 112, jejichž znalost a rychlé použití v případě potřeby je rozhodující pro následující vývoj celé situace, bude mít většina dotazovaných, obrazně řečeno, vryta pod kůží. Zmýlila jsem se. Procentuální podíl správných odpovědí činil 78 % (tj. 174 studentů: 92 z nižších ročníků, 82 z vyšších ročníků, 89 z JČU a 85 z VŠTE). Pravděpodobně jsem respondenty zmátla jednotným evropským číslem tísňového volání 112. To bylo zavedeno v České republice na základě předpisu EU, konkrétně rozhodnutí č. 91/396/EHS ze dne 29. července 1991, jakožto splnění jedné z podmínek vstupu země do Evropské unie (Matouš, 2022; EU, 2024). Všechny čtyři odpovědi měly totiž ve svém základu uvedené všechny národní linky tísňového volání ve správném tvaru a lišily se pouze v nabídce různých znění jednotného evropského čísla tísňového volání. Soukupová (2017) byla ovšem odpověďmi v jejím výzkumném souboru šokována mnohem více než já. Pravděpodobně se její respondenti potýkali s obdobným zmatením, a nakonec se dočkala pouze 28 % podílu bezchybných odpovědí.

Pro tuto diplomovou práci se ale tato otázka stala v závěru jednou z nejlépe zodpovězených.

Otázka č. 2 přinesla informace o nahlížení studentů na oblast ochrany obyvatelstva 65 % studentů (tj. 144 studentů: 76 z nižších ročníků, 68 z vyšších ročníků, 75 z JČU a 69 z VŠTE) ji zcela bezchybně vnímá jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatel a další opatření k zabezpečení jejich života, zdraví a majetku. Nezanedbatelná část dotazovaných, 22 % si ale pod ochranou obyvatelstva mylně představuje systém vzdělávacích programů zaměřených na zvyšování povědomí o zdravotních rizicích civilizačních chorob a jejich prevenci ve veřejném sektoru. Snažila jsem se tuto volbu pochopit. Přišla ke mně myšlenka, že jsou lidé poslední dobou mediálně masírováni rapidním nárůstem civilizačních onemocnění v populaci, z čehož vyplývá jediné. Je přeci potřeba tento trend nějakým způsobem, nejlépe adekvátní reakcí, tedy formou pomoci začít zpomalovat a nejlépe jej úplně zastavit. Tudíž si někteří jedinci mohly spojit ochranu obyvatelstva právě s touto aktuální problematikou. Avšak jedná se pouze o moji subjektivní a zcela spekulativní domněnku.

Otázkou č. 3 měli studenti prokázat své povědomí o mimořádné události. Pro mě, bezvýhradně dostačujících 78 % dotázaných (tj. 174 studentů: 89 z nižších, 85 z vyšších ročníků, 95 z JČU a 79 z VŠTE,) ji dokázalo prostřednictvím vhodně zvolené odpovědi plně charakterizovat jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. V dotazníkového šetření Soukupové (2017) zvolilo správnou variantu 67 % studentů. Obě shodně konstatujeme, že uvědomění si, že MU může být způsobena nejen přírodou, její nepředvídatelností a haváriemi, nýbrž i nepatřičným lidským chováním je prvním krokem k opatrnému chování v rizikových situacích.

Otázka č. 4 se týkala varování obyvatelstva v případě hrozby či vzniku MU. Ačkoliv jsou sirény spouštěny pravidelně každou první středu v měsíci z důvodu testování provozuschopnosti JSVV na celém území ČR, tak jenom 51 % dotázaných, což odpovídá 113 studentům (tj. 59 z nižších ročníků, 54 z vyšších ročníků, 64 z JČU a 49 z VŠTE) znalo přesný název signálu, který bývá spuštěn v případě hrozby či vzniku MU, jeho povahu z pohledu délky a zvukového vyjádření, stejně jako charakteristiku jeho akustické zkoušky. Výsledky napovídají, že si studenti nebyli jistí nejen názvem signálu, ale stejně

tak se potýkali s problémy při volbě jeho zvukového vyjádření, konkrétně kolísavosti a nepřerušovanosti, přičemž pak současně tápaly nad délkou akustické zkoušky a jejím zvukovým vyjádřením. Značnou neschopnost studentů blíže charakterizovat všeobecnou výstrahu potvrzuje i Infogram (2022). Díky zrealizovanému dotazníkovému šetření pro NKÚ dospěl k závěru, že jen 52 % respondentů si je jisto jednotlivými typy sirén a jejich zvukovým vyjádřením. Výzkumný soubor Soukupové (2017) byl poněkud úspěšnější, správnou odpověď znalo 68 % dotázaných. Nicméně tento o něco vyšší úspěch přičítám jednoduššímu a jasnějšímu zkonstruování nabízených odpovědí. Ani toto procentuální zastoupení ovšem autorka nepovažuje za dostačující, i když je pro ni uspokojivá alespoň skutečnost, že valná část studentů je přinejmenším obeznámena tím, že by obyvatelstvo bylo v případě hrozby či MU varováno tónem sirény. S tímto názorem se plně neztotožňuji, a proto jsem potěšena plánovanou analýzou metodiky provádění akustických zkoušek koncových prvků varování v rámci koncepční modernizace jednotného systému varování a informování. Součástí této analýzy by mělo být zvážení možnosti zavedení tzv. "tiché zkoušky" koncových prvků varování, zkrácení délky signálu akustické zkoušky na nezbytné minimum potřebné k ověření funkčnosti koncového prvku varování a také úprava frekvence provádění zkoušek na jednou za šest měsíců (GŘ HZS ČR MV, 2020). Výsledky této analýzy by měly být následně plošně implementovány na celém území České republiky a zapracovány do nově připravovaných právních předpisů, které budou upravovat oblast ochrany obyvatelstva (GŘ HZS ČR MV, 2020). Věřím, že ruku v ruce s takovýmito změnami by mohlo přijít i větší porozumění systému varování ze strany obyvatelstva.

Otázka č. 5 se snažila zjistit, jestli mají studenti přehled o počtu stupňů poplachu, jež mohou být vyhlášeny v závislosti na rozsahu MU. Správnou odpověď, tedy že může být vyhlášen 1., 2., 3. a zvláštní stupeň poplachu, zvolilo 47 % dotázaných (tj. 105 studentů: 55 z nižších, 50 z vyšších ročníků, 54 z JČU a 51 z VŠTE). K jedné z chybných variant, která nabízela 1., 2. a 3. stupeň, se přiklonilo 26 % studentů. Další mylná odpověď hlásala, že počet stupňů stanoví velitel zásahu na místě vzniklé MU. Zde by byla na místě trocha sebereflexe a potřeby si přiznat, že částečnou chybovost, konkrétně 9 % částečný podíl chybných odpovědí (tj. 20 osob) jsem možná zavinila já sama zařazením takto nevhodně zformulované chybné varianty, která se z jistého úhlu pohledu mohla jevit jako správná. Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých zabezpečeních IZS totiž říká, že potřebný stupeň poplachu vyhláší pro jedno místo zásahu velitel zásahu nebo OPIS při

prvotním povolávání složek na místo zásahu. Každopádně se domnívám že vědomí studentů o různých stupních poplachu může přispět k rychlému a správnému vyhodnocení závažnosti situace. Současně pokud budou rozumět tomu, co jednotlivé stupně znamenají a jaká opatření mohou být eventuálně přijata může přispět ke snížení paniky a zmatku.

Otázka č. 6 hledala odpověď na to, co je integrovaným záchranným systémem. Tím je myšlen koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Příznivců této správné varianty odpovědi bylo 77 % (tj. 172 studentů: 89 z nižších, 83 z vyšších ročníků, 90 z JČU a 82 z VŠTE). Opět se tedy jedná o jednu z otázek s nejmenší chybovostí. Takovýto výsledek shledávám jako relativně příznivý, a to z následujícího důvodu. Jestliže studenti vědí, že existují jisté složky, které jsou v případě potřeby k dispozici a kompetentní poskytnout potřebnou pomoc, a navíc pokud mají představu o jejich práci, tak zákonitě roste jejich důvěra v ně, což usnadňuje koordinaci a zvyšuje úspěšnost zvládnutí MU a KS.

Na otázku ohledně oprávnění vydávat příkazy složkám IZS v průběhu jejich zásahu se konkrétně tázala otázka č. 7. Dle úrovně koordinace společného zásahu je to buď velitel zásahu, starosta ORP, hejtman kraje, nebo MV. Takto odpovědělo 79 % studentů (tj. 175 osob: 94 z nižších, 81 z vyšších ročníků, 90 z JČU a 85 z VŠTE). Toto procentuální zastoupení mě mile potěšilo. Pokud jsou si studenti vědomi, kdo je kompetentní k vydávání příkazů, může to pomoci předejít zmatku a chybám, které by případně mohly nastat, kdyby naslouchali nesprávným osobám či někomu, kdo by této neznalosti mohl chtít zneužít. Taktéž, když vědí, koho poslouchat, jsou schopni rychleji a efektivněji reagovat na krizová opatření, čímž lze posílit celkovou bezpečnost dotčených osob.

Ačkoliv byla otázka č. 8 navržena v návaznosti na otázku předchozí, tak dosáhla značně menšího procentuálního zastoupení správných odpovědí, konkrétně 61 % (tj. 136 studentů: 68 z nižších, 68 z vyšších ročníků, 69 z JČU a 67 z VŠTE). Tato skupina dotázaných se bezchybně domnívala, že mezi oprávnění velitele zásahu patří zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu. Další podstatná část respondentů, a to 29 % (tj. 64 studentů) zvolilo jako oprávnění velitele zásahu svévolný zákaz příjezdu dalších jednotek požární ochrany bez udání důvodu. Zanedbatelné procentuální zastoupení se

vyskytlo u dalších dvou chybných variant odpovědí, z mého pohledu poměrně kuriózních, 6 % (tj. 14 studentů) konkrétně u neprodleného udělení pokuty povolaným složkám za jejich pozdní příjezd a 4 % (tj. 8 studentů) u udělení pokuty za nevhodné parkování u místa zásahu. Myslím si, že znalost přinejmenším takových opatření, která by se mohla přímo dotýkat samotného obyvatelstva by mohla v některých specifických případech pomoci předcházet konfliktům. Občané by pak věděli, že velitel zásahu má zákonné právo rozhodovat o potřebných opatřeních k zajištění jejich bezpečnosti, které by se jim z určitého důvodu nemuseli eventuálně zamlouvat.

Otázka č. 9 měla za úkol prozkoumat znalosti krizových stavů. Dokonalé vědomosti projevilo 55 % respondentů (tj. 122 studentů: 59 z nižších, 63 z vyšších ročníků, 63 z JČU a 59 z VŠTE), kteří vybrali variantu nabízející stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Necelých 30 %, a to přesněji 29 % respondentů volilo odpověď v sobě zahrnující nebezpečný stav, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Dalších 9 % se přiklonilo k stavu ohrožení, nouzovému stavu, stavu napadení a válečnému stavu a zbylým 7 % se zamlouval stav nouze, stav nebezpečí, stav napadení státu a válečný stav. Uznávám, opět jsem si zde malinko pohrála se slovíčkařením pravděpodobně více, než bylo nutné. Avšak při vymýšlení mylných odpovědí pro tuto otázku jsem si vzpomněla na období pandemie COVIDU-19, kdy si řada lidí, včetně mnohých televizních reportérů některé z těchto stavů pletla, případně je nejrůznějšími způsoby komolila. Popravdě jsem si myslela, že za těch několik měsíců, kdy pandemie sužovala naše životy v nespočetně ohledech, se lidem pojmy jako je stav nebezpečí a nouzový stav nezvratně vryly do paměti. Mé argumenty pro důležitost znalosti krizových stavů jsou identické s těmi výše popsány u otázky č. 5.

Výsledky odpovědí na otázku č. 10 ukázaly, že převažující část respondentů není plně informována o správném postupu při havárii s únikem nebezpečných chemických látek. Adekvátní reakcí při podezření na MU nebo KS vzniklou v důsledku úniku nebezpečných chemických látek je okamžitě opustit ohrožené místo, ukryt se v uzavřené místnosti nacházející se nejlépe ve vyšších patrech, uzavřít okna, dveře a vypnout ventilaci (Martínek et al., 2006; Mika et al., 2012; Kolektiv autorů, 2015). Tímto způsobem by se zachovalo 31 % studentů (tj. 69 osob: 39 z nižších, 30 z vyšších ročníků, 29 z JČU a 40 z VŠTE). Dalších 37 %, tedy 83 studentů by k ukrytí vyhledalo nejbližší sklepní prostor, neboť se domnívají, že páry nebezpečných chemických látek jsou ve většině případů lehčí než vzduch a stoupají směrem vzhůru. Tato představa je ovšem mylná a MV GR HZS

ČR (2021) důrazně apeluje na to, že v případě skutečného ohrožení by měl každý bez prodlení vyhledat úkryt, ideálně ve vyšších patrech zděných budov a vyhnout se sklepním prostorům, suterénům nebo jiným podzemním prostorům, které by mohly být nebezpečné při potenciálním úniku chemických látek (MV GR HZS ČR, 2021). Domnívám se ale, že i přes to mezi lidmi zjevně koluje představa o stoupání par nebezpečných látek směrem vzhůru, neboť 33 % dotázaných v dotazníkovém šetření NKÚ rovněž uvedlo vyhledání a ukrytí ve sklepním prostoru právě z tohoto důvodu (Infogram, 2022). 24 %, tedy 55 studentů by zůstalo na místě a navlhčili by cokoliv, čím by bylo možné si zakrýt nos a ústa a následně by se tímto improvizovaným způsobem chránili do doby, než by dorazila pomoc. Zbylých 7 %, tj. 15 dotázaných by si neprodleně připravilo prostředky improvizované ochrany a šlo by varovat lidi v sousedství.

Otázka č. 11 zkoumala, co studenti považují za improvizované prostředky individuální ochrany. Tato otázka dosáhla nejvyššího procentuálního podílu správných odpovědí ze všech otázek položených v rámci dotazníkového šetření. Bezchybnou variantu volilo 87 % dotázaných (tj. 193 studentů: 104 z nižších ročníků, 89 z vyšších ročníků, 98 z JČU a 95 z VŠTE). Ve výzkumném souboru Soukupové (2017) byla úspěšnost u obdobné otázky o něco nižší, správnou odpověď zvolilo 71 % studentů, tj. 142 osob. Infogram (2022) do dotazníkového šetření pro NKÚ rovněž zahrnul otázku dotýkající se improvizované ochrany, avšak zaměřil se přímo na improvizovanou ochranu dýchacích cest při úniku nebezpečných látek, kdy 68 % dotázaných uvedlo jako správnou odpověď mokrý kapesník přes ústa. Tyto výsledky ve mně vzbuzují dojem, že velká část studentů by v případě MU či KS, které by vyžadovaly použití improvizovaných prostředků individuální ochrany dokázala využít veškerých dostupných prostředků k ochraně nejen své, nýbrž i osob ve svém okolí.

Otázky č. 12 a 13 se zabývaly jedním z hlavních opatření ochrany obyvatelstva spadajícího do kolektivní ochrany v případě MU a KS, kdy už nelze zajistit účinnou ochranu jiným způsobem, a to evakuací. Cílem otázky č. 12 bylo zjistit, co si studenti pod tímto procesem vůbec představují. Poměrně uspokojivých 69 % dotázaných (tj. 154 studentů: 84 z nižších ročníků, 70 z vyšších ročníků, 81 z JČU a 73 z VŠTE) chápe evakuaci správně jako souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování (nouzové přežití), pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění

(Zákon č. 239/2000 Sb.). 24 % dotazovaných se chybně domnívá, že evakuace obnáší okamžitý odchod z ohrožené oblasti bez jakéhokoliv varování, plánování, zajištění náhradního ubytování a základních životních potřeb. 7 % respondentů dokonce žije s myšlenkou, že by své domovy museli dočasně opustit bez toho, aniž by si s sebou mohli vzít jakékoliv osobní věci. Ve výzkumném souboru Soukupové (2017) se ke správné charakteristice evakuace hlásilo 78 % studentů, tj. 156 osob.

Otázka č. 13 prověřovala schopnost dotazovaných sbalit si evakuační zavazadlo takovým způsobem, aby efektivně sloužilo pro přechodné opuštění domova. V konečném důsledku se tato otázka se svým 74 % podílem správných odpovědí (tj. 164 studentů: 87 z nižších ročníků, 77 z vyšších ročníků, 79 z JČU a 85 z VŠTE) zařadila mezi nejúspěšněji zodpovězené. Infogram (2022) se dokonce setkal u obdobně položené otázky s 93 % úspěšností.

Otázka č. 14 se zaměřovala na znalost počtu stálých krytů v Jihočeském kraji. Celkem na tomto území existuje 138 krytů, přičemž aktivních je pouze 31 z nich (HZS ČR, © 2024). Odpovědi na tuto otázku vykazovaly vysokou chybovost. Správnou odpověď zvolilo jen 9 % dotazovaných (tj. 21 studentů: 14 z nižších ročníků, 7 z vyšších ročníků, 12 z JČU a 9 z VŠTE).

Na otázku č. 14 plynule navazovala otázka č. 15, která vyžadovala odpověď týkající se znalosti výskytu nejbližšího úkrytu pro případ MU v oblastech běžného výskytu respondentů a opět se zde objevila vysoká míra neinformovanosti. Jisté povědomí o poloze nejbližšího úkrytu potvrdilo jen 13 % respondentů (tj. 28 studentů: 18 z nižších ročníků, 10 z vyšších ročníků, 15 studentů z JČU a 13 studentů z VŠTE). Z takovýchto výsledků je více než očividné, že neznalost zcela základních informací o jednom ze stěžejních opatření ochrany obyvatelstva v rámci kolektivní ochrany v případě MU nebo KS je poměrně tristní. O to více je pro mě tento výsledek znepokojivý, že k podobnému zjištění se dopracoval prostřednictvím Infogramu i NKÚ (2024), který ve své výroční zprávě uvedl, že zhruba 80 % ze 47 tisíc zúčastněných dotazníkového šetření nemělo znalost o poloze stálého úkrytu. Avšak GŘ HZS ČR (2023) na obranu tvrdí, že konstatování o nedostatečné informovanosti je subjektivní a nepodložené, neboť dotazníkové šetření zadané NKÚ bylo sice zacíleno na značnou část populace, ale jen na jeden segment obyvatelstva, a to konkrétně na studenty středních škol. Zcela upřímně mi nezbyvá nic jiného než s tímto tvrzením v určitém kontextu souznít, neboť by i ode mě

bylo pošetilé, kdybych výsledky svého dotazníkového šetření uskutečněného v rámci této diplomové práce chtěla zevšeobecnit na veškeré obyvatelstvo ČR.

Otázky č. 16 a 17 prověřovaly alespoň částečnou znalost zákona o požární ochraně. V rámci první z těchto dvou otázek, otázky č. 16 byli studenti testováni ze základních povinností fyzických osob dle výše zmíněného zákona. Ke správné odpovědi dospělo vcelku 53 % respondentů (tj. 118 studentů: 67 z nižších, 51 z vyšších ročníků, 61 z JČU a 57 z VŠTE), 23 % studentů, tj. 52 osob žije chybně v domnění, že jsou povinni osobně prověřovat stav komína několikrát v průběhu roku, zejména v období topné sezóny. Stejně tak jako dalších 19 % respondentů, tj. 42, kteří si domýšlí, že se musí účastnit speciálních besed pro širokou veřejnost v oblasti požární ochrany pořádaných jedenkrát měsíčně jednotlivými obcemi. Pouhých 5 % studentů, tj. 10 si myslí, že nemají takovýmto zákonem stanovené žádné základní povinnosti.

Otázka č. 17 se naopak soustředila na povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob, jejichž povinností je mimo jiné umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení kontroly plnění povinností stanovených právními předpisy na úseku požární ochrany, poskytovat mu požadované podklady, dokumentaci a informace vztahující se k zabezpečování požární ochrany v souladu se zákonem o požární ochraně a ve stanovených lhůtách splnit jím uložená opatření. S tímto pravdivým tvrzením se ztotožnilo, z mého úhlu pohledu, úspěšných 74 % (tj. 164 studentů: 88 z nižších, 76 z vyšších ročníků, 79 z JČU a 85 z VŠTE). Pokud bych tyto dvě otázky měla argumentačně podpořit, opakovala bych jen to, co jsem uvedla u předchozích otázek č. 7 a 8.

Okruh vědomostních otázek uzavřely tři dotazy týkající se poskytování první pomoci při specifických událostech položené s jasným účelem, zhodnotit reakce studentů. S nimi se studenti mohou setkat nejen ve svém volném čase, nýbrž i na některých pracovních pozicích. Riziko je pravděpodobně minimální, ale existuje. Otázkou č. 18 byla nastíněna situace krvácející rány způsobené cizím předmětem, který v ráně uvíznul. V takovéto situaci se v žádném případě s cizím předmětem nemanipuluje, rána se s co největší opatrností obloží krycím obvazem a zraněný se na základě jeho zdravotního stavu buď dopraví do zdravotnického zařízení, nebo se mu zavolá ZZS (Mayo Clinic Staff, 2024). Totožný postup by zrealizovalo 73 % dotázaných, což odpovídá 162 studentům (tj. 86 z nižších, 76 z vyšších ročníků, 83 z JČU a 79 z VŠTE). Dalších 11 %, tj. 24 osob by cizí

předmět na jeho konci nejprve ulomili, 9 %, tj. 21 studentů by z rány neprodleně cizí předmět odstranilo a 7 %, tj. 15 dotazovaných by se zraněného vůbec nedotklo. Dosažené hodnoty shledávám, vzhledem k tomu, že se jedná o atypickou situaci vyžadující poskytnutí specifické první pomoci, přiměřenými a vyhovujícími, i když zde samozřejmě vzniká prostor pro zlepšení. Ten, pokud jde o zdraví či život, tady ale bude nejspíše vždy.

Otázkou č. 19 byli studenti uvedeni do situace, kdy dojde k zasažení osoby elektrickým proudem vysokého napětí. Bezpečnou první pomoc pro všechny zúčastněné, tedy zasažené osobě první pomoc neposkytovat, ani se k ní nepřibližovat, pouze neprodleně zavolat jedno z tísňových čísel, by dokázalo uskutečnit 54 % studentů (tj. 119 osob: 73 z nižších, 46 z vyšších ročníků, 61 z JČU a 58 z VŠTE). Naopak 28 % respondentů, tj. 63 osob by se snažilo všemožnými prostředky odstranit případné dráty vysokého napětí a 17 %, tj. 37 dotázaných by bez rozmýšlení zasaženou osobu odtáhlo do bezpečí, kde by mu byla poskytnuta první pomoc. Dá se říct, že oba tyto postupy vykazují bezmeznou ochotu a odhodlanost studentů pomoci v případě potřeby, nicméně by mohli nadělat více škody než užitku a co víc, ohrozit nejen své vlastní bezpečí, zdraví a život, ale i lidí nacházejících se v bezprostřední blízkosti události. Při záchraně osoby zasažené vysokým napětím může vzniknout tzv. elektrický oblouk, který je schopný zasáhnout osoby ve vzdálenosti až 20 metrů od zdroje. Z tohoto důvodu je potřeba nejprve zajistit vypnutí elektrického proudu vysokého napětí, čehož jsou ve většině případů schopní právě členové HZS či ZZS (BOZP, 2020).

Do poslední situace, poleptání kůže nebo sliznice člověka žíravinou, vtáhla respondenty otázka č. 20. WorkMed (© 2024) jednoznačně doporučuje poleptané osobě okamžitě sundat případně zasažený oděv, šperky, hodinky apod., zasažené místo dlouho (minimálně 10 minut) oplachovat tekoucí vodou tak, aby odtékající voda nestékala na nezasazené části a poranění zakrýt sterilním hotovým obvazem. S touto variantou pomoci sympatizovala přesná polovina studentů (tj. 111 osob: 67 z nižších, 44 z vyšších ročníků, 52 z JČU a 59 z VŠTE,). Neopomenutelných 35 % studentů, tj. 77 osob by zahájilo neutralizaci i přes to, aniž by vědělo, jakou konkrétní žíravinou, v jaké koncentraci a jakým množstvím byl dotyčný poleptán. 11 % respondentů by dokonce bez rozmýšlení a bez jakýchkoliv předchozích kroků poleptané místo ihned překrylo sterilním hotovým obvazem. Výsledky na tuto otázku spolu s výsledky na otázku č. 10 ve mně nepatrně vzbuzují dojem o mezerách studentů v základních vědomostech dotýkajících se vlastností chemických látek.

Díky následujícím pěti otázkám jsem získala přehled o názorech a preferencích studentů souvisejících s ochranou obyvatelstva. Otázka č. 21 zjišťovala, zda se problematika bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci pro studenty vysokých škol ekonomického zaměření jeví jako zajímavá. Výsledky dotazníkového šetření odhalily, že tuto oblast považuje většina dotázaných, konkrétně 87 %, tj. 194 studentů jako atraktivní a relevantní. Zajímavé je rozložení mezi respondenty, kteří mají jednoznačně pozitivní postoj (41 %) a těmi, jež tuto problematiku považují za zajímavou s určitou mírou nejistoty (46 %). To naznačuje, že přestože je mezi studenty zájem vysoký, existuje zde prostor pro posílení jejich jistoty a hlubšího porozumění těmto tématům. Mimořádný zájem veřejnosti o tuto problematiku dokládá ve své výroční zprávě za rok 2023 i NKÚ (2024), který k tomuto závěru dospěl na základě zrealizovaného dotazníkového šetření v roce 2022, jehož se dobrovolně zúčastnilo 47 tisíc respondentů.

Otázka č. 22 úzce souvisí s předchozí otázkou, tentokrát se ale respondentů tázala na jejich subjektivní názor ohledně důležitosti vzdělávání se v oblasti bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci. Opět se ukázalo, že drtivá většina respondentů, a to souhlasných 87 %, které odpovídají 193 studentům, vnímá vzdělávání v této oblasti za důležité. To, co se protentokrát změnilo je rozložení mezi dotázanými, kdy došlo k navýšení těch, kteří tuto oblast sice považují za důležitou, avšak s jistou mírou nejistoty na 51 %. Procentuální podíl těch, jež jsou si důležitostí tohoto tématu nepopíratelně jistí, se ustálil na 36 %. Všeobecně známé zkušenosti dokazují, že vskutku dobře informovaný je schopný se v průběhu již vzniklé MU, KS či jakékoliv jiné situace vyžadující adekvátní reakci účinně chránit a zároveň pomoci i ostatním (Martínek et al., 2006; Kolektiv autorů, 2015; MV GŘ HZS ČR, 2021).

Otázka č. 23 se dotazovala na to, jestli se studenti domnívají, že by se na oblast bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci začal klást větší důraz na základě událostí vzniklých v nedávné době, jako je např. pandemie COVID-19, válka na Ukrajině a válečný konflikt mezi Izraelem a Hamásem. Zatímco téměř polovina respondentů, 48 %, tj. 106 studentů pociťuje zvýšený důraz s jistou mírou nejistoty, celých 30 %, tj. 68 dotázaných si je zvýšeným kladením důrazu jistá. Tento trend lze pravděpodobně přičítat i zvýšené medializaci a veřejným diskusím na téma těchto událostí (BBC, 2024; Bouri, Roy, 2024). Řada autorů (MV GŘ HZS ČR, 2020; EC DG for Research and Innovation, 2022; MZV, 2023) zmiňuje zvýšený důraz na bezpečnost a krizové řízení, které se stávají

globálním fenoménem odrážejícím se v politických opatřeních, investicích do infrastruktury a vzdělávání se v této oblasti. Taktéž potvrzují významnou změnu přístupu k bezpečnostním opatřením jak na místní, tak i globální úrovni.

Otázka č. 24 poskytla přehled o tom, z jakého zdroje studenti doposud nabyli informace ohledně bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci, které zužitkovali v průběhu vyplňování dotazníkového šetření. Výsledky ukázaly, že moderní technologie a média hrají klíčovou roli v poskytování informací této povahy. Nejvýznamnějším zdrojem informací se díky 51 % dotázaných staly sociální sítě. Tento aktuální trend zaznamenalo i MV GŘ HZS ČR (2020), které má v plánu s přihlédnutím k nárůstu podílu obyvatelstva ovládajícího moderní technologie potřebné informace pro zvýšení atraktivity a zájmu převádět do vizuální podoby a prezentovat především současnými kanály jako jsou např. Facebook, Instagram YouTube, Platforma X apod., jelikož se stávají nezastupitelnou součástí běžného denního režimu čím dál tím větší části populace. Podcasty a televize, s nimiž sympatizovalo 46 % a 40 % studentů rovněž představují jako audiovizuální formáty podstatné zdroje, které jsou mezi respondenty populární. Tradiční média, jako rádio a tisk, jež volilo shodných 38 %, stále hrají v předávání informací nezanedbatelnou roli, avšak jsou ve srovnání s digitálními formáty méně preferovaná. Stejně tak jako rodina, přátelé (35 %), webové stránky (34 %), vzdělávací aplikace, škola (30 %), zájmové kroužky (28 %), besedy, exkurze (26 %). Nejnižší příčky obsadila rozšířená (8 %) a virtuální realita (3 %). Obdobné výsledky prezentuje i Infogram (2022), který na základě výzkumu pro NKÚ zjistil, že studenti čerpají nejvíce informací o ochraně obyvatelstva z internetu, od rodiny a ze školy.

Otázka č. 25 se soustředila na nejefektivnější způsob nabývání vědomostí studentů, ať už v průběhu jejich studia, nebo každodenního života z hlediska jejich dlouhodobého a kvalitního uchování si a použití v případě potřeby. MV GŘ HZS (2021) uvádí, že zapamatování při čtení studijních materiálů vede k uchování přibližně 10 % obsahu učiva. Poslech může zvýšit úspěšnost na 20 %, zatímco sledování obrazů zvyšuje tuto hodnotu až na 30 %. Když dospělý člověk slyší a vidí současně, může si osvojit až 50 % informací. Pokud slyší, vidí a zároveň mluví o učební látce, může dosáhnout až 70 % úspěšnosti. Nejvyšší úspěšnosti, až 90 % dosahuje při zapojení aktivního jednání do procesu učení. S tímto tvrzením jsou v souladu i odpovědi samotných studentů, pro něž se jeví jako nejefektivnější způsoby nabývání vědomostí kombinace poslechu, sledování, mluvení a aktivního jednání, již uvedlo 38 % z nich, tj. 84 osob, kombinaci poslechu a sledování

preferovalo 13 % studentů, zatímco kombinaci poslechu, sledování a mluvení uvedlo 11 %. Aktivní jednání jako samostatný způsob bylo taktéž poměrně vysoce hodnoceno, ačkoliv se nejedná o kombinovanou metodu, nicméně 22 % studentů hlásících se k této metodě potvrzuje význam praktických zkušeností a aktivního zapojení v procesu učení. Na druhou stranu čtení zvolilo jako efektivní metodu pouhých 6 % respondentů, sledování 4 %, poslech a mluvení shodná 3 % dotázaných.

Statistickým šetřením byla zjištěna průměrná úspěšnost všech studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji, která činí 52,3 %. Nejnižší dosaženou hranicí byla 5 % úspěšnost, a naopak tou nejvyšší 90 % úspěšnost. K ověření obou hypotéz byl využit χ^2 test nezávislosti pozorováním získaných a teoretických četností v kontingenčních tabulkách.

Díky aplikaci χ^2 testu nezávislosti a kontingenční tabulky pozorovaných četností nebyla hypotéza H1, a to že studenti vyšších ročníků (Mgr.) vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji disponují statisticky vyššími úrovněmi znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva v porovnání se studenty nižších ročníků (Bc.), potvrzena. Test sice odhalil, že úspěšnost studentů závisí na jimi studovaném ročníku, z tabulky pozorovaných četností pak bylo ale zřejmé, že vyšších úspěchů nedosahují vyšší ročníky, nýbrž ty nižší. V souladu s tímto závěrem jsou i hodnoty průměrného bodového hodnocení, kdy průměrný počet bodů u nižších ročníků dosahuje 11 bodů, tj. 55,1 % úspěšnost, zatímco u vyšších ročníků pouze 9,9 bodů, tj. 49,3 % úspěšnost. Statisticky významně lepších výsledků dosahují tedy nižší ročníky (Bc.). Můj původní předpoklad, že studenti vyšších ročníků budou dosahovat lepších výsledků vycházel z myšlenky, že s věkem přichází více vědomostí a zkušeností. V dnešní době plné informací, které máme oproti dobám minulým na dosah ruky, a nesčetně možností tato domněnka začíná ztrácet na síle. Navíc jsem se v průběhu zpracovávání teoretické části práce, konkrétně kapitoly zabývající se vzděláváním a výchovou obyvatelstva v oblasti ochrany obyvatelstva dozvěděla, že v roce 2013 došlo k přepracování a zavedení nových RVP pro základní, střední, speciální školy a gymnázia a problematika OČMU tak začala pronikat téměř všemi vzdělávacími oblastmi. Z věkového zastoupení respondentů je zjevné, že setkat se s touto změnou měla možnost právě většina studentů nižších ročníků, a to jak v průběhu základní, tak i středoškolské docházky, na rozdíl od většiny studentů vyšších ročníků, jichž se tato změna mohla dotknout už jen během středoškolského studia nebo vůbec. Zda je právě toto skutečným důvodem takového výsledku je samozřejmě diskutabilní.

Hypotéza H2, a to že úroveň znalostí studentů v oblasti ochrany obyvatelstva závisí na typu jimi navštěvované vysoké školy ekonomického zaměření v Jihočeském kraji nebyla rovněž aplikací χ^2 testu nezávislosti potvrzena. Úroveň znalostí studentů v oblasti ochrany obyvatelstva statisticky významně nezávisí na typu jimi navštěvované vysoké školy ekonomického zaměření v Jihočeském kraji. Tento závěr potvrzují i hodnoty počtů v jednotlivých školách. Průměry i mediány jsou v nich naprosto shodné. Průměrný počet bodů v obou školách dosáhl 10,5 bodů z celkových 20, tj. 52,3 % úspěšnost. Nakonec ani tento výsledek díky nastudování materiálů zabývajících se vzděláváním a výchovou obyvatelstva v rámci ochrany obyvatelstva pro mě není překvapivý. Problematika ochrany obyvatelstva je sice začleněna do vzdělávacího procesu, ale až na vybrané výjimky, mezi něž se studenti ekonomického zaměření neřadí, končí středoškolskou úrovní. Tudíž k nabývání informací z oblasti ochrany obyvatelstva v průběhu studia vysoké školy ekonomického zaměření by mohlo dojít jen díky vlastní iniciativě studentů. S ohledem na to, že většina z nich projevila zájem o tuto problematiku a současně preferuje získávání vědomostí prostřednictvím kombinace poslechu, sledování, mluvení a aktivního jednání, tak bych byla pro rozšíření povědomí o tzv. „Centru zdraví a bezpečí“ neboli „vesničky bezpečí“, která nabízí aktivní zážitkové vzdělávání. V České republice se prozatím jeden takový areál nachází v Karlových Varech (Pokorný, Maléřová, 2017). Studenti zde tak může smysluplně trávit svůj volný čas za současného nabývání či zvyšování svých kompetencí týkajících se bezpečnosti a zdravého životního stylu. Rovněž bych na území České republiky uvítala strategickou výstavbu dalších obdobných center, aby pro obyvatele z různých částí země byla snadněji dostupná a nemuseli kvůli nim cestovat z velké vzdálenosti.

Soukupová (2017), která svým výzkumem zacíleným na informovanost v oblasti ochrany obyvatelstva dospěla k značně vyšší průměrné úspěšnosti v porovnání s mnou zrealizovaným výzkumem, a to konkrétně k průměrné 66,1 % úspěšnosti u studentů gymnázií a 62 % úspěšnosti u ostatních studentů střední školy jako doporučení uvedla, že je velmi žádoucí, aby byla ochrana obyvatelstva věnována o mnoho větší pozornost. Ideální by dle jejího názoru bylo zavést samostatný předmět zaměřující se na ochranu obyvatelstva již na základních školách a na středních školách na již osvojené znalosti dále navazovat. Před čtyřmi lety, tedy v roce 2020, kdy tato práce měla původně vzniknout, ale vzhledem k závažným zdravotním důvodům tomu tak nebylo, bych s autorkou souzněla a moc bych si přála, aby se naše slova naplnila. Avšak dnes, v roce 2024, mohu více než

jen to. Mohu dokonce konstatovat, že byl Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy zadán úkol vytvořit v součinnosti s dalšími ministerstvy v RVP pro základní a středoškolské vzdělání do konce roku 2024 samostatný předmět „Výchova k bezpečnosti“, který by měl pokrývat ochranu obyvatelstva v jejím širším pojetí. Efektivita a kvalita výuky by navíc měla být pravidelně testována ČŠI (MV GŘ HZS ČR, 2020). Tato práce, stejně tak jako práce Soukupové (2017) dokládá, že toto rozhodnutí bylo skutečné na místě a jedná se o krok směrem kupředu. Navíc zvláště oceňuji nápad ohledně získávání zpětné vazby.

ZÁVĚR

Svou diplomovou práci jsem věnovala problematice informovanosti studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji v oblasti ochrany obyvatelstva, v jejímž rámci byly stanoveny dva hlavní cíle.

Prvním z nich bylo přiblížit oblast ochrany obyvatelstva a ekonomiky a nastínit jejich vzájemnou souvislost, k jehož naplnění došlo prostřednictvím zpracování teoretické části práce. Ta objasňuje základní pojmy souvisejících s ochranou obyvatelstva, její historii, legislativní rámec a vybrané úkoly. Dále byla pozornost zacílena na výchovu a vzdělávání obyvatelstva v oblasti ochrany obyvatelstva s důrazem na jejich důležitost a problematiku vysokoškolských studentů ekonomického zaměření. Závěrečné kapitoly se nesou v duchu ekonomie a ekonomiky a byly záměrně řazeny tak, aby z nich postupně a přirozeně vyplynula vzájemná souvislost mezi ekonomikou a ochranou obyvatelstva. Rovněž v nich byla přiblížena problematika ochrany obyvatelstva ve dvou z našich sousedních států.

Druhým cílem předkládané práce bylo otestovat a zjistit úroveň informovanosti v oblasti ochrany obyvatelstva u studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji a posléze porovnat výsledky mezi studenty nižších a vyšších ročníků a studenty různých typů vysokých škol ekonomického zaměření. K zrealizování tohoto cíle posloužila výzkumná část této práce, v níž bylo provedeno dotazníkové šetření a podrobné zpracování jeho výsledků. Pomocí χ^2 testu nezávislosti byly vyvráceny stanovené hypotézy.

Závěrem lze konstatovat, že statisticky významně vyšší úrovní znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva disponují nižší ročníky, tedy studenti navštěvující bakalářské studijní programy vysoké školy ekonomického zaměření, nikoliv studenti vyšších, navazujících, magisterských programů. Současně je možné uvést, že úroveň znalostí studentů v oblasti ochrany obyvatelstva nezávisí na tom, zda studenti navštěvují Jihočeskou univerzitu či Vysokou školu technickou a ekonomickou v Českých Budějovicích.

Práce odhalila existenci značného prostoru k zvyšování či upevňování znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva u vybrané skupiny obyvatel, přičemž navrhaná řešení jsou blíže specifikována v kapitole „Diskuze“. Tato práce může taktéž sloužit jako studijní materiál pro laickou veřejnost či odrazový můstek pro kvalifikační práce zabývající se obdobnou tematikou.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. ANTUŠÁK, Emil, 2009. *Krizový management: hrozby-krize-příležitosti*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. 395 s. ISBN 978-807-3574-888.
2. AUSTRIA-FORUM (2010). *Sprichwörter* [online]. In: Austria-Forum. 31. 3. 2015. [cit. 2024-04-30]. Dostupné z: <https://austria-forum.org/af/Wissenssammlungen/Sprichw%C3%B6rter/Ka%C5%BEd%C3%BD%20%C5%99et%C4%9Bz%20je%20tak%20siln%C3%BD%2C%20jak%20siln%C3%BD%20je%20jeho%20nejslab%C5%A1%C3%AD%20%C4%8DI%C3%A1nek>
3. BALABÁN, Miloš et al., 2010. *Kapitoly o bezpečnosti*. Vydání 2. Praha: Karolinum. 484 s. ISBN 978-80-246-1863-0.
4. BBC, 2024. *Ukraine in maps: Tracking the war with Russia* [online]. In: BBC 17. 5. 2024. [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-60506682>
5. BERNSTEIN, Jonathan, 2011. *Manager's guide to crisis management*. New York: McGraw-Hill LLC, 2011. 192 s. ISBN 9780071776134.
6. BLAŽEK, Jiří, 2014. *Manuál pro přípravu preventistů OO: Historie* [online]. In: Vzdělávání členů SH ČMS. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=59&head=119&subhead=270>
7. BOURI, Christina, ROY Diana, 2024. *The Israel-Hamas War: The Humanitarian Crisis in Gaza* [online]. In: Council on Foreign Relations 8. 2. 2024. [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/in-brief/israel-hamas-war-humanitarian-crisis-gaza>
8. BOZP, 2020. *První pomoc při zásahu elektrickým proudem. Teoretický výcvik a zásady chování* [online]. In: BOZP.cz, Školení. 7. 8. 2020. [cit. 2024-07-01]. Dostupné z: <https://www.skolenibozp.cz/aktuality/prvni-pomoc-pri-zasahu-elektrinou/>
9. BUNDESAMT FÜR BEVÖLKERUNGSSCHUTZ UND KATASTROPHENHILFE, ©2024a. *Wie funktioniert der deutsche Bevölkerungsschutz?* [online]. In: BBK. [cit. 2024-06-12]. Dostupné z: https://www.bbk.bund.de/DE/Das-BBK/Das-BBK-stellt-sich-vor/Das-deutsche-Bevoelkerungsschutzsystem/das-deutsche-bevoelkerungsschutzsystem_node.html#vt-sprg-1

10. BUNDESAMT FÜR BEVÖLKERUNGSSCHUTZ UND KATASTROPHENHILFE, ©2024b. *Förderung Ehrenamt im Bevölkerungsschutz* [online]. In: BBK. [cit. 2024-06-12]. Dostupné z: https://www.bbk.bund.de/DE/Themen/Foerderung-Ehrenamt/foerderung-ehrenamt_node.html
11. BUNDESAMT FÜR BEVÖLKERUNGSSCHUTZ UND KATASTROPHENHILFE, ©2024c. *Bundesamt für Bevölkerungsschutz* [online]. In: BBK. [cit. 2024-06-12]. Dostupné z: https://www.bbk.bund.de/EN/About-us/about-us_node.html
12. BUNDESAMT FÜR BEVÖLKERUNGSSCHUTZ UND KATASTROPHENHILFE, ©2024d. *Warn-App NINA* [online]. In: BBK. [cit. 2024-06-12]. Dostupné z: https://www.bbk.bund.de/DE/Warnung-Vorsorge/Warn-App-NINA/warn-app-nina_node.html
13. BUNDESMINISTERIUM DES INNERN UND FÜR HEIMAT, ©2024a. *Zivil- und Katastrophenschutz*. Online. In: bmi.bund.de. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/DE/themen/bevoelkerungsschutz/zivil-und-katastrophenschutz/zivil-und-katastrophenschutz-node.html>
14. BUNDESMINISTERIUM DES INNERN UND FÜR HEIMAT, ©2024b. *Das Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe* [online]. In: bmi.bund.de. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/EN/topics/civil-protection/bbk/bbk-node.html>
15. BRINEY, Amanda, 2019. *Geography of Germany: Learn Information about the Central European Country of Germany* [online]. In: ThoughtCo., 3.9.2019. [cit. 2024-06-1]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/geography-of-germany-1434929>
16. ČŠI, 2018. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2017/2018, Výroční zpráva České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce. prosinec 2018. 918 s. [cit. 2024-05-29]. ISBN 978-80-88087-20-5. Dostupné z: [https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocní-zpravy/KVALITA-A-EFEKTIVITA-VZDELAVANI-A-VZDELAVACI-S-\(1\)](https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocní-zpravy/KVALITA-A-EFEKTIVITA-VZDELAVANI-A-VZDELAVACI-S-(1))
17. ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, 2002. [online]. [cit. 2024-05-18]. In: *Sbírka zákonů ČR*. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>
18. ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých

- podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, 2001. [online]. [cit. 2024-05-27]. In: *Sbírka zákonů ČR*. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-328>
19. ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, 2000. [online]. [cit. 2024-05-18]. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2000. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239> [
 20. DEUTSCHES KOMITEE KATASTROPHENVORSORGE e.V., 2023. *Civil protection in Germany* [online]. In: DKKV 5/2023. [cit. 2024-05-30]. Dostupné z: <https://dkkv.org/en/topics/civil-protection-in-germany/>
 21. DLUBALOVÁ, Klára, © 2024. *Ministerstvo vnitra nesouhlasí s tendenčními závěry NKÚ. Systém ochrany obyvatelstva ČR je v rámci EU považován za jeden z nejrobustnějších a nejlépe připravených* [online]. In: mvcr.cz. [cit. 2024-07-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-nesouhlasi-s-tendencnimi-zavery-nku-system-ochrany-obyvatelstva-ceske-republiky-je-v-ramci-eu-povazovan-za-jeden-z-nejrobustnejsich-a-nejlepe-pripravenych.aspx>
 22. DOLEŽEL, Martin et al., 2014. *Základy ochrany obyvatelstva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 207 s. ISBN 978-80-244-4268-6.
 23. EL-SAGHIR, Janine, 2024. *Fedral States of Germany* [online]. In: how-to-germany.com, 12. 6. 2024. [cit. 2024-6-13]. Dostupné z: <https://www.how-to-germany.com/federal-states-of-germany/>
 24. EU, DG FOR COMM, © 2024a. *Poland* [online]. In: European Union © 2024. [cit. 2024-06-08]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/poland_en
 25. EU, DG FOR COMM, © 2024b. *Germany* [online]. In: European Commission. © 2024. [cit. 2024-06-10]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/germany_en
 26. EC, DG FOR EUROPEAN CIVIL PROTECTION AND HUMANITARIAN AID OPERATIONS, 2021. *The national disaster management system: Germany* [online]. In: European Commission 24.8.2021. [cit. 2024-06-10] Dostupné z: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/national-disaster-management-system/germany_en
 27. EUROPEAN COMMISSION, DIRECTORATE-GENERAL FOR EUROPEAN CIVIL PROTECTION AND HUMANITARIAN AID OPERATIONS, 2023. *The national disaster management system: Poland* [online]. In: European

- Commission 8.12. 2023. [cit. 2024-06-07]. Dostupné z: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/national-disaster-management-system/poland_en
28. EC, DG FOR RESEARCH AND INNOVATION, 2022. *Strategic crisis management in the EU: Improving EU crisis prevention, preparedness, response and resilience*. Luxembourg Publications Office of the European Union. 90 s. ISBN 978-92-76-53947-6.
 29. GEIER, Wolfram, 2021. *Strukturen, Akteure und Zuständigkeiten des deutschen Bevölkerungsschutzes* [online]. In: Bundeszentrale für politische Bildung. 5.3. 2021. [cit. 2024-06-05]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/apuz/bevoelkerungsschutz-2021/327989/strukturen-akteure-und-zustaendigkeiten-des-deutschen-bevoelkerungsschutzes/>
 30. GOLDRATT, M. Eliyah, COX, Jeff, 2014. *The Goal: A Process of Ongoing Improvement*. North River Press. 362 s. ISBN10: 2748088425.
 31. GOSDEN, Chris, 2018. *Prehistory: A Very Short Introduction*. Oxford University Press 152 s. ISBN 9780198803515.
 32. GŘ HZS ČR, 2022. *Varování obyvatelstva v České republice* [online]. In: HZS ČR. 24. 3. 2022. [cit. 2024-05-06]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx> [
 33. GŘ HZS ČR, 2023. *Informace o stavu ochrany obyvatelstva a krizového řízení z pohledu MV* [online]. In: HZS ČR. 27. 3. 2023. [cit. 2024-05-05]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/zpravodajstvi-2023-brezen-ochrana-obyvatelstva.aspx>
 34. GŘ HZS ČR, © 2024. *Evakuace* [online]. In: HZS ČR. [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/rady-obyvatelstvu-ochrana-obyvatelstva-evakuace.aspx>
 35. HEJDUKOVÁ, Pavlína, 2015. *Veřejné finance: teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck. 252 s. ISBN 978-80-7400-298-4.
 36. HOLMAN, Robert, 2011. *Ekonomie*. Praha: C. H. Beck. 691 s. ISBN 978-80-7400-006-5.
 37. HRADIL, Jaroslav et al., 2018. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení. 142 s. ISBN 978-80-7454-774-4.

38. HRUŠKA, Jiří, 2014. *Pojmy* [online]. PDF. In: Jindřichův Hradec. 15. 6. 2021. [cit. 2024-04-03]. Dostupné z: <https://www.jh.cz/filemanager/files/132161.pdf>
39. HYLÁK, Čestmír, PIVOVARNÍK, Ján, 2016. *Individuální a kolektivní ochrana ČR*. Praha: MV GR HZS ČR. 194 s. ISBN 978-80-87544-18-1.
40. CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s. 256 s. ISBN 978-80-247-5326-3.
41. INDEX PROSPERITY A FINANČNÍHO ZDRAVÍ, 2024. *Stav ekonomiky 2024* [online]. In: indexprosperity.cz 28.2. 2024. [cit. 2024-07-06]. Dostupné z: <https://www.indexprosperity.cz/2024/stav-ekonomiky/>
42. INFOGRAM, 2022. *Kontrolní akce NKÚ č. 22/12* [online]. In: infogram.com. 22/12. [cit. 2024-07-01]. Dostupné z: <https://infogram.com/1p9g2q3jynlw72f72mdqe37yrwf3vlqjkzn?live>
43. IP, Greg, 2012. *The Little Book of Economics: How the Economy Works in the Real World*. John Wiley & Sons Inc. 288 s. ISBN: 978-1-118-41753-9.
44. JAKUBCOVÁ, Lenka, ŠUGÁR, Ján, 2013. *Bezpečnost a krizové řízení*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky. ISBN 80-725-1400-8.
45. JANOWCZYK, Beata et al., 2022. *National Voluntary Review of The republic of Poland. Produced as part of the Midterm Review of the Sendai Framework 2022* [online]. Warsaw: The Government Centre for Security. [cit. 2024-06-07]. Dostupné z: <https://sendaiframework-mtr.undrr.org/media/84870/download?startDownload=20240628>
46. JIRÁSKOVÁ, Věra, 2005. *Občan a občanství* [online]. In: NPI. 8. 11. 2005. [cit. 2024-07-01]. Dostupné také z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/386/OBCAN-A-OBCANSTVI.html>
47. KAVAN, Štěpán 2020. *Ochrana člověka a společnosti-vývoj vzdělávání v bezpečnostních tématech*. Praha: NLN, 2020, s. 117. ISBN 978-80-7422-753-0.
48. KIERZKOWSKI, Karol et al., 2024. *Systém przeciwpożarowy i ratunkowy* [online]. In: gov.pl 19.1. 2024. [cit. 2024-06-06]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/kgpsp-en/ firefighting-and-rescue-system>
49. KOHLMANN, Thomas, 2021. *How Gemany's disaster management system works* [online]. In: DW 21.7.2021. [cit. 2024.-06-23] Dostupné z: <https://www.dw.com/en/why-germanys-disaster-management-works-from-the-bottom-to-the-top/a-58571507>

50. KOLEKTIV AUTORŮ, 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra-Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 323 s. ISBN 978-80-86466-62-0.
51. KONDRACKI, A. Jerzy et al., 2024. *Poland* [online]. In: Encyclopedia Britannica 19.4. 2024. [cit. 2024-06-07]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Poland>
52. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše et al., 2013. *Ochrana obyvatelstva*. 2. aktualizované vydání, Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. 177 s. ISBN 978-80-7385-134-7.
53. LIPOVSKÁ, Hana, 2017. *Moderní ekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s. 256 s. ISBN 978-80-271-0120-7.
54. MANAGEMENTMANIA, 2018. *Princip nejslabšího článku (Weakest Link Principle)* [online]. In: ManagementMania. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://managementmania.com/cs/princip-nejslabsiho-clanku-weakest-link-principle#google_vignette
55. MANKIW, Gregory N., 2009. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada Publishing a.s.. 763 s. ISBN: 80-7169-891-1.
56. MARTÍNEK, Bohumír et al., 2006. *Ochrana obyvatelstva. Studijní materiál k modulu E*. MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 127 s.
57. MATOUŠ, Miroslav, 2022. *Systém tísňového volání ve vybraných členských státech Evropské unie* [online]. PDF. In: Bezpečnosti teorie a praxe. 2/2022. [cit. 2024-07-06]. Dostupné také z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2022/04/System-tisnového-volání-ve-vybraných-clenských-statech-Evropské-unie.pdf>
58. MAYO CLINIC STAFF, © 2024. *Severe bleeding: First aid* [online]. In: MayoClinic. [cit. 2024-06-28]. Dostupné také z: <https://www.mayoclinic.org/first-aid/first-aid-severe-bleeding/basics/art-20056661>
59. MIKA, J. Otakar et al., 2012. *Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 104 s. ISBN 978-80-87035-67-2.
60. MV, 2017. *Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení*. PDF. Praha. 27 s.

61. MV, 2018. *Zpráva o stavu ochrany obyvatelstva v České republice 2018* [online]. PDF. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 91 s. [cit. 2024-06-06]. Dostupné také z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
62. MV-GŘ HZS ČR, 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra-Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 323 s. ISBN 978-80-86466-62-0.
63. MV-GŘ HZS ČR, 2020. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030* [online]. PDF. Praha: MV GŘ HZS ČR. [cit. 2024-06-10]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-pravni-predpisy-a-koncepcni-materialy-pravni-predpisy-a-koncepcni-materialy.aspx>
64. MV-GŘ HZS ČR, 2021. *Modul-A; C; I, Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, Ochrana obyvatelstva, Kritická infrastruktura*. Praha. 337 s. ISBN 978-80-7616-097-2.
65. MZV, 2023. *Bezpečnostní strategie ČR 2023* [online]. PDF. In: MZV. 1.9. 2023 21 s. [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/bezpecnostni_strategie/index.html
66. NĚMECKO. Gesetz über den Zivilschutz und die Katastrophenhilfe des Bundes Zivilschutz-und Katastrophenhilfegesetz vom 25. März 1997/ZSKG, 25. 3. 1997. [online]. [cit. 2024-06-10]. In: *Bundesministerium der Justiz*. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/zsg/ZSKG.pdf>
67. NKÚ, 2024. *Výroční zpráva o činnosti NKÚ za rok 2023* [online]. In: NKÚ. PDF. 28. 3. 2024. 155 s. Sp. zn.: 79/24-NKU45/86/24. [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/publikace-a-dokumenty/vyrocní-zprava/vyrocní-zprava-nku-za-rok-2023-id13886/>
68. PIETREK, Grzegorz, 2021. *Zarządzanie kryzysowe i obrona cywilna w Polsce* [online]. In: *The Journal of Organizational Management Studies*. 5.5. 2021, Vol. 2021, Artykuł ID 847128, DOI: 10.5171/2021.847128. [cit. 2024-06-06]. ISSN 2166-0816. Dostupné z: <https://ibimapublishing.com/articles/JOMS/2021/847128/847128.pdf>
69. POKORNÝ, Jiří, MALÉŘOVÁ, Lenka, 2017. *Centra pro vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva* [online]. *Košická bezpečnostná revue*. Vol. 7, No. 1, 2017.

- 61-68 s. [cit. 2024-05-15]. ISSN 1338-6956. Dostupné z: <https://kbr.vsbm.sk/2017/n1/pokorny-malerova.pdf>.
70. POLSKO. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego [online]. In: *DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ*. 7. 9. 2021. [cit. 2024-06-08]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/kgpsp/ksrg>
71. POLSKO. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym [online]. In: *DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ*. 1. 12. 2022. [cit. 2024-06-08]. Dostupné také z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zarzadzanie-kryzysowe-17348453>
72. RAY, Michael, 2018. *Moat: architecture* [online]. In: Britannica 16. 2. 2018. [cit. 2024-05-1]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/technology/moat>
73. RING et al., 2023. *Municipal reforms of Augustus in Rome in History* [online]. In: Britannica 2. 5. 2023. [cit. 2024-05-1]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Rome/Municipal-reforms-of-Augustus#ref387718>
74. RZĄDOWE CENTRUM BEZPIECZEŃSTWA, 2019. Alert RCB-Najważniejsze Pytania i Odpowiedzi [online]. In: gov.pl 2019. [cit. 2024-06-07]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/rcb/alert-rcb---najwazniejsze-pytania-i-odpowiedzi>
75. ŘEHÁK, David et al., 2019. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 233 s. ISBN 978-80-7385-220-7.
76. ŘEHÁK, David, PUPÍKOVÁ, Jana, 2015. *Ukrytí obyvatelstva v České republice*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. 79 s. ISBN 978-80-7385-152-1.
77. SCHWARZ, Kelly, 2024. *Fond solidarity* [online]. In: European Parliament. 4/2024. [cit. 2024-07-04]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/97/fond-solidarity>
78. SOUKUPOVÁ, Adéla, 2017. *Informovanost studentů středních škol v oblasti ochrany obyvatelstva ve Středočeském kraji*. České Budějovice. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta. Ústav radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva.

79. SYKES WRAGG, Rebecca, 2020. *Kindred: Neanderthal Life, Love, Death and Art*. Bloomsbury Sigma. 400 s. ISBN 9781472937490.
80. ŠILHÁNEK, Bohumil, DVOŘÁK, Josef, 2003. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. Praha: Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR 176 s. ISBN 80-866-4012-4.
81. ŠULA, Radek, 2022. *Finanční management při řešení mimořádných událostí a krizových situací* [online]. PDF. In: *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2/2022. [cit. 2024-07-01]. Dostupné také z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2022/06/Financni-management-pri-reseni-mimoradnych-udalosti-a-krizovych-situaci.pdf>
82. TECHNISCHES HILFSWERK, 2023. *Willkommen bei der Bundesanstalt Technisches Hilfswerk* [online]. In: *thw.de* 18. 12. 2023. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: https://www.thw.de/SharedDocs/Meldungen/DE/Meldungen/Inland/2023/11/meldung_002_neue_website.html
83. ULLRICH, Klaus, 2021. *Germany's army of THW volunteers* [online]. In: *DW* 20. 7. 2021. [cit. 2024-06-11]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/thw-germanys-army-of-volunteers-for-disaster-relief/a-58320465>
84. UNITED NATIONS, 2022. *World population to reach 8 billion this year, as growth rate slow* [online]. In: *United Nations*. 11. 7. 2022. [cit. 2024-05-11]. Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2022/07/1122272>
85. VILÁŠEK, Josef et al., 2014. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum. ISBN 978-802-4624-778.
86. VYSOKÁ ŠKOLA TECHNICKÁ A EKONOMICKÁ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, © 2024. *Podniková ekonomika* [online]. In: *vstecb.cz*. [cit. 2024-06-09]. Dostupné z: <https://www.vstecb.cz/podnikova-ekonomika-bc/>
87. WORKMED, © 2024. *Poleptání* [online]. In: *WorkMed s.r.o.* [cit. 2024-07-01]. Dostupné z: <https://skoleniprvnipomoci.cz/vyukovy-portal/poleptani/>
88. ZÁŠKODNÝ, Přemysl et al., 2016. *Základy statistiky (s aplikací na zdravotnictví)*. 3. vydání. Praha: Curriculum. 254 s. ISBN 978-80-87894-12-5.
89. ŽÁKOVÁ, Pavlína et al., 2014. *Státní rozpočet 2014 v kostce: Informační příručka Ministerstva financí ČR* [online]. PDF. [cit. 2024-07-08]. ISBN 978-80-85045-60-4. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Informacni-letak_2014_Statni-rozpocet-v-kostce_II.pdf

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany	18
Obrázek 2: Vývoj názvu opatření k ochraně obyvatelstva	21
Obrázek 3: Dělení evakuace	29

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled odpovědí studentů nižších ročníků	85
Tabulka 2: Přehled odpovědí studentů vyšších ročníků	85
Tabulka 3: Přehled odpovědí studentů JČU v ČB	86
Tabulka 4: Přehled odpovědí studentů VŠTE v ČB	86
Tabulka 5: Celkový počet bodů	87
Tabulka 6: Celkový počet bodů dle ročníků	88
Tabulka 7: Celkový počet bodů dle typu školy	89
Tabulka 8: Formulace statistického šetření pro H1	90
Tabulka 9: Formulace statistického šetření pro H2	90
Tabulka 10: Škálování znalostí studentů nižších a vyšších ročníků	91
Tabulka 11: Škálování znalostí studentů JČU v ČB a VŠTE v ČB	92
Tabulka 12: Pozorované četnosti dle ročníků	93
Tabulka 13: Očekávané četnosti dle ročníků	93
Tabulka 14: Výpočet testového kritéria G dle ročníků	94
Tabulka 15: Pozorované četnosti dle typu školy	95
Tabulka 16: Očekávané četnosti dle typu školy	95
Tabulka 17: Výpočet testového kritéria G dle typu školy	96

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Tísňová telefonní čísla v ČR	55
Graf 2: Tísňová telefonní čísla v ČR	56
Graf 3: Pojem ochrana obyvatelstva	56
Graf 4: Pojem ochrana obyvatelstva	57
Graf 5: Pojem mimořádná událost	58
Graf 6: Pojem mimořádná událost	58
Graf 7: Varování obyvatelstva	59
Graf 8: Varování obyvatelstva	60
Graf 9: Stupně poplachu	60
Graf 10: Stupně poplachu	61
Graf 11: Pojem IZS	62
Graf 12: Pojem IZS	62
Graf 13: Oprávnění vydávat příkazy složkám IZS	63
Graf 14: Oprávnění vydávat příkazy složkám IZS	63
Graf 15: Oprávnění velitele zásahu	64
Graf 16: Oprávnění velitele zásahu	64
Graf 17: Krizové stavy na území ČR	65
Graf 18: Krizové stavy na území ČR	65
Graf 19: Prvořadá ochrana při havárii s únikem nebezpečných chemických látek	66
Graf 20: Prvořadá ochrana při havárii s únikem nebezpečných chemických látek	67
Graf 21: Účinné improvizované prostředky individuální ochrany	67
Graf 22: Účinné improvizované prostředky individuální ochrany	68
Graf 23: Evakuace	69
Graf 24: Evakuace	69
Graf 25: Evakuační zavazadlo	70
Graf 26: Evakuační zavazadlo	71
Graf 27: Počet stálých krytů na území Jihočeského kraje	71
Graf 28: Počet stálých krytů na území Jihočeského kraje	72
Graf 29: Poloha nejbližšího úkrytu pro případ MU	72
Graf 30: Poloha nejbližšího úkrytu pro případ MU	73
Graf 31: Základní povinnosti FO dle zákona o požární ochraně	74
Graf 32: Základní povinnosti FO dle zákona o požární ochraně	74

Graf 33: Povinnosti PaPFO dle zákona o požární ochraně.....	75
Graf 34: Povinnosti PaPFO dle zákona o požární ochraně.....	76
Graf 35: Cizí předmět uvíznutý v krvácející ráně.....	77
Graf 36: Cizí předmět uvíznutý v krvácející ráně.....	77
Graf 37: Zasažení elektrickým proudem vysokého napětí	78
Graf 38: Zasažení elektrickým proudem vysokého napětí	78
Graf 39: Poleptání kůže či sliznice žíravinou	79
Graf 40: Poleptání kůže či sliznice žíravinou	80
Graf 41: Zajímavost problematiky bezpečnosti, OO, PP.....	80
Graf 42: Důležitost vzdělávání v oblasti bezpečnosti, OO, PP	81
Graf 43: Větší kladení důrazu na bezpečnost, OO a PP v souvislosti s událostmi	82
Graf 44: Původ nabytých vědomostí	83
Graf 45: Efektivní způsoby nabývání vědomostí	84
Graf 46: Celkový počet bodů.....	87
Graf 47: Celkový počet bodů dle ročníků.....	88
Graf 48: Celkový počet bodů dle typu školy	89

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 1: Dotazník

Dotazníkové šetření na téma „Informovanost studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji v oblasti ochrany obyvatelstva“

Vážení respondenti,

mé jméno je Diana Havlíček a jsem studentkou závěrečného ročníku oboru Ochrana obyvatelstva na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Touto cestou provádím výzkum zaměřený na informovanost studentů vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji v oblasti ochrany obyvatelstva, a proto Vás prosím o zvolení a zřetelné označení jedné, Vámi myšlené správné odpovědi u všech (kromě otázky č. 24, u níž je zřetelné upozornění) z níže položených otázek.

Předpokládám, že vyplnění tohoto dotazníku by Vám mělo zabrat přibližně okolo 25 minut Vašeho času. Rovněž Vám garantuji, že Vaše odpovědi zůstanou anonymní a budou použity výhradně k analýze stávající úrovně znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva, jakožto klíčové součásti mé diplomové práce.

Velmi si vážím Vaší ochoty a úsilí, které mi věnujete v průběhu zodpovídání otázek vytvářejících toto dotazníkové šetření. Vaše spolupráce a zpětná vazba je pro úspěch mého výzkumu nepostradatelná.

Mnohokrát děkuji za Vaši účast a pomoc!

Jaké je Vaše pohlaví?

muž

žena

Jaký je Váš věk?

19-21 let

22-24 let

25-27 let

28 let a více

Na které z vysokých škol ekonomického zaměření v Jihočeském kraji studujete?

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích

Jiná vysoká škola, doplňte na které, prosím:

V jakém ročníku momentálně studujete?

1. ročník (bakalářské studium)
2. ročník (bakalářské studium)
3. ročník (bakalářské studium)
4. ročník (navazující magisterské studium)
5. ročník (navazující magisterské studium)

1. Mezi tísňová telefonní čísla na území České republiky patří:

- a) 150, 155, 156, 158, 111
- b) 150, 155, 156, 158, 312
- c) 150, 155, 156, 158, 112
- d) 150, 155, 156, 158, 911

2. Co představuje ochrana obyvatelstva?

- a) Plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatel a další opatření k zabezpečení jejich života, zdraví a majetku.
- b) Programy pro podporu podnikání a ekonomického rozvoje určené k zajištění pracovních příležitostí a ekonomické stability v regionu.
- c) Systém vzdělávacích programů zaměřených na zvyšování povědomí o zdravotních rizicích civilizačních chorob a jejich prevenci ve veřejném sektoru.
- d) Soubor opatření pro zlepšení kvality životního prostředí, včetně snižování emisí a ochrany biodiverzity.

3. Co se rozumí mimořádnou událostí?

- a) Situace, v jejichž průběhu dochází k významným meteorologickým změnám vyvolávajícím potřebu evakuace osob z určitých oblastí, avšak bez bezprostředního ohrožení zdraví, životů či majetku.
- b) Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.
- c) Významný ekonomický kolaps vyžadující rozsáhlé vládní intervence, avšak nepředstavuje bezprostřední fyzické nebezpečí pro obyvatele.
- d) Jakákoliv nežádoucí situace.

4. Varování obyvatelstva je v případě hrozby či vzniku mimořádné události vyhlášováno především prostřednictvím signálu, který:

- a) Se nazývá „všeobecná výstraha“ a lze jej identifikovat dle kolísavého tónu sirén po dobu 140 sekund. Může zaznít třikrát po sobě v přibližně třiminutových intervalech, po tomto signálu přijde mluvená informace. Jeho akustická zkouška se provádí každou první středu v měsíci nepřerušovaným tónem sirén po dobu 140 sekund.
- b) Se nazývá „varovný signál“ a lze jej identifikovat dle nepřerušovaného tónu sirén po dobu 120 sekund. Může zaznít třikrát po sobě v přibližně třiminutových intervalech, po tomto signálu přijde mluvená informace. Jeho akustická zkouška se provádí každou první středu v měsíci kolísavým tónem sirén po dobu 120 sekund.
- c) Se nazývá „všeobecná výstraha“ a lze jej identifikovat dle kolísavého tónu sirén po dobu 140 sekund. Může zaznít třikrát po sobě v přibližně třiminutových intervalech, po tomto signálu přijde mluvená informace. Jeho akustická zkouška se provádí každou první středu v měsíci kolísavým tónem sirén po dobu 140 sekund.
- d) Se nazývá „varovný signál“ a lze jej identifikovat dle kolísavého tónu sirén po dobu 120 sekund. Může zaznít třikrát po sobě v přibližně třiminutových intervalech, po tomto signálu přijde mluvená informace. Jeho akustická zkouška se provádí každou první středu v měsíci nepřerušovaným tónem sirén po dobu 120 sekund.

5. Kolik stupňů poplachu je vyhlášováno v závislosti na rozsahu mimořádné události?

- a) Počet stupňů stanoví velitel zásahu na místě vzniklé mimořádné události.
- b) 1., 2., 3. stupeň
- c) 1., 2., 3. a zvláštní stupeň
- d) Počet stupňů určí IZS na místě vzniklé mimořádné události.

6. Jestliže se mluví o integrovaném záchranném systému, je tím myšlen:

- a) Koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.
- b) Systém nezávislých organizací, které poskytují pomoc v krizových situacích na základě individuálních dohod a bez formální koordinace.
- c) Městský monitorovací program, který sleduje veřejné prostory prostřednictvím kamerových systémů pro zajištění bezpečnosti obyvatelstva.
- d) Systém veřejného upozorňování a komunikace, který je aktivován při významných politických událostech pro informování obyvatelstva o bezpečnostních opatřeních.

7. Kdo je oprávněn vydávat příkazy složkám IZS v průběhu zásahu?

- a) Kdokoliv, v jehož místě bydliště vznikla mimořádná událost.
- b) Dle úrovně koordinace společného zásahu buď velitel zásahu, starosta obce s rozšířenou působností, hejtman kraje, nebo ministerstvo vnitra.
- c) Kdokoliv, kdo si myslí, že by mohl pomoci.
- d) Kdokoliv, kdo dorazí na místo vzniku události jako první.

8. Jaká jsou oprávnění velitele zásahu?

- a) Svévolně zakázat příjezd dalších jednotek požární ochrany bez udání důvodu.
- b) Udělit pokutu za nevhodné parkování u místa zásahu.
- c) Zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu.
- d) Neprodleně udělit pokutu povolaným složkám za jejich pozdní příjezd.

9. Jaké krizové stavy mohou být na území České republiky vyhlášeny?

- a) Nebezpečný stav, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav
- b) Stav ohrožení, nouzový stav, stav napadení, válečný stav
- c) Stav nouze, stav nebezpečí, stav napadení státu, válečný stav
- d) Stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav

10. Jestliže dojde ke vzniku havárie s únikem nebezpečných chemických látek je považováno za prvořadou ochranu:

- a) Okamžitě opustit ohrožené místo, ukrýt se v uzavřené místnosti nacházející se nejlépe ve vyšších patrech, uzavřít okna, dveře a vypnout ventilaci.
- b) Urychleně se ukrýt v nejbližším sklepním prostoru, poněvadž páry nebezpečných chemických látek jsou ve většině případů lehčí než vzduch a stoupají směrem vzhůru.
- c) Neprodleně si připravit prostředky improvizované ochrany a varovat lidi v sousedství.
- d) Zůstat na místě, navlhčit cokoliv, čím lze zakrýt nos a ústa a následně si je tímto improvizovaným způsobem chránit, aby se zabránilo inhalaci toxických par, než dorazí pomoc.

11. Co lze považovat za účinné improvizované prostředky individuální ochrany?

- a) Jedná se o filtrační a izolační oděv, ochranné masky a izolační dýchací přístroje.
- b) Prostředky běžně dostupné v domácnosti jako jsou např. čepice, šála, rukavice, froté ručníky, holínky apod., které lze využít k bezprostřední ochraně dýchacích cest a celého povrchu těla před toxickými účinky nebezpečných látek.

- c) Vybrané druhy vybavení, které používají výhradně složky integrované záchranného systému v průběhu zásahu.
- d) Speciální prostředky využívané zdravotnickou záchrannou službou, které používají k poskytování první pomoci.

12. Co je to evakuace?

- a) Evakuace znamená nahodilé poskytování dopravních prostředků obyvatelům ohrožených oblastí k dočasnému opuštění svých domovů a vyhledání bezpečí, aniž by si mohli vzít jakékoliv osobní věci.
- b) Evakuace obnáší okamžitý odchod obyvatel z oblastí ohrožených přírodními katastrofami, který je prováděn bez předchozího varování, plánování a zajištění náhradního ubytování a základních životních potřeb.
- c) Evakuace je proces, při němž je obyvatelům nařizeno samostatně se shromáždit v určených bezpečných zónách, kde musí čekat na další pokyny od úřadů bez jakéhokoliv neprodleného zajištění dopravy, zásob a další pomoci.
- d) Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování (nouzové přežití), pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.

13. Co by mělo obsahovat evakuační zavazadlo, kterým může být např. batoh, cestovní taška či kufr takové velikosti a váhy, aby bylo přenosné jednou osobou a EFEKTIVNĚ sloužilo pro přechodné opuštění domova?

- a) Zejména základní trvanlivé potraviny, nejlépe v konzervách, dobře zabalený chléb, a hlavně pitnou vodu, předměty denní potřeby, jídelní misku a příbor, osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy a cennosti, přenosné rádio s rezervními bateriemi, toaletní a hygienické potřeby, léky, svítilnu, náhradní prádlo, oděv, obuv, pláštěnku, spací pytel nebo přikrývku, kapesní nůž, zápalky, šití a další drobnosti.
- b) Především nástroje pro komunikaci a orientaci, jako jsou mobilní telefon, GPS navigace, mapa oblasti, dalekohled, záložní zdroje energie jako solární nabíječky, plynový vařič a důležité kancelářské potřeby.
- c) Zejména osobní ochranné vybavení, kterým je myšleno respirátory, ochranné brýle, rukavice odolné proti chemikáliím, jednorázové ochranné obleky pro případ kontaminace, mycí a dezinfekční prostředky.

d) Především vybavení pro osobní obranu jako jsou pepřové spreje, elektrošokery a obranné teleskopické obušky, pro zajištění bezpečnosti v neznámém a nehostinném prostředí.

14. Víte, kolik stálých krytů civilní ochrany se nachází na území Jihočeského kraje?

- a) Ano, vím, 84 krytů, z čehož jsou aktivní všechny.
- b) Ano, vím, 56 krytů, z čehož je aktivní polovina.
- c) Ano, vím, 138 krytů, z čehož je aktivních 31.
- d) Ne, nemám ponětí.

15. Víte, kde se v oblastech Vašeho běžného výskytu nachází nejbližší úkryt pro případ mimořádné události?

- a) Ano, jsem si jistý.
- b) Ne, nemám ponětí.

16. Mezi základní povinnosti fyzických osob dle zákona o požární ochraně patří:

- a) Osobně prověřovat stav komína několikrát v průběhu roku, zejména v období topné sezóny.
- b) Zajistit přístup k rozvodným zařízením elektrické energie a k uzávěrům plynu, vody a topení.
- c) Fyzické osoby nemají zákonem o požární ochraně stanoveny žádné základní povinnosti.
- d) Účastnit se speciální besedy pro širokou veřejnost v oblasti požární ochrany pořádanou jedenkrát měsíčně jednotlivými obcemi.

17. Povinností právnických osob a podnikajících fyzických osob, dle zákona o požární ochraně, je mimo jiné:

- a) Umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení kontroly plnění povinností stanovených právními předpisy na úseku požární ochrany, poskytovat mu požadované podklady, dokumentaci a informace vztahující se k zabezpečování požární ochrany v souladu se zákonem o požární ochraně a ve stanovených lhůtách splnit jím uložená opatření.
- b) Právnické a podnikající fyzické osoby nemají zákonem o požární ochraně stanovené žádné povinnosti.
- c) Dodržovat ustanovení všech platných českých technických norem.

d) Zajistit, aby všichni zaměstnanci absolvovaly každý měsíc speciální školení v oblasti požární ochrany, včetně praktických cvičení s hasicími přístroji a evakuačními postupy.

18. Jakým způsobem se zastaví krvácení způsobené cizím předmětem, pokud dojde k jeho uvíznutí v ráně?

- a) Cizí předmět nejprve na jeho konci ulomíme a v jeho zbývajícím okolí přiložíme krycí obvaz.
- b) Za žádných okolností se zraněného nedotýkáme a okamžitě voláme Zdravotnickou záchranou službu a vyčkáváme na její příjezd.
- c) Neprodleně z rány odstraníme cizí předmět, ránu vysteleme sterilním krytím a následně zaškrtneme.
- d) V žádném případě s cizím předmětem nemanipulujeme, ránu s co největší opatrností obložíme krycím obvazem a zraněného na základě jeho zdravotního stavu buď dopravíme do zdravotnického zařízení, nebo zavoláme Zdravotnickou záchranou službu.

19. Pokud dojde k zasažení osoby elektrickým proudem vysokého napětí:

- a) Zasažené osobě se v tomto případě první pomoc neposkytuje, ani se k němu nepřibližuje, pouze se neprodleně volá jedno z tísňových telefonních čísel buď 112, 150, nebo 155.
- b) V první řadě je potřeba zasaženou osobu odtáhnout do bezpečí, kde mu následně může být poskytnuta první pomoc.
- c) Zasažení osoby elektrickým proudem vysokého napětí není reálné.
- d) Nejprve je nutné odstranit všemožnými dostupnými prostředky dráty vysokého napětí a neprodleně začít s poskytováním první pomoci.

20. V případě poleptání kůže nebo sliznice člověka žíravinou:

- a) Je potřeba poleptané osobě okamžitě sundat případně zasažený oděv, šperky, hodinky apod., zasažené místo dlouho (minimálně 10 minut) oplachovat tekoucí vodou tak, aby odtékající voda nestékala na nezasažené části a poranění zakrýt sterilním hotovým obvazem.
- b) Je nutné okamžitě zahájit neutralizaci i přesto, že nevíme, jakou konkrétní žíravinou, v jaké koncentraci a jakým množstvím byl dotyčný poleptán. Následně je potřeba poleptané osobě neprodleně sundat případně zasažený oděv, šperky, hodinky apod., zasažené místo dlouho (minimálně 10 minut) oplachovat tekoucí vodou tak, aby

odtékající voda nestékala na nezasazené části a poranění zakrýt sterilním hotovým obvazem.

c) Poleptané osoby není vhodné se dotýkat, mohlo by dojít ke kontaminaci, musí se okamžitě zavolat Zdravotnická záchranná služba a vyčkat do jejího příjezdu.

d) Poleptané osobě musí být kvapně bez jakéhokoliv rozmýšlení poleptané místo překryto sterilním hotovým obvazem, uložit jej do lehu s nohama zvednutými do výšky cca 50 centimetrů nad zemí, zavolat Zdravotnickou záchrannou službu a vyčkat do jejího příjezdu.

21. Jeví se pro Vás problematika bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci jako zajímavá?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

22. Je, dle Vašeho názoru, se v oblasti bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci důležité vzdělávat?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

23. Domníváte se, že se na oblast bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoc klade větší důraz na základě událostí vzniklých v nedávné době, jako je např. pandemie COVID-19, válka na Ukrajině a válečný konflikt mezi Izraelem a Hamásem?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

24. Odkud jste doposud nabyli/a informace ohledně bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a první pomoci, které jste momentálně zužitkovali v průběhu vyplňování tohoto dotazníkového šetření? VÍCE MOŽNÝCH ODPOVĚDÍ!

- a) Besedy, Exkurze

- b) Časopisy, knihy, noviny
- c) Podcasty
- d) Rádio
- e) Rodina, přátelé
- f) Rozšířená realita
- g) Sociální sítě (Facebook, Instagram, TicToc, Twitter, YouTube, atd.)
- h) Škola
- i) Televize
- j) Virtuální realita
- k) Vzdělávací aplikace (DoprApka, Munipolis, První pomoc, Záchranka atd.)
- l) Webové stránky
- m) Zájmové kroužky (např. dobrovolní hasiči, skaut atd.)
- n) Jiné

25. Který ze způsobů nabývání vědomostí, at' už v průběhu studia, nebo Vašeho každodenního života, se Vám jeví jako nejefektivnější z hlediska jejich dlouhodobého a kvalitního uchování si a použití v případě potřeby?

- a) Aktivní jednání (např. v průběhu učení o první pomoci si i vyzkoušet její poskytnutí prostřednictvím figurín/figurantů apod.)
- b) Čtení
- c) Poslech
- d) Sledování (např. promítání obrazců)
- e) Mluvení o nabývaných vědomostech
- f) Kombinace poslechu a sledování (např. video)
- g) Kombinace poslechu, sledování, mluvení
- h) Kombinace poslechu, sledování, mluvení a aktivního jednání

SEZNAM ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
ASB	(Arbeiter-Samariter-Bund) Samaritánská federace pracujících
BBK	(Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe) Federální úřad pro civilní ochranu a pomoc při katastrofách
BMI	(Bundesministerium des Innern und für Heimat) Spolkové ministerstvo vnitra
BRS	Bezpečnostní rada státu
CBRN	(Chemical, Biological, Radiological, Nuclear, Explosive) chemické, biologické, radiační, nukleární a výbušné látky
CO	Civilní obrana
CPO	Civilní protiletectká obrana
ČB	České Budějovice
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní Republika
ČŠI	Česká školní inspekce
DG COMM	(Directorate-General for Communications) Generální ředitelství pro komunikaci
DG ECHO	(Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operation) Generální ředitelství pro humanitární pomoc a civilní ochranu
DKKV	(Deutsches Komitee Katastrophenvorsorge e.V.) Německý výbor pro snižování rizika katastrof
ENS	elektronická siréna
EC	(European Commission) Evropská komise
EU	(European Union) Evropská unie
EUSF	(European Union Solidarity Fund) Fond solidarity Evropské unie
FO	fyzická osoba
GŘ	Generální ředitelství
HDP	hrubý domácí produkt
HNJ	hromadný náhodný jev
HSZ	hodnota statistického znaku
HZS	Hasičský záchranný sbor

IZS	integrovaný záchranný systém
JČU	Jihočeská univerzita
JPO	jednotky požární ochrany
JSVV	Jednotný systém varování a vyrozumění
KG PSP	(Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej) Národní velitelství státního hasičského sboru
KS	krizová situace
KSRG	(Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy) Národní záchranný a hasičský systém
KÚ	krajský úřad
MF	Ministerstvo financí
MHD	(Malteser Hilfsdienst) Řád maltského reliéfu
MIS	místní informační systém
MO	Ministerstvo obrany
MSWiA	(Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji) Ministerstvo vnitra a administrativy
MU	mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NKÚ	Národní kontrolní úřad
NV	náhodný výběr
OČMU	ochrana člověka za mimořádných událostí
OO	ochrana obyvatelstva
OPIS	operační a informační střediska
ORP	obec s rozšířenou působností
PaPFO	právnícká a podnikající fyzická osoba
PČR	Policie České republiky
PIO	prostředky individuální ochrany
PP	první pomoc
RCB	(Rządowe Centrum Bezpieczeństw) Vládní bezpečnostní centrum
ROT	rotační siréna
RSO	(Regionalny System Ostrzegania) Regionální výstražný systém
RVP	rámcový vzdělávací program

SDH	sdužení dobrovolných hasičů
SJ	statistická jednotka
SZ	statistický znak
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
VSS	výběrový statistický soubor
VŠTE	Vysoká škola technická a ekonomická
ZSKG	(Zivilschutz-und Katastrophenhilfegesetz) Zákon o civilní obraně a pomoci při katastrofách
ZHRN	zbraně hromadného ničení
ZSS	základní statistický soubor